

EUROPEAN COMMISSION
HEALTH & CONSUMERS DIRECTORATE-GENERAL
Unit 04 - Veterinary Control Programmes

SANCO/3863/2008

*Programmes for the eradication, control and monitoring of certain
animal diseases and zoonoses*

Survey programme for Avian Influenza in poultry and wild birds

Approved* for 2009 by Commission Decision 2008/897/EC

Estonia

* in accordance with Commission Decision 90/424/EEC

Application for Community financing co-financing of the program for eradication, monitoring and control of avian influenza in poultry and wild birds for year 2009.

1. Identification of the programme

Member State: Estonia

Disease(s) : avian influenza in poultry and wild birds (AI)

Year of implementation: 01.01.2009-31.12.2009

Reference of this document: State Program on Monitoring and Surveillance of Animal Infectious Diseases

Contact (name, phone, fax, e-mail): Dr Ago Pärtel, phone +372 605 17 10, fax +372 621 14 41, e-mail ago.partel@vet.agri.ee

Date sent to the Commission: 30.04.2008

2. Description of the surveillance programme in poultry

2.1. Objectives, general requirements and criteria

Information on any routine avian influenza in poultry and wild birds testing programmes in place: in accordance with the Infectious Animal Disease Control Act, the annual volume of avian influenza in poultry and wild birds testing is laid down by the State Program on Monitoring and Surveillance of Animal Infectious Diseases confirmed by the General Director of the Veterinary and Food Board. Instructions for avian influenza in poultry and wild birds monitoring have been confirmed by the Ministry of Agriculture by Regulation No 41, 11.04.2003, which also provides guidelines for the prevention and control of avian influenza in poultry and wild birds and for the handling of products originating from suspected or infected birds. Avian influenza in poultry and wild birds protection is a part of active control programmes the National Infectious Animal Disease Control Programme.

Avian influenza has never been diagnosed in poultry or wild birds in Estonia.

The regulation on requirements for controlling avian influenza in poultry and wild birds is approved by degree of Minister of Agriculture No 111, 25.06.2007.a.

*LG tõrje eeskiri nr.111 PõM 25.06.07

2.2. Design and implementation

The monitoring and surveillance in the field of animal health is performed on the basis of the State Programme on Monitoring and Surveillance of Animal Infectious Diseases. This is an annual programme adopted with the decree of Director General of VTB on the basis of Animal Infectious Disease Control Act.

[†] One document per disease is used unless all measures of the programme on the target population are used for the monitoring, the control and eradication of different diseases.

State Programme on Monitoring and Surveillance of Animal Infectious Diseases 2008

”22.01.2008 KK nr
10/2008.aasta.atkiki.

Sampling shall cover a period appropriate to production period. 0,5 % of parent stock from laying hens herds and breeding herds will be sampled for Newcastle disease. Every third sample is also investigated for Avian Influenza.

Additionally to abovementioned flocks, samples are collected from other poultry herds having regard to Council Decision 2007/268/EC of 13 April 2007. The number of birds sampled from each holding shall be defined so as to ensure 95% probability of identifying at least one positive bird if the prevalence of sero-positive birds is >30% (the number of birds sampled from each flock is 9).

In the current legislation the diseases is notifiable by “The List of Notifiable Diseases and Diseases subject to Registration” approved by the Minister of Agriculture Regulation No. 34, 25.11.1999.

The regulation on requirements for controlling avian influenza in poultry and wild birds is approved by decree of Minister of Agriculture No 111, 25.06.2007.a.

Table 2.2.1 POULTRY HOLDINGS^(a) (except ducks and geese) TO BE SAMPLED
Serological investigation according to point B of Annex I to Commission Decision 2007/268/EC² on holdings of laying hens

NUTS (2) code ^(b)	Total number of holdings ^(c)	Total number of holdings to be sampled	Number of samples per holding	Total number of tests to be performed per method	Methods of laboratory analysis.
EE2	12	12	48	574	Serological ELISA
Total	12	12	48	574	Serological ELISA

Table 2.2.1 POULTRY HOLDINGS^(a) (except ducks and geese) TO BE SAMPLED
Serological investigation according to point B of Annex I to Commission Decision 2007/268/EC³ on holdings of quails

NUTS (2) code ^(b)	Total number of holdings ^(c)	Total number of holdings to be sampled	Number of samples per holding	Total number of tests to be performed per method	Methods of laboratory analysis.
EE2	1	1	18	18	Serological ELISA
Total	1	1	18	18	Serological ELISA

- (a) Holdings or herds or flocks or establishments as appropriate.
(b) Refers to the location of the holding of origin. In case NUTS (Nomenclature of Territorial Units for Statistics) 2 can not be used, coordinates (long/lat- to write out) are requested.
(c) Total number of holdings of one category of poultry in concerned NUTS 2 region.

² OJL 115, 3.5.2007, p. 3.

³ OJL 115, 3.5.2007, p. 3.

Table 2.2.2. DUCK AND GEESE HOLDINGS TO BE SAMPLED^(a) according to point C of Annex I to Decision 2007/268/EC
 Serological investigation

NUTS 2 code ^(b)	Total number of duck and geese holdings	Total number of duck and geese holdings to be sampled	Number of samples per holding	Total number of tests to be performed per method	Methods of laboratory analysis.
Total	0	0	0	0	0

- (a) Holdings or herds or flocks or establishments as appropriate.
 (b) Refers to the location of the holding of origin. In case NUTS 2 code can not be used, coordinates (long/lat -- to write out) are requested.

2.3. Laboratory testing: description of the laboratory tests used

Laboratory tests are carried out in accordance with the diagnostic procedures for the confirmation and differential diagnostic of avian influenza set out in Annex VIII to Directive 2005/94/EC.

Virological samples will be tested individually by molecular detection (PCR) to determine the presence of H5/H7 virus and analyses of the cleavage site to establish whether the isolate is high or low pathogenic.

Estonia will provide the necessary validation data to the Community Reference Laboratory, in parallel to submitting the programme to the Commission for approval. All positive serological findings confirmed by the National Laboratories for avian influenza by an haemagglutination-inhibition test, using designated strains supplied by the Community Reference Laboratory.

3. Description of the surveillance programme in wild birds:

3.1. Objectives, general requirements and criteria

Sampling of wild birds, particularly swans, ducks and geese for the presence of the AI virus is also carried out. This is most likely to detect pockets of LPAI in migratory birds. If H5 or H7 strains would be discovered, we would be forewarned about the possibility of transmission into domesticated birds and mutation into high pathogenic a strain. This is a measure for both peacetime and during an outbreak.

3.2. Design and implementation

For more successful sampling of wild birds for future we have designed collaboration and coordination between veterinary authorities, epidemiologists, laboratory experts and ornithological institutions. Experience of other countries with the previous surveys has shown that the virus isolation rate is extremely low, therefore sampling shall focus on the wild birds migrating south during autumn and early winter. Samples are taken from different species of free-living birds. Waterfowl 70% and shorebirds 20% and other wild birds 10% shall be the main sampling targets. Swabs containing faeces, or carefully collected fresh faeces will be taken from wild birds trapped, hunted and found freshly dead. Pool up to 5 samples collected from the birds of the same species could be made.

Table 3.2.1. WILD BIRDS - investigation according to the surveillance programme for avian influenza in wild birds set out in Annex II to Decision 2007/268/EC

NUTS (2) code/region ^(a)	Wild birds to be sampled ^(b)	Total number of birds to be sampled	Estimated total number of samples to be taken for active surveillance	Estimated total number of samples to be taken for passive surveillance
EE2	Higher risk	143	43	100
Total	Higher risk	143	43	100

- (a) Refers to the place of collection of birds/samples. In case NUTIS 2 code can not be used, region as defined in the programme by the Member State is requested
- (b) General description of the wild birds are intended to be sampled in the framework of the active and passive surveillance.

3.3. Laboratory testing: description of the laboratory tests used

4. Description of the epidemiological situation of the disease in poultry during the last five years

4.1 Measures included in the programme for surveillance in poultry

4.1.1. Designation of the central authority in charge of supervising and coordinating the departments responsible for implementing Survey for avian influenza in poultry herds.

This process is performed by fully state operated veterinary service. Activities are co-ordinated by Veterinary and Food Board (VFB). VFB is having the central competence on veterinary and food control matters.

Serological surveys for LPAI subtypes H5 and H7 in poultry aim at:

Detecting subclinical infections with LPAI of subtypes H5 and H7 thereby complementing early detection systems and subsequently preventing possible mutation of these viruses to HPAI.

Detecting infectious of LPAI H5 and H7 subtypes in specifically targeted poultry populations at specific risk for infection due to their husbandry system or species specific susceptibility.

Proving that a certain country, region or compartment is free of infection in the frame of intra-Community and international trade according to OIE rules.

Samples are collected by veterinary officials of local veterinary centre or authorised veterinarians. Abovementioned officials are also responsible for filling in accompanying document and sampling report, informing the laboratory about arrival of samples, packaging of them and sending into laboratory. Samples are sending by fast mail or courier to the Estonian Veterinary and Food Laboratory (VFL). Generally, all samples collected in the frames of this study are investigated in Tallinn Laboratory of Veterinary and Food Laboratory (Väike-Paala 3, Tallinn 11415, phone +372 603 58 10, fax +372 603 58 11, E-mail: tallinn@vetlab.ee). PCR methodology is enforced in Central Laboratory of Veterinary and Food Laboratory in Tartu (Kreuzwaldi 30, Tartu 51006, phone +372 7 386 100, fax +372 7 386 102 E-mail: info@vetlab.ee).

All positive results (both serological and virological) shall be sent to the Community Reference Laboratory for collation. All positive findings shall be retrospectively investigated at the holding and the conclusions of this investigation shall be reported to the Commission and the Community Reference Laboratory.

Blood samples for serological examination are collected from all species of poultry including those reared in free-range systems, from at least 9 birds per holding, and from the different sheds, if more than one shed is present on a holding.

Blood samples for serological examination are collected for investigation of Newcastle disease from 0,5 % of parent stock of laying hens herds and breeding herds birds. Sampling is covering a period appropriate to production period. Every third sample is also investigated for Avian Influenza.

Sampling is stratified throughout the territory of the Estonia. The number of holdings to be sampled, that number shall be defined so as to ensure the identification of at least one infected holding if the prevalence of infected holdings is at least 5%, with 95% confidence interval and the number of birds sampled from each holding shall be defined so as to ensure 95% probability of identifying at least one positive bird if the prevalence of sero-positive birds is >30%.

Number of serological pre-screening AB-ELISA tests planned for domestic birds in 2008 is 995.

In Estonia we do not have commercial flocks of turkeys, ducks and geese and ratites.

the programme

4.1.2. System in place for the registration of holdings

All poultry holdings in Estonia are covered by State Programme on Monitoring and Surveillance of Animal Infectious Diseases and therefore also by the programme. Since 2000, all laying hens holdings in Estonia are registered in the Central register of Agriculture Animals.

4.1.3. Data on vaccination carried out
Estonia not vaccinated in 2007.a.

5. Description of the epidemiological situation of the disease in wild birds during the last five years

5.1. Measures included in the programme for surveillance in wild birds

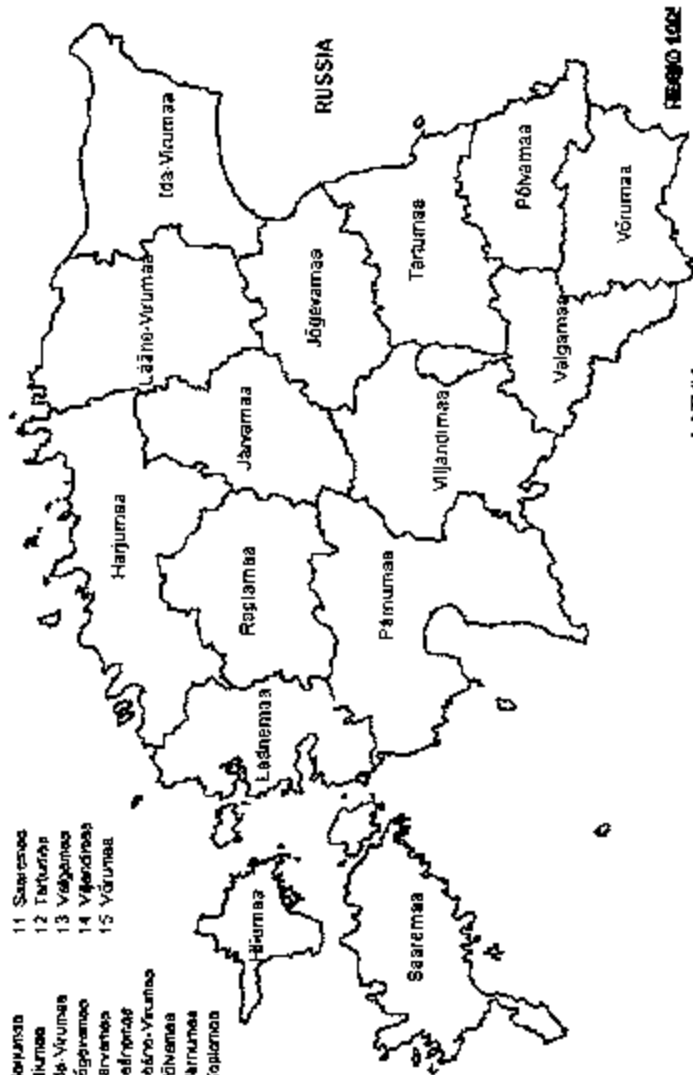
5.1.1. Designation of the central authority in charge of supervising and coordinating the departments responsible for implementing the programme

This process is performed by fully state operated veterinary service. Activities are co-ordinated by Veterinary and Food Board (VFB). VFB is having the central competence on veterinary and food control matters.

5.1.2. Description and delimitation of the geographical and administrative areas in which the programme is to be applied
Avian influenza in poultry and wild birds programme is active in all 15 counties.

COUNTY

- 01 Hoiuimaa
- 02 Hiiumaa
- 03 Ida-Viimaa
- 04 Jõgevimaa
- 05 Järvimaa
- 06 Lääne-Viimaa
- 07 Lääne-Viimaa
- 08 Põlvimaa
- 09 Pärnumaa
- 10 Raplaimaa
- 11 Saaremaa
- 12 Tartumaa
- 13 Valgimaa
- 14 Viljandimaa
- 15 Võrumaa

5.1.3. Estimation of the local and/or migratory wildlife population

Regions ^(b)	Estimation of the population of the concerned wild species			
	Species:Anserinae	Species:Anatinae	Species:Charadrii	Species:Larifi
Estonia	255000	500000	400000	400000
Total	255000	500000	400000	400000

6. Measures in place as regards the notification of the disease

Measures and terms of legislation as regards the notification of the disease:

Supervisory officials, authorised veterinarians, veterinarians, veterinary laboratories and other persons shall promptly notify a local office of the Veterinary and Food Board of suspicion or a diagnosis of an infectious animal disease subject to notification. In the case of suspicion of an infectious animal disease subject to notification, a veterinarian is required to notify immediately a supervisory official or authorised veterinarian, and the keeper of the animals. The requirements for the content and format of a notice of an infectious animal disease to be submitted to the head of a local office of the Veterinary and Food Board and the procedure for submission of the notice shall be established by the Director General of the Veterinary and Food Board. The head of a local office of the Veterinary and Food Board is required to notify promptly the Director General of the Veterinary and Food Board, or in his or her absence the Deputy Director General, and the heads of the local offices of the Veterinary and Food Board in neighbouring areas of suspicion and a diagnosis of an infectious animal disease subject to notification. The Veterinary and Food Board shall notify international veterinary organisations and the veterinary services of neighbouring states of the outbreak of an infectious animal disease subject to international notification within twenty-four hours after the disease is officially diagnosed at the primary outbreak site, and of new outbreak sites not later than on the first working day of each week.

"No34, Notification of the disease in Estoni:

"Infectious Animal Disease Control Act:

7. Costs

7.1. Detailed analysis of the costs:

Poultry

The price of one analysis Serological pre-screening ELISA is 3,9EUR and Serological pre-screening IAI TEST is 3,1EUR

7.1.2. Wild birds

The price of one analysis Virus isolation test is 69,4 EUR and RT-PCR test is 62,1EUR.

Cost to the wild birds sampling (cloacal swabs/orofaryngalswabs) is 9 EUR for one sampling.

7.2 Summary of the costs

7.2.1. Poultry surveillance

Measures eligible for co-financing surveillance in poultry			
Methods of laboratory analysis	Number of tests to perform per method	Unitary test cost (per method)	Total cost
Serological pre-screening ⁴	995	3,9EUR	3881EUR
Haemagglutination-inhibition-test (HI) for H5/H7 ⁵	70	3,1EUR	217EUR

⁴ Specify the laboratory test to be used.

Virus isolation test	50	69,4EUR	3470EUR
PCR test			
Other measures to be covered	Specify activities		
Sampling			
Others			
Total			7568EUR

7.2.2. Wild bird surveillance

Measures eligible for co-financing surveillance wild birds			
Methods of laboratory analysis	Number tests to perform per method	Unitary test cost (per method)	Total cost
Serological pre-screening			
Haemagglutination-inhibition-test (II) for H5/H7			
Virus isolation test	143	62,1EUR	8880EUR
PCR test			
Other measures to be covered	Specify activities		
Sampling	143	9EUR	1287EUR
	cloacal swabs/orofaryngeal swabs		
Others			
Total			10167EUR

Väljaandja : Põllumajandusminister
Akti või dokumendi liik : määrus
Teksti liik : algtekst, terviktekst
Redaktsiooni jõustumise kp. : 15.07.2007
Redaktsiooni kehtivuse lõpp : Hetkel kehtiv
Avaldamismärge : RTJ., 05.07.2007, 54, 993

Lindude gripi tõrje eeskiri¹

Põllumajandusministri 25. juuni 2007. a määrus nr 111

Määrus kehtestatakse «Loomatauditõrje seaduse» § 43 lõike 2 alusel.

1. peatükk

ÜLDSÄTTED

§ 1. Määruse reguleerimisala

Määruses sätestatakse tegutsemisjuhised põllumajanduslindudel ja teistel tehistingimustes peetavatel lindudel lindude gripi ennetamiseks ja tõrjeks ning taudipuhangu korral koduloomadest imetajatel lindude gripi leviku ennetamiseks, samuti sätestatakse lindude gripi karantiinitingimused ning kõrge ja madala patogeensusega lindude gripi puhul kehtestatud tsoonis rakendatavad kitsenklused.

§ 2. Lindude gripi määratlus

(1) Lindude gripp on lindude viirushaigus, mille tekitajaks on *Ortomyxoviridae* sugukonna *Influenzavirus* perekonda kuuluva RNA-viiruse A-tüübi H5- või H7-alatüübi või kuue nädala vanusel tibal kõrgema kui 1,2 veenisisese patogeensuse indeksiga (edaspidi *VPI*) viirustüvi. VPI on üks põhiline kriteerium lindude gripi viirustüve nakatamisvõime ehk patogeensuse määramisel.

(2) Kõrge patogeensusega lindude gripi tekitajaks on A-tüüpi RNA-viirus, mille VPI on kuue nädala vanusel tibal kõrgem kui 1,2 või viiruse H5- või H7-alatüübi puhul RNA nukleotiidide järjestuse määramise korral on võimalik näidata, et hemaglutiniini lõhestamispiirkonnas leidub hulgaliselt aluselisi aminohappeid. Madala patogeensusega lindude gripi tekitajaks on H5- või H7-alatüübi A-tüüpi RNA-viirus, mis ei kuulu kõrge patogeensusega lindude gripi tekitaja määratluse alla.

(3) Lindude gripi peiteaeg on 3–21 päeva. Lindude gripp levib peamiselt otsekontakti teel ja inimtegevuse vahendusel, samuti õhu kaudu ja transovariaalselt. Nakkus võib erandjuhul üle kanduda inimesele. Lindude gripi looduslikuks reservuaariks on rändavad metslinnud.

(4) Koduloomana peetaval linnul (edaspidi *kodulind*) esinevad lindude gripi kliinilised tunnused varieeruvad sõltuvalt linnuliigist, vanusest ja viirustüve patogeensusest. Kanadel esinevat kõrge patogeensusega lindude grippi iseloomustavad kiire levik, äge kulg ja kliinilised tunnused nagu loidus, isu vähenemine, munatoodangu järsk langus, kõhulahtisus, hingamisraskused, eritised silmadest, närvinähud ning peapiirkonna, peamiselt harja ja lokute turse ja tsüanoos. Kõrge patogeensusega lindude gripi puhul võib kanade suremus ulatuda kuni 100%-ni.

2. peatükk

ENNETAMINE

§ 3. Lindude gripi epidemioloogilise olukorra seire ja laboratoorsed uuringud

(1) Lindude gripi epidemioloogilise olukorra seirekava (edaspidi *seirekava*) koostab ning epidemioloogilise olukorra seiret ja laboratoorseid uuringuid korraldab Veterinaar- ja Toiduamet (edaspidi *Amet*).

(2) Seirekava põhieesmärgid on:

- 1) avastada erinevatest liikidest kodulindude nakatumist lindude gripi viiruse alatüüpidesse H5 ja H7 ning
- 2) aidata kaasa suurendada elanikkonna teadmisi ohtudest, mida kujutavad endast metslinnud seoses lindudel pärinevate gripiviiruste esinemisega.
- (3) Laboratoorsed uuringud teeb Veterinaar- ja Toidulaboratoorium (edaspidi *laboratoorium*).

§ 4. Vaktsineerimine

Lindude gripi vastane vaktsineerimine, välja arvatud §-des 57–64 nimetatud erakorraline ja profülaktiline vaktsineerimine, on keelatud.

§ 5. Riskianalüüs

Lindude gripi leviku ohu, kahtluse ja diagnoosimise korral analüüsib Amet lindude gripi alast olukorda võttes arvesse epidemioloogilise uurimise tulemusi ning analüüsib taudileviku võimalikke riske (edaspidi *riskianalüüs*). Riskianalüüsi tegemisse kaasatakse eksperte.

§ 6. Ennetusmeetmed

- (1) Loomataudi ohu korral võib Amet tulenevalt riskianalüüsi tulemustest kohaldada loomataudi kahtluse või puhkemise korral rakendatavaid meetmeid.
- (2) Lindude gripi leviku ennetamiseks võib Ameti peadirektor kohaldada ka «Loomatauditõrje seaduse» §-s 45 sätestatud meetmeid.

§ 7. Situatsiooniplaan

Lindude gripi situatsiooniplaani koostab Amet «Loomatauditõrje seaduse» § 44 lõike 2 alusel ning esitab selle Euroopa Komisjonile kinnitamiseks. Situatsiooniplaan esitatakse kinnitamiseks vähemalt iga viie aasta järel.

3. peatükk

TÕRJE

1. jagu

Tegutsemisjuhised lindude gripi kahtluse korral

§ 8. Nakkuskahtlane kodulind, nakatunud kodulind ja nendest teavitamine

- (1) Nakkuskahtlane kodulind on liha, munade või muude loomsete saaduste saamiseks, uluklindude varude taastootmiseks või nimetatud eesmärkidel peetavate kodulindude aretuseks peetav kodulind (edaspidi *põllumajanduslind*) või muul eesmärgil, kaasa arvatud lammikloomana, avalikuks näitamiseks või muul avalikkusele suunatud meelelahutuslikul eesmärgil, aretuseks ja müügiks või muul viisil tasuta eest või tasuta üleandmiseks vahendamise eesmärgil peetav kodulind (edaspidi *muu kodulind*), kellel kliiniliste tunnuste, patoloogilis-anatoomiliste muutuste või laboratoorse uurimise tulemuste põhjal ei saa välistada lindude gripi esinemist.
- (2) Nakatunud kodulind on kõrge või madala patogeensusega lindude gripi kinnitatud diagnoosiga põllumajandus- või muu kodulind.
- (3) Lindude gripi kahtlusest või diagnoosimisest teavitatakse «Loomatauditõrje seaduse» 4. peatüki 2. jaos kehtestatud korras.
- (4) Ettevõtte selle määruse tähenduses on loomapidamishoone või -rajatis või muu loomade pidamiseks piiratud ala, kaasa arvatud haudejaam, tsirkus, loomaaed, lammikloomakauplus, linnuturg ja lindla, kus peetakse või aretatakse põllumajanduslindu või muud kodulindu. Ettevõtteks ei loeta tapamaja, veovahendit, karantiiniruumi või -keskust, piiripunkti ega lindude gripi viiruse hoidmiseks loa saanud laboratooriumi.

(5) Euroopa Komisjoni ja Euroopa Liidu liikmesriigi pädeva asutuse teavitamisel esitatakse lisaks «Loomatauditõrje seaduse» § 42 lõikes 1 toodud andmetele ka määruse lisas 1 nimetatud andmed.

(6) Amet teavitab Euroopa Komisjoni ja asjakohaseid liikmesriike viivitamata epidemioloogilise uurimise tulemustest, mille kohaselt lindude gripp võis olla teisest liikmesriigist sisse toodud või sinna edasi kantud, loomale lindude gripi suhtes tehtud uurimise tulemustest, tõrjemeetme kohaldamata jätmise kohta kirjaliku loa andmisest, täiendavate tõrjemeetmete ja ennetava tauditõrjeprogrammi rakendamisest ning ajutise kontrolltsooni kehtestamisest ja seal kohaldatud tõrjemeetmetest.

§ 9. Loomapidaja kohustus iseärasustest teavitamisel ja veterinaararsti rakendatavad abinõud

(1) Loomapidaja teavitab kodulindude äkksurmadest, suurenenud suremusest, sööda tarbimise vähenemisest, hingamisraskustest või munatoodangulangusest viivitamata ettevõtet teenindavat veterinaararsti (edaspidi *veterinaararst*).

(2) Veterinaararst teeb kodulindude kliinilise läbivaatuse, kogub vajalikud andmed ja otsustab lindude gripi kahtluse püstitamise üle. Lindude gripi kahtluse püstitamise korral teavitab veterinaararst sellest viivitamata järelevalveametnikku või volitatud veterinaararsti ja loomapidajat.

(3) Kui veterinaararst on lisanud lindude gripi differentiaaldiagnooside loetellu, kuid ei ole lindude gripi kahtlust püstitanud, teavitab ta sellest Ameti kohalikku asutust ja võtab proovid lindude gripi laboratoorseks uurimiseks. Ameti kohaliku asutuse juht võib sellises ettevõttes kohaldada lindude gripi kahtluse korral rakendatavaid asjakohaseid kitsendusi ja abinõusid.

§ 10. Lindude kliiniline läbivaatus, proovide võtmine ja lindude gripi laboratoorne uurimine

(1) Volitatud veterinaararst või Ameti järelevalveametnik (edaspidi *järelevalveametnik*) teeb lindude kliinilise läbivaatuse ning võtab laboratoorseks uurimiseks vajalikud proovid komisjoni otsuse 2006/437/EÜ, millega kiidetakse heaks nõukogu direktiiviga 2005/94/EÜ ette nähtud diagnoosika käsiraamat seoses lindude gripiga (E.L.T I. 237, 31.8.2006, lk 1-27), lisas sätestatud diagnoosimise juhendi (edaspidi *diagnoosimise juhend*) kohaselt.

(2) Uurimismaterjali toimetab laboratooriumisse järelevalveametnik, volitatud veterinaararst või laboratooriumi selle ala spetsialist.

(3) Lindude gripi proove uuritakse laboratoorselt Veterinaar- ja Toidulaboratooriumis ja laboratoorse uurimise tulemusi hinnatakse diagnoosimise juhendi kohaselt.

(4) Laboratooriumist saadetakse isoleeritud viirus viivitamata selle tüübi määramiseks ja diagnoosi kinnitamiseks asjakohasesse ühenduse referentlaboratooriumisse, kui:

1) diagnoositakse lindude gripp, millel ei ole epidemioloogilist seost samas maakonnas esinenud taudipuhanguga (edaspidi *esmane taudipuhang*);

2) maakonnas esineb suur taudipuhangute arv;

3) põllumajandus- või muul kodulinnul või koduloomana peetaval klassi *Mammalia* kuulaval loomal (edaspidi *koduimetaja*) leitakse muu, kui § 2 lõikes 2 nimetatud gripiviirus, mis kujutab tõsist ohtu inimese või looma tervisele.

§ 11. Lindude gripi kahtluse korral veterinaararsti rakendatavad abinõud

(1) Lindude gripi kahtlusest või diagnoosimisest teavitab veterinaararst viivitamata Ameti kohalikku asutust ning korraldab taudi leviku tõkestamiseks esmaste abinõude rakendamise.

(2) Veterinaararst selgitab loomapidajale seoses taudikahtlusega temale õigusaktidest tulenevaid kohustusi ning palub sellise taudikahtlase ettevõtte territooriumil, kus on vähemalt üks nakkuskahtlane kodulind (edaspidi *eeldatav taudipunkt*), viihival isikul

sealt mitte lahkuda kuni järelevalveametniku saabumiseni. Kui inimese ja sõiduki lahkumine eeldatavast taudipunktist on vältimatu, kohaldab veterinaararst meetmeid, et tõkestada nakkuse väljaviimine eeldatavast taudipunktist.

(3) Veterinaararst kohaldab abinõusid, et võimaluse korral välistada kõrvalise isiku, veovahendi ja kodulooma sisenemine eeldatavasse taudipunkti.

§ 12. Loomapidaja kohustused lindude gripi kahtluse korral

(1) Lindude gripi kahtluse korral loomapidaja:

1) eraldab eeldatavas taudipunktis viibiva põllumajandus- ja muud kodulinnud nende pidamisruumi või siseruumi;

2) võtab kasutusele meetmed, et tõkestada põllumajandus- ja muu kodulinnu kokkupuutumine metslinnuga;

3) jääb eeldatavasse taudipunkti kuni järelevalveametniku saabumiseni ja temalt lahkumiseks loa saamiseni ning nõuab seda ka teiselt eeldatavas taudipunktis viibival isikult;

4) täidab nakkuse leviku tõkestamiseks vajalike ettevaatusabinõude rakendamisel järelevalveametniku korraldusi;

5) abistab järelevalveametnikku vajalike kliiniliste ja patoloogiliste uurimiste tegemisel, samuti epidemiooloogilise uurimise tarbeks andmete kogumisel;

6) esitab järelevalveametniku nõudmisel kõik põllumajandus- ja muude kodulindude ning sööda omandamise ja võõrandamisega seotud dokumendid ning annab nende puudumise korral sellekohast suulist teavet;

7) kogub andmeid linnuliigiti kitsenduste kehtimisaja jooksul koorunud põllumajandus- ja muude kodulindude, hukkunud põllumajandus- ja muude kodulindude ning koduimetajate kohta, näidates ära nende arvu ja vanuse, ning esitab asjakohased andmed järelevalveametnikule tema nõudmisel;

8) esitab järelevalveametnikule nimekirja ettevõttes töötavate ja teiste seal viibivate isikute kohta, kelle sisenemine eeldatavasse taudipunkti on vajalik, samuti ettevõtet teenindavate veovahendite loetelu;

9) välistab kõrvalise isiku pääsu eeldatavas taudipunktis asuvasse loomakasvatushoonesse või -rajatisse või piiratud alale, kus peetakse põllumajandus- ja muud kodulinde;

10) kasutab loomakasvatushoones või -rajatises töötamiseks eraldi ülerõivaid ja jalatseid, mida hoitakse loomakasvatushoone või -rajatise ruumides, ja tagab nende kasutamise ka loomakasvatushoone või -rajatise töötajale;

11) paigutab loomakasvatushoone või -rajatise ja eeldatava taudipunkti väljapääsule desinfektsioonimati, niisutab seda regulaarselt ning desinfitseerib eeldatava taudipunkti territooriumilt väljuva veovahendi Ameti ettenähtud desinfektsioonivahendiga.

(2) Kui lõike 1 punkti 1 kohaselt ei ole põllumajandus- ja muude kodulindude eraldada võimalik või kui see ohustab nende heaolu, võib Ameti kohaliku asutuse juht anda kirjaliku loa nende eraldamiseks tema juhiste kohaselt eeldatava taudipunkti alal, kus neil ei ole võimalik põllumajandus- ja muude kodulindude ning koduloomadega kokku puutuda.

(3) Eramajapidamiseks loetakse selle määruse tähenduses loomapidamishoone või -rajatist või loomade pidamiseks piiritletud ala, kus loomapidaja peab või aretab põllumajanduslindu või muud kodulindu üksnes isiklikuks tarbimiseks või lemmikloomana.

(4) Eramajapidamises, kus peetakse üksnes muud kodulinde, võib Ameti kohaliku asutuse juhi loal jätta lõike 1 punktis 11 nimetatud desinfektsioonimati paigaldamata ja veovahendi desinfitseerimata.

§ 13. Lindude gripi kahtluse korral Ameti kohaliku asutuse juhi rakendatavad abinõud

(1) Lindude gripi kahtluse korral võtab Ameti kohaliku asutuse juht eeldatava taudipunkti kõrgendatud järelevalve alla ja kohaldab seal järgmisi abinõusid:

- 1) kontrollitakse põllumajandus- ja muude kodulindude ning vajaduse korral koduimetajate pidamise korda. Tehakse vajalikud korraldused nende pidamise muutmiseks ja bio-ohutusmeetmete rakendamiseks, et vähendada võimaliku nakkuse leviku ohtu;
- 2) registreeritakse põllumajandus- ja muude kodulindude ning koduimetajate arv loomakasvatushoones või -rajatises linnu- ja loomaliigiti, märkides eraldi nakkuskahtlaste kodulindude arvu igas rühmas, samuti hukkunud põllumajandus- ja muude kodulindude ning koduimetajate arvu ja vanuse;
- 3) tehakse põllumajandus- ja muude kodulindude ning koduimetajate kliiniline läbivaatus, võetakse vajalikud proovid ja korraldatakse proovide saatmine laboratoorseks uurimiseks diagnoosimise juhendi kohaselt;
- 4) määratakse kindlaks eeldatava taudipunkti territoorium ja tähistatakse see teavitavate siltidega;
- 5) tehakse epidemioloogiline uurimine;
- 6) määratakse loomapidaja esitatud nimikirja alusel kindlaks isikud ja veovahendid, mis võivad olla eeldatavas taudipunktis, ning väljastatakse nende kohta asjakohased Ameti kohaliku asutuse juhi kirjalikud load;
- 7) kehtestatakse punktis 6 nimetatud isiku ja veovahendi eeldatavast taudipunktist välja ja sinna sisse liikumise kord, samuti eeldatavasse taudipunkti koduimetaja sisseveo ja sealt väljaveo kord. Järelevalveametnik või volitatud veterinaararst vaatab veovahendi enne eeldatavast taudipunktist väljumist üle.

(2) Ameti kohaliku asutuse juht:

- 1) esitab epidemioloogilise uurimise tulemuste aruande Ameti peadirektorile lindude gripi kahtluse otsustamisest arvates 24 tunni jooksul;
- 2) teeb riskianalüüsi ja otsustab selle alusel kirjaliku loa andmise ja «Loomatauditõrje seaduse» § 45 alusel lisameetmete rakendamise üle;
- 3) määrab kasutatava desinfektsioonivahendi ja selle kasutamise korra ning korraldab desinfektsioonivahendi veo eeldatavasse taudipunkti;
- 4) määrab hukkunud linnu ja koduimetaja hävitamise korra;
- 5) määrab ettevõttes nakkuse leviku tõkestamiseks kohaldatavad meetmed (edaspidi *bio-ohutusmeetmed*);
- 6) kontrollib eeldatavas taudipunktis kitsenduste kehtimise aja vältel korrapäraselt kitsendustega seotud nõuete täitmist ning peab arvestust tehtud kontrollide kohta.

§ 14. Lindude gripi kahtluse korral Ameti kohaliku asutuse juhi kohaldatavad kitsendused

(1) Lindude gripi kahtluse korral keelab Ameti kohaliku asutuse juht ilma enda kirjaliku loata:

- 1) eeldatavast taudipunktist põllumajandus- ja muud kodulindu välja vedada ja sinna sisse vedada;
- 2) vedada eeldatavast taudipunktist välja tapasaadusi, sealhulgas põllumajanduslinnu liha ja rupskeid (edaspidi *linnuliha*), muid kodulindude saadusi, sealhulgas mune, korjuseid, põllumajandus- ja muu kodulinnu sööta (edaspidi *söör*), söödaga kokkupuutuvaid nõusid, väljaheiteid, sõnnikut, läga, kasutatud allapanu ja muud võimalikku nakkust edasikandvat materjali ning jäätmeid;
- 3) siseneda isikul ja veovahendil eeldatavasse taudipunkti ja lahkuda sealt;

4) eeldatavast taudipunktist koduimetajat välja vedada ja sinna sisse vedada;

5) vedada eeldatavast taudipunktist välja mune.

(2) Kui Ameti kohaliku asutuse juht leiab epidemioloogilise uurimise ja riskianalüüsi tulemusi arvestades, et teatud kodulindude ja munade vedu eeldatavast taudipunktist välja ei ohusta tauditõrjet, võib tema kirjalikul loal:

1) vedada eeldatavast taudipunktist välja ja sinna sisse põllumajandus- ja muud kodulindu ning lõike 1 punktis 2 nimetaud tooteid ja materjali. Veo lubamise otsustamisel arvestab Ameti kohaliku asutuse juht toimetamise sihtkohta ja veol rakendatavaid bio-ohutusmeetmeid;

2) vedada eeldatavast taudipunktist välja mune loomsete kõrvalsaadustena kogumiseks, veoks, ladustamiseks, käitlemiseks, töötlemiseks ja kasutamiseks või kahjutustamiseks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1774/2002, milles sätestatakse muuks otstarbeks kui inimtoiduks ettenähtud loomsete kõrvalsaaduste sanitaareeskirjad (ELT L 273, 10/10/2002, lk 1–95), kohaselt (edaspidi *loomsete kõrvalsaaduste käitlemine*);

3) vedada eeldatavast taudipunktist välja mune otse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 853/2004, millega sätestatakse loomset päritolu toidu hügieenieskirjad (ELT L 139, 30/4/2004, lk 55–205), III lisa X jao II peatükis sätestatud nõuete kohasesse munatooteid käitlevasse ettevõttesse (edaspidi *munakäitlemisettevõtte*), kus mune töödeldakse pärast nende saabumist viivitamata Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 852/2004 toiduainete hügieeni kohta (ELT L 139, 30/4/2004, lk 1–54) II lisa XI peatüki kohaselt. Ameti kohaliku asutuse juht võib anda kirjaliku loa lubada mune selliselt vedada §-s 17 toodud nõuete kohaselt.

(3) Ameti kohaliku asutuse juht võib eeldatavas taudipunktis kohaldada §-s 22 nimetatud asjakohaseid kitsendusi ja abinõusid. Muul viisil kui tapmise teel summatud (edaspidi *hukkamine*) põllumajandus- ja muult kodulinnult võetakse proovid lindude gripi uurimiseks diagnoosimise juhendi kohaselt.

(4) Kui eeldatavas taudipunktis on vähemalt kaks ettevõtte ehituslikult eraldi paiknevat osa, kus peetakse põllumajanduslindu või muud kodulindu ning mida hallatakse üksteisest täiesti eraldi (eraldi töötajad, varustus, vedu, söödavarud ja sõnniku ladustamine) ja mis on erineva epidemioloogilise staatusega (edaspidi *erineva epidemioloogilise staatusega üksus*), võib Ameti kohaliku asutuse juhi otsusel jätta lõikes 3 nimetatud kitsendused ja abinõud kohaldamata üksuses, kus ei ole nakkuskahtlast põllumajandus- ega muud kodulindu.

§ 15. Lindude gripi kahtluse korral kitsenduste kehtestamine ja kehtetuks tunnistamine

(1) Lindude gripi kahtluse korral kehtestab Ameti kohaliku asutuse juht pärast lindude gripi kahtlusest teate saamist ettevõttele või piirkonnale kitsendused.

(2) Kitsenduste kehtestamisest teatab järelevalveametnik loomapidajale posti teel väljastusteatega või allkirja vastu.

(3) Ameti kohaliku asutuse juht teeb otsuse lõike 1 nimetatud kitsenduste kehtetuks tunnistamise kohta laboratoorse uurimise tulemuste või «Loomatauditõrje seaduse» § 37 lõikes 3 nimetatud ekspertide komisjoni (edaspidi *ekspertide komisjon*) otsuse alusel, kui need välistavad taudi puhkemise. Ameti kohaliku asutuse juht teatab loomapidajale lindude gripi kahtluse lõpetamisest posti teel väljastusteatega või allkirja vastu 24 tunni jooksul arvates otsuse tegemisest.

§ 16. Epidemioloogiline uurimine lindude gripi kahtluse korral

(1) Ameti kohaliku asutuse juht korraldab epidemioloogilise uurimise lindude gripi situatsiooniplaani raames koostatud küsimustike alusel.

(2) Epidemioloogilise uurimise käigus selgitatakse välja:

- 1) tõenäoline nakatumise aeg või ajavahemik, mille jooksul nakkusallikas on olnud ettevõttes või piirkonnas;
- 2) tõenäoline nakkusallikas;
- 3) inimese, looma ja veovahendi liikumine ning vedu, mis võis lindude gripi viiruse (edaspidi *viirus*) ettevõttesse või piirkonda sisse tuua ja sealt välja viia;
- 4) võimalik ettevõtte, millest viirus võib pärineda, ja ettevõtte, kuhu viirus võib olla sisse toodud kas tulenevalt ettevõtte asukohast, projektilahendusest, isiku, looma või veovahendi liikumisest või muul põhjusel (edaspidi *kontaktne ettevõtte*). Ettevõtte loetakse kontaktseks, kui järelevalveametnik on epidemioloogilise uurimise tulemusel alusel teinud asjakohase otsuse.

§ 17. Nõuded munakäitlemisettevõttesse munade veo ja munakäitlemisettevõttes munade käitlemise kohta

(1) Ameti kohaliku asutuse juhi kirjalikul loal võib mune vedada munakäitlemisettevõttesse, kui ettevõtte üle järelevalvet teostav järelevalveametnik on munade veo kooskõlastanud munakäitlemisettevõtte järelevalveametnikuga.

(2) Munade veol munakäitlemisettevõttesse täidetakse järgmisi nõudeid:

- 1) munade veoks kasutatav veovahend on puhastatud ja desinfitseeritud;
- 2) järelevalveametnik plommib ettevõttest väljaveetava munapartii ning plommi ei eemaldata enne partii jõudmist munakäitlemisettevõttesse;
- 3) munad veetakse munakäitlemisettevõttesse ilma vahetuspaketita;
- 4) veoga seotud isik täidab järelevalveametniku juhiseid ja asjakohaseid bio-ohutusmeetmeid.

(3) Munakäitlemisettevõttes täidetakse järgmisi nõudeid:

- 1) mune säilitatakse munakäitlemisettevõttes asuvatest muudest munadest eraldi kuni neist munatoodete valmistamiseni;
- 2) munakoored kahjutustakse;
- 3) pakend, kus mune on hoitud, kahjutustakse või puhastakse ja desinfitseeritakse järelevalveametniku juhiste kohaselt viisil, mis tagab viiruse hävimise;
- 4) munakäitlemisettevõttes, kaasa arvatud ruumis, kus mune on hoitud, ja veovahendis, kus mune on veetud, rakendatakse asjakohaseid bio-ohutusmeetmeid kuni puhastuse ja desinfitseerimise lõpetamiseni.

(4) Munakäitlemisettevõtte järelevalveametnik teavitab lõikes 3 nimetatud nõuete täitmisest Ameti kohaliku asutuse juhti.

§ 18. Ajutise kontrollitsooni kehtestamine

(1) Kui epidemioloogiline olukord, eelkõige kodulindude suur asustustihedus, seda nõuab, võib Amet kehtestada eeldatava taudipunkti ümber ajutise kontrollitsooni, kus kohaldatakse põllumajandus- ja muude kodulindude, nende munade ning linnukasvatustes kasutatavate veovahendite liikumiskeeldu.

(2) Amet võib kehtestada lõikes 1 nimetatud ajutise kontrollitsooni suuremal alal või kogu Eesti territooriumil. Amet võib kohaldada kodumetsajate liikumiskeeldu kuni 72 tunniks või kauemaks, kui seda nõuavad erakorralised asjaolud.

(3) Amet võib kohaldada ajutises kontrollitsoonis asuvas ettevõttes §-des 13 ja 14 sätestatud asjakohaseid kitsendusi ja abinõusid.

2. jagu

Tegutsemisjuhised kõrge patogeensusega lindude gripi puhkemise korral

§ 19. Lindude gripi diagnoosimine

Lindude gripi diagnoos pannakse «Loomatauditõrje seaduse» § 37 lõike 3 kohaselt.

§ 20. Karantiini kehtestamine

Viivitamata pärast lindude gripi ametliku diagnoosi kinnitamist kehtestab maavanem Ameti kohaliku asutuse juhi ettepanekul taudipunktis karantiini «Loomatauditõrje seaduse» § 50 lõike 4 kohaselt.

§ 21. Kõrge patogeensusega lindude gripi diagnoosimise korral taudipunktis kohaldatavad kitsendused ja abinõud

(1) Kõrge patogeensusega lindude gripi diagnoosimise korral kohaldab Ameti kohaliku asutuse juht taudipunktis lisaks §-s 14 sätestatud kitsendustele järgmisi kitsendusi ja abinõusid:

1) taudipunkti sissesõiduteele paigutatakse viidad selgelt nähtava ja püsiva kirjaga «LINDUDE GRIPP, LÄBIKÄIK KEELATUD». Taudipunktis, kus põllumajandus- või muud kodulindu peetakse üksnes loomapidaja eluruumis, või muus suletud siseruumis, kuhu on takistatud võõra isiku sissepääs, võib Ameti kohaliku asutuse juhi loal jätta viidad paigutamata;

2) taudipunkti territooriumile võib siseneda üksnes Ameti kohaliku asutuse juhi määratud isik ühekordseks kasutamiseks ettenähtud riietes;

3) taudipunktis olevad põllumajandus- ja muud kodulinnud hukatakse viivitamata järelevalveametniku kontrolli all viisil, mis tõkestab nakkuse leviku inimese, looma ja veovahendi liikumisel või muul viisil. Vajaduse korral kohaldatakse asjakohaseid meetmeid, et tõkestada nakkuse ülekandumine metslindudele;

4) diagnoosimise juhendi kohaselt uuritakse taudipunktis peetavat siga ja vajaduse korral muud koduimetajat, et kinnitada või välistada nendel lindude gripi esinemine või varasem nakatumine lindude grippi;

5) siga on keelatud taudipunkti välja vedada. Ameti kohaliku asutuse juht võib anda kirjaliku loa vedada siga teise loomakasvatushoonesse või -rajatisse või tapamajja, kui seale diagnoosimise juhendi kohaselt tehtud korduva uurimise ja riskianalüüsi tulemuste alusel ei ohusta selline vedu tauditõrjet ning sellega ei kaasne taudi leviku oht;

6) korjused ja munad saadetakse loomsete kõrvalsaadustena käitlemiseks järelevalveametniku kontrolli all viisil, mis tõkestab lindude gripi viiruse (edaspidi viirus) leviku. Ameti kohaliku asutuse juht võib anda kirjaliku loa vedada munad munakäitlemisettevõttesse ilma vahepeatuseta §-s 17 sätestatud nõuete kohaselt. Munakäitlemisettevõttes töödeldakse mune pärast nende saabumist viivitamata Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 852/2004 II lisa XI peatüki kohaselt. Hukkunud koduimetaja ja metslinnu kahjutustamise korra määrab Ameti kohaliku asutuse juht;

7) pärast korjuse ja munade loomsete kõrvalsaadustena käitlemiseks äravedu puhastatakse ja desinfitseeritakse või töödeldakse või hävitakse tõenäoliselt viirusega saastunud seadmed, sööt, inventar, väljaheited, sõnnik, läga, kasutatud allapanu ning muu materjal, lindude pidamiseks kasutatud ehitised, karjamaa ja muu ala ning lindude veoks kasutatud veovahend järelevalveametniku kontrolli all lisa 2 toodud puhastamise ja desinfitseerimise juhiste kohaselt;

8) sööt, söödanõud, jäätmed ja muu materjal, mis võib olla viirusega saastunud, saadetakse loomsete kõrvalsaadustena käitlemiseks, töödeldakse või hävitatakse järelevalveametniku juhiste kohaselt viisil, mis tagab viiruse hävimise;

9) tehakse epidemioloogiline uurimine.

(2) Taudipunkti välja veetud linnuliha ja munade, mis on pärit tõenäolisest nakkuse sissetoomise ajast kuni lindude gripi kahtluse kinnitamiseni, asukoht selgitatakse välja ning sellised munad ja linnuliha kahjutustatakse järelevalveametniku kontrolli all.

Haudemunast juba välja koorunud tibu võetakse kõrgendatud järelevalve alla ja teda uuritakse lindude gripi suhtes diagnoosimise juhendi kohaselt.

(3) Ameti kohaliku asutuse juht võib kohaldada lõikes 1 nimetatud kitsendusi ka ettevõtte suhtes, mis on olnud kaudses kokkupuutes taidipunktiga, või kui muud nakkuse leviku võimalused annavad alust kahtlustada, et see ettevõtte on viirusega saastunud.

(4) Ameti kohaliku asutuse juhi kirjalikul loal võib taidipunktis jätta hukkamata kodulinnu, keda peetakse erineva epidemioloogilise staatusega üksuses, kus ei ole nakkuskahtlast ega nakatunud kodulindu, või eramajapidamises, tsirkuses, loomaaias, lemmikloomakaupluses või loomapargis peetavat kodulindu või kodulindu, keda peetakse piiratud alal teadusuuringus kasutamiseks või «Looduskaitseaduse» § 4 lõike 4 tähenduses kaitsealusesse liiki kuuluva linnuliigi (edaspidi *kaitsealune linnuliik*) või muu haruldase linnuliigi, -alamligi või -tõu (edaspidi *haruldane linnuliik*) isendi säilitamiseks. Haruldaste linnuliikide loetelu koostab Amet situatsioonplaani raames.

(5) Ameti kohaliku asutuse juht võib lõikes 4 nimetatud kirjaliku loa anda, kui riskianalüüsi tulemuste alusel ei ohusta sellise loa andmine taiditõrjet.

§ 22. Epidemioloogiline uurimine taidipunktis kõrge patogeensusega lindude gripi diagnoosimise korral

(1) Kõrge patogeensusega lindude gripi puhangu korral korraldab kohalik loomatauditõrje komisjon taidipunktis epidemioloogilise uurimise § 16 kohaselt ja esitab ametliku diagnoosi kinnitamisest arvates 24 tunni jooksul Ameti peadirektorile aruande, milles on toodud:

- 1) lindude gripi kahtluse püstitamise kuupäev;
- 2) lindude gripi ametliku diagnoosimise kuupäev;
- 3) taidipunkti asukoht;
- 4) kodulindude arv taidipunktis linnuliikide ja tehnoloogiliste rühmade kaupa;
- 5) haigestunud ja surnud lindude arv taidipunktis;
- 6) nakkusallikas (kahtlustatav või kinnitust leidnud);
- 7) võimalikud kontaktse ettevõtted.

(2) Edaspidi esitatakse lõikes 1 nimetatud aruanne uue teabe laekumise korral, kuid mitte harvem kui üks kord nädalas.

§ 23. Kontaktse ettevõttes kohaldatavad kitsendused ja abinõud

(1) Ameti kohaliku asutuse juht kohaldab kontaktse ettevõttes §-des 13 ja 14 sätestatud kitsendusi ja abinõusid, kuni lindude gripi ametlik diagnoos kinnitatakse või välistatakse laboratoorse uurimise tulemuste alusel. Kitsendused lõpetab Ameti kohaliku asutuse juht.

(2) Ameti kohaliku asutuse juht võib epidemioloogilise uurimise tulemustest lähtudes kohaldada kontaktse ettevõttes lisaks §-des 13 ja 14 sätestatud kitsendustele ja abinõudele ka §-s 21 sätestatud kitsendusi ja abinõusid, kui kontaktne ettevõtte asub piirkonnas, kus on suur põllumajanduslindude asustustihedus. Kriteeriumid, mida Ameti kohaliku asutuse juht arvestab kontaktse ettevõttes taiditõrjemeeetmete kohaldamise otsustamisel ja kontaktse ettevõttes peetava kodulinnu hukkamise üle otsustamisel, on toodud lisa 3. Kui järelevalveametnik kohaldab § 21 lõike 1 punktis 3 nimetatud kitsendust, korraldab ta hukatud kodulinnult proovide võtmise laboratoorseks uurimiseks diagnoosimise juhendi kohaselt.

(3) Kõrge patogeensusega lindude gripi ametliku diagnoosi kinnitamise korral kohaldab Ameti kohaliku asutuse juht kontaktse ettevõttes §-des 13, 14 ja 21 sätestatud kitsendusi ja abinõusid. Juhul kui nende kitsenduste ja abinõude kohaldamist on alustatud lõike 2 kohaselt enne lindude gripi diagnoosi kinnitamist, tagab Ameti kohaliku asutuse juht, et pärast korjuse ja munade kahjutustamist puhastatakse ja desinfitseeritakse või töödeldakse või hävitatakse lindude pidamiseks

kasutatud ehitis, karjamaa ja muu ala, seadmed, sööt, inventar, väljaheidet, sõnnik, läga, kasutatud allapanu ja muu materjal ning lindude veoks kasutatud veovahend järelevalveametniku kontrolli all lisas 2 toodud puhastamise ja desinfitseerimise juhiste kohaselt.

§ 24. Taudipunktis peetaval seal ja muul koduimetajal kõrge patogeensusega lindude gripi esinemise korral kohaldatavad kitsendused ja abinõud

(1) Kui § 21 lõike 1 punkti 4 kohaselt tehtud uurimise tulemusena on leitud, et taudipunktis peetaval seal esineb kõrge patogeensusega lindude gripp või ta on olnud sellesse varem nakatunud, siis Ameti kohaliku asutuse juht:

1) kehtestab taudipunktis koduimetaja pidamise nõuded ja vajaduse korral koduimetaja liikumise piirangu;
2) korraldab sea korduva uurimise diagnoosimise juhendi kohaselt;
3) otsustab sea korduva uurimise tulemustest ja riskianalüüsi tulemusest lähtudes sea hukkamise, toiduks sumnamise veretustamise teel (edaspidi *tapmine*) või vedamise teise loomakasvatushoonesse või -rajatisse.

(2) Kui laboratoorse uurimise tulemustest selgub, et seal esinev viirus kujutab ohtu inimese või looma tervisele, korraldab Ameti kohaliku asutuse juht viivitamata taudipunktis sigade hukkamise järelevalveametniku kontrolli all viisil, mis tõkestab nakkuse leviku.

(3) Ameti kohaliku asutuse juht võib anda kirjaliku loa vedada siga enda määratud tapamajja või teise loomakasvatushoonesse või -rajatisse, kui diagnoosimise juhendi kohaselt seale tehtud korduva uurimise tulemuse alusel leitakse, et nakkuse edasise leviku oht on väga väike.

(4) Amet võib riskianalüüsi tulemusi arvestades kohaldada ettevõttes, kus on diagnoositud lindude gripp, lõigetes 1–3 sätestatud meetmeid ka selles ettevõttes peetava muu koduimetaja suhtes kui siga, ning kohaldada lõigetes 1–3 sätestatud meetmeid kontaktset ettevõttes peetava koduimetaja suhtes.

(5) Koduimetajal lindude gripi avastamise korral võib Ameti kohaliku asutuse juht korraldada viiruse edasise leviku väljaselgitamiseks lisauurimise diagnoosimise juhendi kohaselt.

(6) Amet teavitab koduimetaja laboratoorse uurimise tulemustest ja kohaldatud meetmete üksikasjadest viivitamata Euroopa Komisjoni.

§ 25. Erineva epidemioloogilise staatusega üksustega ettevõtte

(1) Taudipunktis asuvas erineva epidemioloogilise staatusega üksustega ettevõttes võib Ameti kohaliku asutuse juht lubada pärast riskianalüüsi ettevõtte erineva epidemioloogilise staatusega üksuses jätta seal peetava kodulinnu hukkamata, kui ettevõtte veterinaararst kinnitab, et:

1) selles erineva epidemioloogilise staatusega üksuses ei ole nakatunud ega nakkuskahtlasi kodulinde;

2) ettevõtte struktuur, ruumide suurus ja töökorraldus võimaldavad erineva epidemioloogilise staatusega üksuses kodulinde eraldi pidada ja ettevõtte ruume tuulutada;

3) erineva epidemioloogilise staatusega üksustes tehtavaid toiminguid, eelkõige lindlate hooldus, lindude söötmine ning väljaheidete, sõnniku ja allapanu eemaldamine, teevad erinevad isikud;

4) erineva epidemioloogilise staatusega üksuses kasutatavad masinad, seadmed, tööriistad ja desinfitseerimisseadmed ning sellises üksuses peetavad koduimetajad on üksteisest eraldatud.

(2) Ameti kohaliku asutuse juht kohaldab erineva epidemioloogilise staatusega üksuses, kus tema kirjalikul loal kodulinde ei hukata, järgmisi kitsendusi ja abinõusid:

- 1) loomapidaja täidab §-s 12 sätestatud nõudeid;
- 2) veterinaararst kontrollib erineva epidemioloogilise staatusega üksust korrapäraselt kogu kitsenduste kehtimise aja jooksul, sealhulgas kontrollib kodulindude pidamise korda. Veterinaararst teeb erineva staatusega epidemioloogilises üksuses läbivaatuse ja võtab proovid diagnoosimise juhendi kohaselt;
- 3) erineva epidemioloogilise staatusega üksusest on keelatud ilma Ameti kohaliku asutuse juhi kirjaliku loata lindu välja viia ja sinna sisse tuua;
- 4) erineva epidemioloogilise staatusega üksusest on keelatud mune välja viia. Ameti kohaliku asutuse juht võib anda kirjaliku loa vedada mune ilma vahepeatuseta loomsete kõrvalsaadustena käitlemiseks või §-s 17 sätestatud nõuete kohaselt munakäitlemisettevõttesse, kus neid töödeldakse pärast nende saabumist viivitamata Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 852/2004 II lisa XI peatüki kohaselt;
- 5) erineva epidemioloogilise staatusega üksusest on keelatud ilma Ameti kohaliku asutuse juhi kirjaliku loata välja viia korjuseid, linnuliha, põllumajandus- ja muud kodulindu ning neilt pärinevaid saadusi, sõõta, sõõdanõusid, jäätmeid, väljaheiteid, sõnnikut, läga, kasutatud allapanu ja muud materjali, mis võib olla viirusega saastunud;
- 6) isikul ja veovahendil on keelatud siseneda erineva epidemioloogilise staatusega üksusesse ja lahkuda sealt ilma Ameti kohaliku asutuse juhi kirjaliku loata;
- 7) erineva epidemioloogilise staatusega üksusest on keelatud ilma Ameti kohaliku asutuse juhi kirjaliku loata koduimetajat välja vedada ja sinna sisse tuua.

(3) Kui leitakse, et erineva epidemioloogilise staatusega üksuses peetav kodulind, keda ei hukatud, on taudi leviku seisukohalt ohtlik, on Ameti kohaliku asutuse juhil õigus kohaldada tema suhtes hukkamist ning §-s 21 sätestatud kitsendusi ja abinõusid.

§ 26. Kõrge patogeensusega lindude gripi puhul taidipunktis erijahul kodulinnu hukkamata jätmise korral kohaldatavad kitsendused ja abinõud

(1) Ameti kohaliku asutuse juht võib pärast riskianalüüsi lubada jätta taidipunktis § 21 lõikes 4 nimetatud kodulinnu hukkamata. Sellisel juhul kohaldab Ameti kohaliku asutuse juht § 21 lõike 1 punktides 1, 2, 4–7 ja lõikes 2 sätestatud meetmeid ning §-des 13 ja 14 sätestatud kitsendusi ja abinõusid.

(2) Ameti kohaliku asutuse juht võib anda kirjaliku loa vedada taidipunktist välja nakatunud kodulind, kui ekspertide komisjon on laboratoorse uurimise ja riskianalüüsi tulemuste alusel kinnitanud, et nakatunud kodulinnu vedu teise ettevõttesse asustamiseks või nakatunud põllumajanduslinna vedu tapamajja tapmiseks ei ohusta taiditõrjet. Ameti kohaliku asutuse juht määrab veol asjakohaste bio-ohutusmeetmete kohaldamise eest ning pärast vedu veovahendi ja seadmete puhastuse ja desinfitseerimise eest vastutava järelevalveametniku. Ameti kohaliku asutuse juht võib anda kirjaliku loa järelevalveametniku kontrolli all järgmiste nakatunud kodulindude vedude kohta:

- 1) põllumajanduslinna vedu ilma vahepeatuseta tapamajja viivitamata tapmiseks. Nakatunud põllumajanduslind tapetakse eraldi teistest tapamajas asuvatest põllumajanduslindudest. Tapmisel kohaldatakse asjakohased bio-ohutusmeetmed. Linnuliha edasise käitlemise ja kasutamise viisi määrab Ameti peadirektor;
- 2) kodulinnu vedu ilma vahepeatuseta järelevalveametniku juhiste kohaselt teise Eestis asuvasse ettevõttesse. Ettevõtte võetakse kõrgendatud järelevalve alla ja nakatunud lindu uuritakse korrapäraselt lindude gripi suhtes diagnoosimise juhendi kohaselt;
- 3) vedu teise riiki selle riigi pädeva asutuse loal.

(3) Kui leitakse, et nakatunud kodulind, keda ei hukatud, on taudi leviku seisukohalt ohtlik, on Ameti kohaliku asutuse juhil õigus kohaldada nakatunud kodulinnu suhtes hukkamist ning §-s 21 sätestatud kitsendusi ja abinõusid.

§ 27. Puhastamine ja desinfitseerimine

(1) Viirusega saastunud ja võimalikult viirusega saastunud ettevõtte, tapamaja, piiripunkt, veovahend ja muu ala ning seal asuv sööt, allapanu, esemed ja muu materjal, millega viirus võib levida, puhastatakse ja desinfitseeritakse või töödeldakse ning vajaduse korral tehakse näriliste ja putukate tõrjet järelevalveametniku kontrolli all tema antud juhiste kohaselt.

(2) Puhastamise ja desinfitseerimise juhised on toodud lisa 2.

(3) Kui Amet annab loa lisa 2 punkti 4 kohaselt teha puhastamist ja desinfitseerimist erinevalt lisa 2 punktides 1 ja 2 kirjeldatust, teavitab ta sellest ning kohaldatud puhastamise ja desinfitseerimise üksikasjadest Euroopa Komisjoni.

§ 28. Kõrge patogeensusega lindude gripi puhangu korral taudipunktis kehtestatud kitsenduste lõpetamine

Kõrge patogeensusega lindude gripi puhangu korral taudipunktis kehtestatud kitsendused lõpetab Ameti kohaliku asutuse juht pärast taudipunktis kodulindude hukkamist või taudipunkti kirjaliku loa alusel väljaviimist ning lisa 2 toodud juhiste kohast taudipunkti esmase puhastamise ja desinfitseerimise lõpetamist.

§ 29. Ettevõtte taasasustamine

(1) Ettevõttesse võib tuua terve looma (*edaspidi taasasustamine*) Ameti kohaliku asutuse juhi kirjalikul loal.

(2) Ameti kohaliku asutuse juht annab kirjaliku loa taasasustada ettevõtte põllumajanduslindude ja muude kodulindudega, kelle pidamise eesmärk on turustamine või muul viisil tulu saamine, kui § 27 kohasest taudipunkti puhastamisest ja desinfitseerimisest on möödunud vähemalt 21 päeva.

(3) Nakatunud põllumajanduslinnu või muu kodulinnu pidamiseks kasutatud karjamaad ja muu ala, mida ei ole võimalik § 27 kohaselt puhastada ja desinfitseerida, võib kasutada linnu pidamiseks Ameti kohaliku asutuse juhi loal, kui viirus on seal kahjutustatud või inaktiveerunud.

(4) Ameti kohaliku asutuse juht kohaldab lõikes 2 nimetatud ettevõttes vähemalt 21 päeva jooksul arvates ettevõttesse uue põllumajandus- või muu kodulinnu toomisest järgmisi kitsendusi ja abinõusid:

1) veterinaararst teeb ettevõttes regulaarselt kodulindude kliinilist läbivaatust. Vähemalt kahe kliinilise läbivaatuse tegemise korral tehakse viimane kodulindude kliiniline läbivaatus 21-päevase või pikema kitsenduste kehtimise ajavahemiku lõpu poole. Veterinaararst võtab proovid laboratoorseks uurimiseks diagnoosimise juhendi kohaselt;

2) loomapidaja peab arvestust ettevõtte tootmismahu, põllumajanduslindude haigestumise ja suremuse näitajate üle ning ajakohastab neid andmeid. Loomapidaja teavitab viivitamata veterinaararsti ettevõttes põllumajandus- või muu kodulinnu surmast, ettevõtte tootmisnäitajate olulistest muudatustest või linnu tervisliku seisundi muutusest;

3) ettevõttes surnud põllumajanduslindu uuritakse laboratoorselt diagnoosimise juhendi kohaselt;

4) ettevõttesse sisenev ja seal lahkuv isik järgib asjakohaseid bio-ohutusmeetmeid;

5) ettevõtetest võib põllumajanduslindu välja viia Ameti kohaliku asutuse juhi kirjalikul loal.

(5) Ameti kohaliku asutuse juht võib kohaldada lõikes 4 sätestatud kitsendusi ja abinõusid ka lõikes 2 nimetatud ettevõtte suhtes ning ettevõttes peetava muu

kodulinna, kui põllumajanduslind, ja koduimetaja suhtes, kui ta peab seda vajalikuks riskianalüüsi tulemustest lähtudes.

3. jagu

Tegutsemisjuhised ohustatud ja järelevalvetsoonis kõrge patogeensusega lindude gripi puhkemise korral

§ 30. Ohustatud ja järelevalvetsooni kehtestamine

(1) Kõrge patogeensusega lindude gripi ametliku diagnoosi kinnitamisest arvates 24 tunni jooksul kehtestab maavanem Ameti kohaliku asutuse juhi ettepanekul kirjaliku korraldusega taudipunkti ümber ohustatud ja järelevalvetsooni, millest teavitatakse elanikkonda massiteabevahendite kaudu.

(2) Ameti kohalik asutus paigutab koostöös kohaliku omavalitsusega ning Politseiameti ja Päästeameti kohalike asutustega ohustatud tsooni sissesõiduteele viidad selgelt nähtava ja püsiva kirjaga «LINDUDE GRIPP - OHUSTATUD TSOON».

(3) Ohustatud tsoon kehtestatakse vähemalt 3 kilomeetri raadiuses ja järelevalvetsoon vähemalt 10 kilomeetri raadiuses taudipunktist.

(4) Ohustatud ja järelevalvetsooni piiritlemisel arvestatakse:

- 1) epidemioloogilise uurimise tulemusi;
- 2) maastiku geograafilisi iseärasusi ja looduslike tõkkeid lindude gripi levikule;
- 3) loomakasvatushoonete ja -rajatiste geograafilist asukohta, nende paiknemise tihedust ning kodulindude hinnangulist arvu;
- 4) põllumajandus- ja muude kodulindude veoks ning veoks lapmisele, turustamisele ja mujale kasutatavate teede asukohta;
- 5) põllumajandus- ja muude kodulindude, eelkõige hukkamiseks ja loomse kõrvalsaadusena käitlemiseks määratud põllumajandus- ja muude kodulindude, nende korjuste, sõnniku, allapanu ja muu materjali, ohustatud ja järelevalvetsooni sisse liikumise üle järelevalve teostamiseks vajalikke inim- ja materiaalseid ressursse.

(5) Uue taudipunkti avastamise korral muudetakse tsoonide ulatust selles paragrahvis sätestatud korras ning sellest teavitatakse elanikkonda massiteabevahendite kaudu.

§ 31. Ohustatud ja järelevalvetsoonis kohaldatavad kitsendused ja abinõud

(1) Ameti kohaliku asutuse juht kohaldab ohustatud ja järelevalvetsoonis järgmisi kitsendusi ja abinõusid:

- 1) koostab viivitamata ohustatud ja järelevalvetsoonis asuvate ettevõtete nimekirja;
- 2) annab korralduse kohaldada asjakohaseid bio-ohutusmeetmeid;
- 3) kehtestab korjuste kahjutustamise või hävitamise korra;
- 4) kehtestab ohustatud tsoonis asuvas ettevõttes kodulindude läbivaatuse tegemise korra ja määrab kindlaks läbivaatuste tegemise sageduse olenevalt nende viirusega saastumise ohust;
- 5) määrab ettevõtte ülevaatust tegeva ja proove võtva veterinaararsti;
- 6) korraldab viivitamata pärast ettevõttes kodulindude haigestumise või suremuse tõusust või tootmisnäitajate langusest teate saamist asjakohased uurimised.

(2) Ameti kohaliku asutuse juht:

- 1) korraldab elanikkonna teavitamise ohustatud ja järelevalvetsoonis kohaldatavatest kitsendustest. Elanikkonda teavitatakse hoiatussiltide ja massiteabevahendite kaudu või muul asjakohasel viisil;
- 2) korraldab ohustatud ja järelevalvetsoonis põllumajandus- ja muu kodulinna, linnuliha, munade, korjuste, sööda, allapanu, nakatunud kodulinnuga kokkupuutunud isiku ja linnuga kokku puutunud veovahendi asukoha ja liikumise jälgitavuse võimaldamise;
- 3) analüüsib koostöös kohaliku loomatauditõrje komisjoniga epidemioloogilise

uurimise ja riskianalüüsi tulemusi ning otsustab kirjaliku loa andmise ja lindude gripi leviku tõkestamiseks selle määruse 4. jaos sätestatud lisameetmete rakendamise.

§ 32. Loomapidaja kohustused ohustatud ja järelevalvetsoonis

Ohustatud ja järelevalvetsoonis asuvas ettevõttes loomapidaja:

- 1) teavitab viivitamata järelevalveametnikku ettevõttes lindude haigestumise või suremuse tõusust või tootmisnäitajate olulisest langusest;
- 2) täidab järelevalveametniku korraldusi kitsenduste ja bio-ohutusmeetmete rakendamisel;
- 3) võtab kasutusele meetmed, et tõkestada ettevõttes peetavate lindude kokkupuutumine metslindudega;
- 4) abistab järelevalveametnikku vajaliku kliinilise ja patoloogilise uurimise tegemisel, samuti epidemioloogilise uurimise tarbeks andmete kogumisel;
- 5) esitab järelevalveametniku nõudmisel põllumajanduslinna ja muu kodulinnu ning munade ettevõttesse sisseveoga ja sealt väljaveoga seotud dokumendid ning annab nende puudumise korral sellekohast suulist teavet;
- 6) puhastab ja desinfitseerib ettevõttesse siseneva ja sealt väljuva veovahendi ning tõenäoliselt viirusega saastunud materjali järelevalveametniku juhiste kohaselt viivitamata;
- 7) kontrollib ettevõttesse siseneva ja sealt väljuva isiku bio-ohutusmeetmete järgimist;
- 8) säilitab ettevõtte loomakasvatushoonet või -rajatist küllastanud isiku andmeid ning esitab need järelevalveametnikule tema nõudmisel. Looma- ja loomapargi küllastajate kohta, kellel ei ole juurdepääsu lindude pidamise alale, arvestust ei peeta.

§ 33. Ohustatud tsoonis kohaldatavad kitsendused ja abinõud

(1) Ameti kohaliku asutuse juht kohaldab ohustatud tsoonis lisaks §-s 31 sätestatud kitsendustele ja abinõudele järgmisi kitsendusi ja abinõusid:

- 1) loomapidaja eraldab põllumajanduslinnud ja muud kodulinnud viivitamata nende pidamise ruumi või siseruumi;
- 2) Ameti kohaliku asutuse juhi määratud veterinaararst teeb viivitamata läbivaatuse ohustatud tsoonis asuvas ettevõttes, kus kodulindu peetakse turustamiseks või muul viisil tulu saamiseks, ning enne ohustatud tsoonis kehtestatud kitsenduste lõpetamist teeb läbivaatuse ka ohustatud tsoonis asuvas eramajapidamises. Veterinaararst teeb ettevõttes peetavatele lindudele diagnoosimise juhendi kohase kliinilise läbivaatuse ja võtab vajaduse korral proovid ning registreerib läbivaatused ja selle tulemused;
- 3) lindude korjused saadetakse viivitamata loomsete kõrvalsaadustena käitlemiseks järelevalveametniku juhiste kohaselt;
- 4) ettevõttesse on keelatud ilma Ameti kohaliku asutuse juhi kirjaliku loata sisse tuua põllumajanduslindu, muud kodulindu ja koduimetajat, välja arvatud koduimetaja, keda peetakse üksnes eluruumis, kus tal puudub võimalus puutuda kokku põllumajandus- ja muu kodulinnuga ning kus puudub juurdepääs põllumajandus- ja muu kodulinnu puurile ja pidamise alale;
- 5) ettevõttesse sisenev ja sealt väljuv isik järgib bio-ohutusmeetmeid;
- 6) ettevõttesse sisenev ja sealt väljuv töötaja ning veovahend, samuti lindude, nendelt pärinevate saaduste, sööda, allapanu ja muu võimaliku viirusega saastunud materjali veoks kasutatud veovahend ja viirusega saastunud materjal puhastatakse, desinfitseeritakse, töödeldakse või hävitatakse § 27 kohaselt järelevalveametniku kontrolli all;
- 7) ettevõtetest allapanu, sõnniku ja läga väljavedu on keelatud. Ameti kohaliku asutuse juht võib anda kirjaliku loa ettevõtetest sõnnikut ja läga välja vedada bio-ohutusmeetmete kohaselt tema määratud ettevõttesse viivitamata töötlemiseks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1774/2002 kohaselt võimaliku

haigusetekiitaja hävitamiseks;

8) turgu, laata, näitust ja muud üritust, kus on võimalik põllumajandus- ja muude kodulindude kokkupuutumine, korraldada on keelatud;

9) uluklindude varude täiendamiseks peetavat lindu vabadesse lasta on keelatud;

10) linnuliha väljavedu tapamajast, ettevõttest, kus käideldakse linnuliha, ja külmhoonest on keelatud. Ameti kohaliku asutuse juhi kirjalikul loal võib ohustatud tsoonist välja vedada väljaspool ohustatud tsooni pärinevalt põllumajanduslinnult pärit linnuliha, mida on säilitatud ja veetud ohustatud tsoonist pärinevast linnulihast eraldi, ning linnuliha, mis on toodetud vähemalt 21 päeva enne lindude gripi esmast taudipuhangut ning mida on säilitatud ja veetud hiljem toodetud linnulihast eraldi;

11) põllumajanduslinnu ja muu kodulinnu, nende munade ja korjuse vedu, välja arvatud nende vedu ilma vahepeatuseta ettevõttesisesel teel ning väljastpoolt kitsendustega piirkonnast pärineva põllumajanduslinnu, kodulinnu, neilt pärinevate munade ja nende korjuse ilma vahepeatuseta ja mahalaadimiseta vedu ohustatud tsooni läbival maanteel või raudteel, on keelatud.

(2) Ameti kohaliku asutuse juht korraldab viivitamata lisauurimise diagnoosimise juhendi kohaselt, et avastada võimalik nakkuse esinemine ohustatud tsooni ettevõttes.

(3) Juhul kui lõike 1 punktis 1 nimetatud linde eraldada ei ole võimalik või kui see ohustab nende heaolu, võib Ameti kohaliku asutuse juht anda kirjaliku loa eraldada linnud tema juhiste kohaselt sama ettevõtte alal, kus neil ei ole võimalik kokku puutuda muude loomade ning teises ettevõttes peetavate lindudega.

(4) Ameti kohaliku asutuse juhi kirjalikul loal võib lõike 1 punktis 11 nimetatud põllumajanduslindu, mune ja korjuseid vedada ohustatud tsoonis, sealt välja ja sinna sisse §-des 34–36 sätestatud nõuete kohaselt, kui see riskianalüüsi tulemuste alusel ei ohusta tauditõrjet. Ohustatud tsoonist välja veetud põllumajanduslindu Eestist välja vedada on keelatud, välja arvatud asjakohases Euroopa Liidu õigusaktis sätestatud juhul. Veoks kasutatud veovahend puhastatakse ja desinfitseeritakse pärast vedu viivitamata § 27 kohaselt.

§ 34. Nõuded põllumajanduslinnu tapamajja tapmiseks ven, ohustatud tsooni sisse- või sealt väljaveo kohta ning selliselt linnult pärineva linnuliha käitlemise ja liikumise kohta

(1) Ameti kohaliku asutuse juht võib § 33 lõike 4 kohaselt anda kirjaliku loa vedada ohustatud tsoonis asuvast ettevõttest pärinevat põllumajanduslindu ilma vahepeatuseta enda määratud tapamajja viivitamata tapmiseks, kui täidetakse järgmisi nõudeid:

1) järelevalveametnik on 24 tunni jooksul enne päritoluettevõtte põllumajanduslinnu väljavedu teinud tema kliinilise läbivaatuse ja nakkuskahtlast lindu ei leitud. Kui kliinilise läbivaatuse ajal peeti vajalikuks võtta proove, on neid laboratooriumis diagnoosimise juhendi kohaselt uuritud ja uurimise tulemused on negatiivsed;

2) põllumajanduslindu veetakse järelevalveametniku kontrolli all või tema pitsseeritud veovahendis;

3) enne põllumajanduslinnu vedamist tapamajja on tapamaja teenindavat järelevalveametnikku sellest teavitatud ning pärast põllumajanduslinnu saabumist tapamajja teavitab järelevalveametnik sellest Ameti kohalikku asutust;

4) tapamajas peetakse ohustatud tsoonist pärit põllumajanduslindu ja ta tapetakse teistest põllumajanduslindudest eraldi või pärast teiste tapamajas olevate põllumajanduslindude tapmist, soovitatavalt tööpäeva lõpus. Pärast ohustatud tsoonist pärineva põllumajanduslinnu tapmist ja enne mujalt pärit põllumajanduslinnu tapmist puhastatakse ja desinfitseeritakse tapamaja;

5) tapamajas tehakse ohustatud tsoonist pärinevale põllumajanduslinnule tapaeelne ja tapajärgne läbivaatus.

6) pärast põllumajanduslinnu mahalaadimist puhastatakse ja desinfitseeritakse veovahend ja muu veol kasutatud inventar viivitamata § 27 kohaselt ning vedaja peab selle kohta dokumenteeritud arvestust;

7) põllumajanduslinnu tapmisel tekkinud kõrvalsaadused käideldakse loomsete kõrvalsaadustena.

(2) Lõikes 1 nimetatud ohustatud tsoonist pärinevalt põllumajanduslinnult pärit linnuliha turustada on keelatud. Selline linnuliha märgistatakse põllumajandusministri 13. mai 2005. a määruse nr 55 «Loomsete saaduste ja nende käitlemise, sealhulgas nende kauplemise, veterinaarnõuded» kohase või asjakohases Euroopa Komisjoni õigusaktis sätestatud nõuete kohase märgiga ning seda toodetakse, veetakse ja säilitatakse eraldi muust lihast, kaasa arvatud kauplemiseks ja ekspordiks ettenähtud lihast ning lihast, mida kasutatakse kauplemiseks ja ekspordiks ettenähtud lihatoote valmistamiseks. Ameti kirjalikul loal võib selliselt märgistatud linnuliha kasutada turustamiseks ettenähtud lihatoote valmistamiseks, kui linnuliha käideldakse põllumajandusministri 13. mai 2005. a määruse nr 55 «Loomsete saaduste ja nende käitlemise, sealhulgas nende kauplemise, veterinaarnõuded» lisas 3 sätestatud viisil või asjakohase Euroopa Komisjoni õigusakti kohaselt.

(3) Ameti kohaliku asutuse juht võib § 33 lõike 4 kohaselt anda kirjaliku loa vedada väljaspool ohustatud tsooni pärinevat põllumajanduslindu ilma vahepeatusega tema määratud ohustatud tsoonis asuvasse tapamajja viivitamata tapmiseks, kui:

1) vedu on kooskõlastatud tapamaja järelevalveametnikuga, kes teavitab päritoluettevõtte üle järelevalvet teostavat järelevalveametnikku põllumajanduslinnu tapmisest;

2) põllumajanduslindu peetakse ja ta tapetakse ohustatud tsoonist pärinevatest põllumajanduslindudest eraldi või enne ohustatud tsoonist pärinevate põllumajanduslinde tapmist;

3) põllumajanduslinnult pärit linnuliha käideldakse eraldi ohustatud tsooni põllumajanduslindudel pärit linnulihast;

4) tapmisel tekkinud kõrvalsaadused saadetakse loomsete kõrvalsaadustena käitlemiseks.

(4) Lõikes 3 sätestatud nõuete ja Ameti määratud asjakohaste bio-ohutusmeetmete täitmise korral turustatakse väljaspool ohustatud tsooni pärinevatelt põllumajanduslindudel pärit linnuliha ja sellest valmistatud tooteid ilma kitsendusteta.

§ 35. Nõuded ohustatud tsoonist ööpäevase tibu ja noorlinnu väljaveo kohta

(1) Ameti kohaliku asutuse juht võib § 33 lõike 4 kohaselt anda kirjaliku loa vedada ohustatud tsoonis asuvast ettevõttest pärinev kuni 72 tunni vanune söötmata või muskuspardi (*Cairina moschata*) ja tema ristandi puhul ka söödetud põllumajanduslind (edaspidi *ööpäevane tibu*) ilma vahepeatusega Eestis asuvasse ettevõttesse või ettevõtte alale, mis asub väljaspool järelevalvetsooni ja ohustatud tsooni, kui läidetakse järgmisi nõudeid:

1) ööpäevane tibu on hautatud munast, mis pärineb väljastpoolt ohustatud ja järelevalvetsooni;

2) ööpäevase tibu haudejaama järelevalveametnik kinnitab haudejaama veo korralduse ja tööhügieeni kontrolli tulemuste alusel, et haudemuna, millest ööpäevane tibu on hautatud, ei ole ohustatud ja järelevalvetsoonist pärinevate munade ega ööpäevaste tibudega kokku puutunud.

(2) Kui ööpäevane tibu ei ole hautatud väljaspool ohustatud tsooni või kui ei ole täidetud lõike 1 punktis 2 sätestatud nõuded, võib Ameti kohaliku asutuse juht anda kirjaliku loa lõikes 1 nimetatud veo kohta, kui on täidetud järgmised nõuded:

- 1) ööpäevast tibu veetakse järelevalveametniku kontrolli all või tema pitsseeritud veovahendis;
- 2) veo ajal ja sihtkoha ettevõttesse saabumise korral kohaldatakse asjakohaseid bio-ohutusmeetmeid;
- 3) ööpäevase tibu saabumisest arvates võetakse sihtkoha ettevõtte kõrgendatud järelevalve alla;
- 4) ohustatud ja järelevalvetsoonist väljaspool asuvasse ettevõttesse veo korral peetakse seal ööpäevast tibu vähemalt 21 päeva.

(3) Ameti kohaliku asutuse juht võib § 34 lõike 4 kohaselt anda kirjaliku loa vedada ohustatud tsoonis asuvast ettevõttest pärinevat põllumajanduslindu, kes on sobivas vanuses sugulinnukarja või tootmiskarja ülevõimiseks ja munema hakkamiseks (edaspidi *noorlind*), ilma vahepeatuseta veole Eestis asuvasse ettevõttesse või ettevõtte alale, mis asub väljaspool järelevalvetsooni ja ohustatud tsooni, kui täidetakse järgmisi nõudeid:

- 1) järelevalveametnik on teinud noorlinnu päritoluettevõttes põllumajandus- ja muude kodulindude kliinilise läbivaatuse, pöörates erilist tähelepanu noorlinnule, keda tahetakse vedada, ning nakkuskahtlasi lindi ei ole leidnud. Kui kliinilise läbivaatuse ajal peeti vajalikuks võtta proove, siis on neid laboratooriumis diagnoosimise juhendi kohaselt uuritud ja uurimise tulemused on negatiivsed;

- 2) noorlindu veetakse järelevalveametniku kontrolli all või tema pitsseeritud veovahendis;

- 3) noorlinnu saabumisest arvates võetakse sihtkoha ettevõtte kõrgendatud järelevalve alla;

- 4) ohustatud ja järelevalvetsoonist väljaspool asuvasse ettevõttesse veo korral peetakse seal noorlindu vähemalt 21 päeva.

(4) Ameti kohaliku asutuse juht võib anda kirjaliku loa vedada lõikes 1 nimetatud ööpäevast tibu ja lõikes 3 nimetatud noorlindu ohustatud või järelevalvetsoonis asuvasse ettevõttesse.

§ 36. Nõuded ohustatud tsoonis munade ja korjuste veo ning sealt munade ja korjuste väljaveo ja sinna sisseveo kohta

(1) Ameti kohaliku asutuse juht võib § 33 lõike 4 kohaselt anda kirjaliku loa vedada haudemune ilma vahepeatuseta ohustatud tsoonis asuvast ettevõttest tema määratud haudejaama, kui täidetakse järgmisi nõudeid:

- 1) ettevõtte linnukarja, mille lindudele haudemunad pärinevad, on uuritud diagnoosimise juhendi kohaselt ja selles linnukarjas ei ole leitud nakkuskahtlasi lindi;

- 2) haudemunad ja nende pakendid on enne väljavedu desinfitseeritud ning haudemunade päritolu on võimalik märgistuse järgi kindlaks teha;

- 3) haudemune veetakse järelevalveametniku kontrolli all või tema pitsseeritud veovahendis;

- 4) haudejaamas kohaldatakse Ameti kohaliku asutuse juhi määratud bio-ohutusmeetmeid.

(2) Ameti kohaliku asutuse juht võib § 33 lõike 4 kohaselt anda kirjaliku loa ohustatud tsooni sees ilma vahepeatuseta järgmiste munade vedude kohta:

- 1) toidumunade vedu asjakohaste bio-ohutusmeetmete kohaselt Ameti kohaliku asutuse juhi määratud ettevõttesse, kus toidumunad pakendatakse ühekordselt kasutatavasse pakendisse (edaspidi *pakendamiskeskus*);

- 2) haude- ja toidumunade vedu munakäitlemisettevõttesse, kus neid töödeldakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 852/2004 II lisa XI peatükis sätestatud viisil;

- 3) haude- ja toidumunade vedu loomsete kõrvalsaadustena käitlemiseks.

(3) Ameti kohaliku asutuse juht võib anda kirjaliku loa vedada korjuseid ilma vahepeatuseta loomse kõrvalsaadusena käitlemiseks.

§ 37. Järelevalvetsoonis kohaldatavad kitsendused ja abinõud

(1) Ameti kohaliku asutuse juht kohaldab järelevalvetsoonis lisaks §-s 31 sätestatud kitsendustele ja abinõudele järgmisi kitsendusi ja abinõusid:

1) ettevõttesse on keelatud ilma Ameti kohaliku asutuse juhi kirjaliku loata sisse tuua põllumajanduslindu, muud kodulindu ja koduimetajat, välja arvatud koduimetaja, keda peetakse üksnes eluruumis, kus puudub võimalus puutuda kokku põllumajandus- ja muu kodulinnuga ning kus puudub juurdepääs põllumajandus- ja muu kodulinnu puurile ja pidamise alale;

2) ettevõttesse sisenev ja sealt väljuv isik järgib bio-ohutusmeetmeid;

3) ettevõttesse sisenev ja sealt väljuv töötaja ning veovahend, samuti lindude, nendelt pärinevate saaduste, sööda, allapanu ja muu võimaliku viirusega saastunud materjali veoks kasutatud veovahend ja viirusega saastunud materjal puhastatakse, desinfitseeritakse, töödeldakse või hävitatakse § 27 kohaselt järelevalveametniku kontrolli all;

4) ettevõtte allapanu, sõnnikut ja läga välja vedada on keelatud. Ameti kohaliku asutuse juht võib anda kirjaliku loa ettevõttest sõnnikut ja läga välja vedada bio-ohutusmeetmete kohaselt tema määratud ettevõttesse viivitatamata töötlemiseks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1774/2002 kohaselt võimaliku haigusetekiitaja hävitamiseks;

5) turgu, laata, näitust ja muud üritust, kus on võimalik põllumajandus- ja muude kodulindude kokkupuutumine, korraldada on keelatud;

6) uluklindude varude täiendamiseks peetavat lindu vabadusse lasta on keelatud;

7) põllumajanduslinnu, sealhulgas ööpäevase tibu ja noorlinnu ning neilt pärinevate munade vedu, välja arvatud ilma vahepeatuseta vedu maanteel ja raudteel, mis läbib järelevalvetsooni, on keelatud. Ameti kohaliku asutuse juht võib anda kirjaliku loa vedada põllumajanduslindu, sealhulgas ööpäevast tibu ja noorlindu, ning neilt pärinevaid mune, kui on tagatud tema määratud asjakohaste bio-ohutusmeetmete kohaldamine;

8) põllumajanduslinnu, sealhulgas ööpäevase tibu ja noorlinnu ning neilt pärinevate munade vedu väljaspool järelevalvetsooni asuvasse ettevõttesse, tapamajja, haudejaama, pakendamiskeskusesse või munakäitlemisettevõttesse on keelatud.

(2) Ameti kohaliku asutuse juht võib anda kirjaliku loa tema määratud bio-ohutusmeetmete kohaldamise korral järelevalvetsoonis ja sealt välja järgmiste põllumajanduslindude ja munade vedude kohta:

1) põllumajanduslinnu vedu ilma vahepeatuseta Ameti kohaliku asutuse juhi määratud tapamajja viivitamata tapmiseks, kui põllumajanduslinnu päritoluettevõttes ei ole 24 tundi enne tema väljavedu järelevalveametniku tehtud kodulindude kliinilisel läbivaatusel ja vajaduse korral diagnoosimise juhendi kohasel laboratoorsel uurimisel leitud nakkuskahtlast lindu ning põllumajanduslinnu vedu on kooskõlastatud tapamaja järelevalveametnikuga. Tapamaja järelevalveametnik teavitab päritoluettevõtte üle järelevalvet teostavat järelevalveametnikku põllumajanduslinnu tapmisest;

2) noorlinnu vedu ilma vahepeatuseta Eestis asuvasse ettevõttesse, kus ei ole teisi põllumajanduslindu. Ettevõtte võetakse sinna noorlinnu saabumisest arvates kõrgendatud järelevalve alla ning noorlindu peetakse seal vähemalt 21 päeva;

3) ööpäevase tibu vedu ilma vahepeatuseta Eestis asuvasse ettevõttesse, kus teda peetakse vähemalt 21 päeva. Ettevõtte võetakse sinna ööpäevase tibu saabumisest arvates kõrgendatud järelevalve alla;

4) ööpäevase tibu vedu mis tahes ettevõttesse, kui ta on hautatud väljaspool ohustatud

ja järelevalvetsoonis pärinevast munast haudejaamas, mille veo korralduse ja tööhügieeni kontrolli tulemusena järelevalvetsoonist pärinevate munade ja õõpäevaste tibusid on olnud vähetõenäoline;

5) haudemunade vedu järelevalvetsoonis või järelevalvetsoonist väljaspool asuvasse Ameti kohaliku asutuse juhi määratud haudejaama. Haudemunad ja nende pakendid desinfitseeritakse enne ettevõtte haudemunade väljavedu. Märgistuse järgi peab olema võimalik kindlaks teha haudemunade päritolu;

6) toidumunade vedu Ameti kohaliku asutuse juhi määratud pakendamiskeskusse, kus need pakendatakse ühekordselt kasutatavasse pakendisse;

7) haude- ja toidumunade vedu munakäitlemisettevõttesse, kus neid töödeldakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 852/2004 II lisa XI peatükis sätestatud viisil;

8) haude- ja toidumunade vedu nende käitlemiseks loomsete kõrvalsaadustena.

(3) Ameti kohaliku asutuse juht võib anda kirjaliku loa vedada väljaspool ohustatud ja järelevalvetsoonis pärinevat põllumajanduslindu ilma vahepeatusega läbi järelevalvetsoonis ohustatud tsoonis asuvasse tapamajja ja vedada selliselt linnult pärit linnuliha ilma vahepeatusega läbi järelevalvetsoonis sellest välja.

§ 38. Ohustatud ja järelevalvetsoonis kehtestatud kitsenduste lõpetamine

(1) Ameti kohaliku asutuse juht lõpetab ohustatud tsoonis kehtestatud kitsendused, kui ohustatud tsoonis asuvas viimases taudipunktis on kodulindude hukkamisest ning lisas 2 toodud juhiste kohasest esmasest puhastusest ja desinfitseerimisest möödunud vähemalt 21 päeva. Ohustatud tsoonis kitsenduste lõpetamise korral kehtivad seal edasi järelevalvetsoonis kehtivad kitsendused, kuni Ameti kohaliku asutuse juht need kitsendused lõpetab.

(2) Ameti kohaliku asutuse juht lõpetab järelevalvetsoonis kehtestatud kitsendused, kui järelevalvetsoonis asuvas viimases taudipunktis on kodulindude hukkamisest ning lisas 2 toodud juhiste kohasest esmasest puhastusest ja desinfitseerimisest möödunud vähemalt 30 päeva.

§ 39. Ohustatud ja järelevalvetsoonis kitsenduste ja abinõude kohaldamata jätmine

(1) Kui ohustatud ja järelevalvetsoon määratakse taudipunkti ümber, milleks on eramajapidamine, tsirkus, loomaaed, loomikloomakauplus või loomapark, kus ei ole põllumajanduslindu, või piiritletud ala, kus ei ole põllumajanduslindu ning nakatunud muud kodulindu peetakse teaduslikuks uuringuks või kaitsealuse või haruldase linnuliigi säilitamiseks, võib Ameti kohaliku asutuse juhi kirjalikul loal:

1) jätta ohustatud tsoonis § 33 lõike 1 punktides 2, 10 ja 11 ning lõikes 2 sätestatud kitsendused ja abinõud kohaldamata;

2) jätta järelevalvetsoonis § 37 lõike 1 punktides 1, 7 ja 8 sätestatud kitsendused ja abinõud kohaldamata.

(2) Kui ohustatud ja järelevalvetsoon kehtestatakse haudejaama ümber, võib Ameti kohaliku asutuse juhi kirjalikul loal jätta §-des 33 ja 37 sätestatud asjakohased kitsendused ja abinõud kohaldamata.

(3) Ameti kohaliku asutuse juhi kirjalikul loal võib võistlustuvi vedada ohustatud ja järelevalvetsoonis sisse ning sealt välja, samuti nende tsoonide sees ja vahel. Sellise veo kohta kirjaliku loa andmist korraldab Amet võistlustuvi veo üle järelevalvetsoonis teostamise ja määrab asjakohased bio-ohutusmeetmed.

(4) Selles paragrahvis nimetatud kirjalikke lube võib Ameti kohaliku asutuse juht anda, kui see riskianalüüsi tulemuste kohaselt ei ohusta tauditõrjet. Ettevõtte ohustatud või järelevalvetsoonist välja veetud kodulindu, temalt pärinevaid saadusi,

allapanu, sõnnikut ja läga festist välja vedada on keelatud, välja arvatud asjakohases Euroopa Komisjoni otsuses sätestatud juhtudel.

4. jagu

Lisameetmed kõrge patogeensusega lindude gripi leviku tõkestamiseks

§ 40. Piirkondadeks jaotamine

(1) Piirkondadeks jaotamine on selline lindude gripi leviala (edaspidi *kitsendustega piirkond*) piiritlemine, kus kohaldatakse piiranguid kodulindude ja vajaduse korral muude loomade ja loomsete saaduste veole ning nendega kauplemisele, et vältida lindude gripi levikut kitsendustega piirkonnast väljapoole.

(2) Kõrge patogeensusega lindude gripi puhul võib Amet riskianalüüsisist tuleneval vajadusel kehtestada kitsendustega piirkonna.

(3) Kitsendustega piirkonna kehtestamisel võetakse arvesse § 30 lõikes 4 nimetatud andmeid ning haldusüksuste piire ja geograafilisi tõkkeid, mis on olulised viiruse leviku seisukohalt.

(4) Amet võib kohaldada kitsendustega piirkonnas selle määruse 3. jaos sätestatud asjakohaseid tõrjemetmeid.

(5) Amet teavitab kitsendustega piirkonnas kohaldatavate meetmete üksikasjadest viivitamata Euroopa Komisjoni.

§ 41. Ohustatud tsoonis, järelevalvetsoonis ja kitsendustega piirkonnas kohaldatavad lisameetmed

(1) Amet võib «Loomatauditõrje seaduse» § 45 alusel kohaldada ohustatud tsoonis, järelevalvetsoonis ja kitsendustega piirkonnas lindude gripi leviku tõkestamiseks lisameetmed ning bio-ohutusmeetmeid munade kogumisega, sööda veoga, põllumajanduslinnu tapamajja veoga ja korjuste loomsete kõrvalsaadustena käitlemise veoga seotud isiku ja veovahendi liikumisele ning ettevõttega seotud isiku liikumisele.

(2) Lõikes 1 nimetatud bio-ohutusmeetmeid võib kohaldada ohustatud tsoonis, järelevalvetsoonis või kitsendustega piirkonnas asuvas ettevõttes või ettevõtetes, kus peetakse lindude gripi suhtes sama loomatervishoiualase staatusega põllumajandus- ja muud kodulindu ning kus kohaldatakse ühiseid seire-, järelevalve- ja bio-ohutusmeetmeid (edaspidi *linnukasvatusala*).

(3) Amet teatab kohaldatavate lisameetmete üksikasjadest viivitamata Euroopa Komisjoni.

§ 42. Ennetav tauditõrjeprogrammi ohustatud tsoonis, järelevalvetsoonis ja kitsendustega piirkonnas

(1) Amet võib tulenevalt epidemioloogilisest olukorrast või riskianalüüsisist tuleneval vajadusel rakendada ohustatud tsoonis, järelevalvetsoonis ja kitsendustega piirkonnas asuvas ettevõttes või linnukasvatusalal tauditõrjeprogrammi, mis hõlmab põllumajandus- ja muude kodulindude hukkamist või tapmist enne nende diagnoosimise juhendi kohase uurimise tulemuste saamist (edaspidi *ennetav tauditõrjeprogramm*).

(2) Ennetava tauditõrjeprogrammi rakendamise korral otsustab Amet põllumajandus- ja muu kodulinnu hukkamise või tapmise, võttes arvesse lisas 3 toodud kriteeriume.

(3) Ennetava tauditõrjeprogrammi rakendamise käigus hukatud või tapetud põllumajanduslinnult ja muult kodulinnult võetakse proovid lindude gripi uurimiseks diagnoosimise juhendi kohaselt.

(4) Ennetava tauditõrjeprogrammi rakendamisest ning kohaldatud kitsendustest ja abinõudest teavitab Ameti peadirektor viivitamata Euroopa Komisjoni.

5. jagu

Tegutsemisjuhised lindude gripi kahtluse ja kõrge patogeensusega lindude gripi diagnoosimise korral erijuhtudel

§ 43. Lindude gripi kahtluse korral ja kõrge patogeensusega lindude gripi diagnoosimise korral tapamajas kohaldatavad kitsendused ja abinõud

(1) Tapamajas lindude gripi kahtluse korral võtab Ameti kohaliku asutuse juht tapamaja viivitamata kõrgendatud järelevalve alla ning kohaldab seal järgmisi kitsendusi ja abinõusid:

- 1) tapamajas tehakse põllumajanduslindude kliiniline uurimine ja võetakse proovid diagnoosimise juhendi kohaselt;
- 2) tapamajas olev põllumajanduslind tapetakse või hukatakse viivitamata järelevalveametniku kontrolli all. Põllumajanduslinnu tapmise või hukkamise otsustab Ameti kohaliku asutuse juht riskianalüüsi tulemuste põhjal;
- 3) põllumajanduslinnu tapmise korral eraldatakse temalt pärinev linnuliha ja tapasaadused ning põllumajanduslinnu tapmise ja temalt pärineva linnuliha käitlemise käigus viirusega saastuda võinud tapamajas olev muu liha, lihatooted ja tapasaadused viirusega saastumata linnulihast ja tapasaadustest ning säilitatakse eraldatult järelevalveametniku kontrolli all kuni diagnoosimise juhendi kohase uurimise lõpetamiseni;
- 4) põllumajanduslinnu hukkamise korral käideldakse hukatud põllumajanduslinnu korjust viivitamata loomse kõrvalsaadusena või hävitatakse see järelevalveametniku kontrolli all viisil, mis tõkestab nakkuse leviku;
- 5) ehitised, seadmed, vahendid ja muu materjal, mis võib olla viirusega saastunud, puhastatakse ja desinfitseeritakse viivitamata järelevalveametniku kontrolli all lisas 2 toodud puhastamise ja desinfitseerimise juhiste kohaselt;
- 6) tapamajja on keelatud põllumajandus- ja muud kodulindu sisse tuua vähemalt 24 tunni jooksul arvates seal nõuetekohase puhastuse ja desinfitseerimise lõpetamisest.

(2) Tapamajas kõrge patogeensusega lindude gripi diagnoosimise korral kohaldab Ameti kohaliku asutuse juht seal järgmisi kitsendusi ja abinõusid:

- 1) tapamajas kohaldatakse lõike 1 punktides 1, 2, 4 ja 6 sätestatud kitsendusi ja abinõusid;
- 2) lõike 1 punktis 3 nimetatud linnuliha, linnulihatoodeid ja tapasaadusi ning hukatud põllumajanduslinnu korjust käideldakse viivitamata loomse kõrvalsaadusena või need hävitatakse järelevalveametniku kontrolli all viisil, mis välistab nakkuse leviku;
- 3) paragrahvi 21 lõikes 2 nimetatud tapamajast välja veetud linnuliha ning tapamajast väljaveetud linnulihatoodeid ja tapasaaduste asukoht tehakse kindlaks ja neid käideldakse loomsete kõrvalsaadustena järelevalveametniku kontrolli all.

(3) Ameti kohaliku asutuse juht:

- 1) korraldab epidemioloogilise uurimise tapamajas ja ettevõttes, millest pärineb tapamajja saadetud nakkuskahtlane või nakatunud põllumajanduslind;
- 2) määrab veterinaararsti, kes teeb viivitamata ettevõttes, millest pärineb tapamajja saadetud nakkuskahtlane või nakatunud põllumajanduslind, põllumajanduslindude kliinilise uurimise ja võtab proovid diagnoosimise juhendi kohaselt.

(4) Ameti kohaliku asutuse juht võtab ettevõtte, millest pärineb tapamajja saadetud nakkuskahtlane või nakatunud põllumajanduslind, kõrgendatud järelevalve alla ning kohaldab seal lindude gripi kahtluse korral §-des 13 ja 14 sätestatud kitsendusi ja abinõusid. Ettevõttes kõrge patogeensusega lindude gripi diagnoosimise korral kohaldatakse seal lisaks §-des 13 ja 14 sätestatud kitsendustele ja abinõudele ka §-s 21 sätestatud kitsendusi ja abinõusid.

§ 44. Lindude gripi kahtluse korral ja kõrge patogeensusega lindude gripi diagnoosimise korral veovahendis või piiripunktis kohaldatavad kitsendused ja abinõud

(1) Veovahendis või piiripunktis oleval põllumajandus- või muul kodulinnul lindude gripi kahtluse korral kohaldab Ameti kohaliku asutuse juht viivitamata järgmisi kitsendusi ja abinõusid:

- 1) veovahendis või piiripunktis olevale põllumajandus- ja muule kodulinnule tehakse kliiniline uurimine ning temalt võetakse proovid diagnoosimise juhendi kohaselt;
- 2) Ameti kohaliku asutuse juhi määratud veterinaararst teeb punktis 1 nimetatud linnu päritoluettevõttes viivitamata lindude kliinilise läbivaatuse ja võtab neilt proovid lindude gripi laboratoorseks uurimiseks diagnoosimise juhendi kohaselt. Selline ettevõtte võetakse kõrgendatud järelevalve alla ning seal kohaldatakse §-des 13 ja 14 sätestatud kitsendusi ja abinõusid. Ettevõttes kõrge patogeensusega lindude gripi diagnoosimise korral kohaldatakse seal ka §-s 21 sätestatud kitsendusi ja abinõusid;
- 3) arvestades riskianalüüsi tulemusi, veovahendis või piiripunktis olev põllumajandus- ja muu kodulind viivitamata tapetakse, hukatakse või eraldatakse teistest lindudest kohas, kus tal ei ole võimalik teiste põllumajandus- ja muude kodulindudega kokku puutuda, järelevalveametniku kontrolli all kuni punktis 1 nimetatud kliinilise uurimise lõpetamiseni. Ameti kohaliku asutuse juhi kirjalikul loal võib põllumajandus- ja muud kodulindu viia teise ettevõttesse või tapamajja nõuetekohaseks tapmiseks, hukkamiseks või teistest lindudest eraldamiseks;
- 4) põllumajanduslinnu tapmise korral eraldatakse temalt pärinev linnuliha, tapasaadused ning põllumajanduslinnu tapmise ja temalt pärineva linnuliha käitlemise käigus viirusega saastuda võinud tapamajas olev muu linnuliha, linnulihatooded ja tapasaadused viirusega saastumata linnulihast ja tapasaadustest ning säilitatakse eraldatult järelevalveametniku kontrolli all kuni punktis 1 nimetatud diagnoosimise juhendi kohase uurimise lõpetamiseni;
- 5) põllumajanduslinnu hukkamise korral käideldakse hukatud põllumajanduslinnu korjust viivitamata loomse kõrvalsaadusena või hävitatakse see järelevalveametniku kontrolli all viisil, mis tõkestab nakkuse leviku;
- 6) piiripunkti ehitis, seade, veovahend ja muu materjal, mis võib olla viirusega saastunud, puhastatakse ja desinfitseeritakse viivitamata järelevalveametniku kontrolli all lisas 2 toodud puhastamise ja desinfitseerimise juhiste kohaselt;
- 7) piiripunkti on keelatud põllumajandus- ja muud kodulindu sisse tuua vähemalt 24 tunni jooksul arvates seal § 27 kohase puhastuse ja desinfitseerimise lõpetamisest;
- 8) veovahendit on keelatud kasutada põllumajandus- ja muu kodulinnu veoks 24 tunni jooksul arvates selle § 27 kohase puhastuse ja desinfitseerimise lõpetamisest;
- 9) tehakse epidemioloogiline uurimine.

(2) Veovahendis või piiripunktis kõrge patogeensusega lindude gripi diagnoosimise korral kohaldab Ameti kohaliku asutuse juht järgmisi kitsendusi ja abinõusid:

- 1) kohaldatakse lõike 1 punktides 1–3 ja 5–9 sätestatud kitsendusi ja abinõusid;
- 2) lõike 1 punktis 4 nimetatud linnuliha, linnulihatoodet ja tapasaadust ning hukatud põllumajanduslinnu korjust käideldakse viivitamata loomse kõrvalsaadusena või hävitatakse need järelevalveametniku kontrolli all viisil, mis tõkestab viiruse leviku.

(3) Ameti kohaliku asutuse juhi kirjalikul loal võib piiripunktis asuva tabandumata põllumajandus- või muu kodulinnu, kes ei ole nakkuskahtlase või nakatunud kodulinnuga kokku puutunud, jätta tapmata või hukkamata.

6. jagu

Tegutsemisjuhised madala patogeensusega lindude gripi puhkemise korral

§ 45. Madala patogeensusega lindude gripi diagnoosimise korral taudipunktis kohaldatavad kitsendused ja abinõud

(1) Madala patogeensusega lindude gripi diagnoosimise korral kohaldab Ameti kohaliku asutuse juht, arvestades riskianalüüsi tulemusi ja lisas 4 sätestatud kriteeriume, taudipunktis järgmisi asjakohaseid kitsendusi ja abinõusid:

- 1) taudipunktis peetav nakatunud lind hukatakse viivitamata kohapeal järelevalveametniku kontrolli all;
- 2) korjused ja taudipunktis olevad haudemunad saadetakse viivitamata loomsete kõrvalsaadustena käitlemiseks järelevalveametniku kontrolli all;
- 3) isikul ja veovahendil on ilma Ameti kohaliku asutuse juhi kirjaliku loata keelatud siseneda ettevõttesse ja lahkuda sealt;
- 4) ettevõttesse on keelatud ilma Ameti kohaliku asutuse juhi kirjaliku loata tuua sisse ja sealt välja viia koduimetajad, välja arvatud koduimetaja, keda peetakse üksnes eluruumis, kus puudub võimalus puutuda kokku põllumajandus- ja muu kodulinnuga ning kus puudub juurdepääs põllumajandus- ja muu kodulinnu puurile ja pidamise alale;
- 5) ettevõtetest on keelatud välja viia lindude korjuseid, linnuliha ja teisi kodulinnult pärinevaid saadusi, sööta, söödanõusid, jäätmehid, väljaheiteid, sõnnikut, läga, kasutatud allapanu ja muud materjali, millega viirus võib edasi levida;
- 6) ettevõttesse on keelatud ilma Ameti kohaliku asutuse juhi kirjaliku loata sisse tuua ja sealt välja põllumajandus- ja muud kodulindu;
- 7) ettevõttes olevad haudemunad ja korjused saadetakse loomsete kõrvalsaadustena käitlemiseks;
- 8) materjal, mis võib olla viirusega saastunud, töödeldakse järelevalveametniku juhiste kohaselt või saadetakse loomsete kõrvalsaadustena käitlemiseks;
- 9) viirusega saastunud sõnnik, läga ja allapanu töödeldakse järelevalveametniku kontrolli all § 27 kohaselt;
- 10) lindude pidamiseks kasutatud hoone ja chitis, tõenäoliselt viirusega saastunud seade ning korjused, sööda, sõnniku, läga, allapanu ja muu tõenäoliselt viirusega saastunud materjali vooks kasutatud veovahend puhastatakse ja desinfitseeritakse viivitamata või töödeldakse § 27 kohaselt.

(2) Madala patogeensusega lindude gripi diagnoosimise korral tehakse taudipunktis epidemioloogiline uurimine § 16 kohaselt ning vajaduse korral tehakse diagnostiline uurimine diagnoosimise juhendi kohaselt.

(3) Ameti kohaliku asutuse juhi loal võib jätta lõikes 1 nimetatud kitsenduse või abinõu kohaldamata.

(4) Lõike 3 kohaselt hukkamata jäetud lind eraldatakse tema pidamise ruumi või muusse siseruumi. Juhul kui teda eraldada ei ole võimalik või kui see ohustab tema heaolu, võib Ameti kohaliku asutuse juht lubada eraldada hukkamata jäetud lind tema juhiste kohaselt sama ettevõtte alal, kus tal ei ole võimalik muude lindude ning loomadega kokku puutuda. Hukkamata jäetud linnu pidamisel järgitakse Ameti kohaliku asutuse juhi määratud bio-ohutusmeetmeid. Hukkamata jäetud põllumajanduslind saadetakse tapamajja tapmiseks.

(5) Ameti kohaliku asutuse juhi kirjalikul loal on lubatud taudipunktis olevate ja enne kodulindude hukkamist taudipunktis toodetud munade väljavedu ettevõtetest asjakohaseid bio-ohutusmeetmeid järgides järgmistel juhtudel:

- 1) ühekordselt kasutatavasse pakendisse pakendatud munade vedu Ameti kohaliku asutuse juhi määratud pakendamiskeskusse;
- 2) munade vedu munakäitlemisettevõttesse, kus mune töödeldakse pärast nende saabumist viivitamata Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 852/2004

II lisa XI peatüki kohaselt;

3) munade vedu nende käitlemiseks loomsete kõrvalsaadustena.

(6) Taudipunktiist välja veetud haudemunade, mis on pärit tõenäolisest nakkuse sissetoomise ajast arvates kuni lindude gripi kahtluse kinnitamiseni, asukoht selgitatakse välja ning sellised munad hautakse välja järelevalveametniku kontrolli all. Haudemunast juba välja koorunud tibu võetakse kõrgendatud järelevalve alla ja teda uuritakse lindude gripi suhtes diagnoosimise juhendi kohaselt.

(7) Taudipunktis nakatunud põllumajandus- ja muu kodulinnu hukkamisest, põllumajanduslinnu tapamajja tapmiseks veost ning taudipunktis olevate korjuste ja haudemunade kahjutustamisest teavitab Amet viivitamata Euroopa Komisjoni.

§ 46. Madala patogeensusega lindude gripi diagnoosimise korral kodulinnu hukkamine ja tapamajja tapmiseks saatmine

(1) Kui Ameti kohaliku asutuse juht otsustab kitsendusena kohaldada ettevõttes peetava madala patogeensusega lindude grippi nakatunud linnu hukkamist või nakatunud põllumajanduslinnu tapmist, tehakse see järelevalveametniku kontrolli all viisil, mis tõkestab viiruse leviku.

(2) Ameti kohaliku asutuse juht võib kitsendusena määrata taudipunktis selle põllumajanduslinnu, kellel ei ole diagnoositud madala patogeensusega lindude grippi, saatmise tapamajja tapmiseks ning muu kodulinnu, kellel ei ole diagnoositud madala patogeensusega lindude grippi, saatmise hukkamiseks sõltuvalt viiruse edasise leviku ohust.

(3) Ameti kohaliku asutuse juht võib kitsendusena kohaldada võimalikus kontaktis ettevõttes peetava linnu hukkamist või tapamajja tapmiseks saatmist.

§ 47. Nõuded madala patogeensusega lindude gripi diagnoosimise korral põllumajanduslinnu tapamajja tapmiseks saatmise kohta

(1) Kui Ameti kohaliku asutuse juht on § 45 lõike 3 kohaselt otsustanud jätta nakatunud põllumajanduslinnu hukkamata ja tahab kitsendusena kohaldada taudipunktis peetava põllumajanduslinnu tapamajja tapmiseks saatmist, kohaldab ta taudipunktis lisaks § 45 lõikes 1 sätestatud asjakohastele kitsendustele ja abinõudele järgmisi kitsendusi ja abinõusid:

1) korraldab ettevõttes peetavatele lindudele veterinaararsti poolt kliinilise läbivaatuse tegemise;

2) korraldab põllumajanduslinnu laboratoorse uurimise diagnoosimise juhendi kohaselt linnult viiruse eritumise määra kindlakstegemiseks.

(2) Ameti kohaliku asutuse juht võib anda kirjaliku loa vedada põllumajanduslinnu ilma vahepeatuseta tema määratud tapamajja viivitamata tapmiseks, kui ekspertide komisjon on viiruse eritumise määra laboratoorse uurimise ja riskianalüüsi tulemuste alusel kinnitanud, et viiruse edasise leviku oht on minimaalne.

(3) Ettevõtetest, kus on diagnoositud madala patogeensusega lindude gripp, põllumajanduslinnu veol tapamajja ja seal tapmisel täidetakse järgmisi nõudeid:

1) enne põllumajanduslinnu vedu tapamajja on tapamaja teenindavat järelevalveametnikku sellest teavitatud ning pärast põllumajanduslinnu saabumist tapamajja teavitab järelevalveametnik sellest Ameti kohaliku asutust. Tapamajja saabunud põllumajanduslind tapetakse viivitamata ja eraldi ülejäänud põllumajanduslindudest. Põllumajanduslinnu veol ja tapmisel kohaldatakse asjakohaseid bio-ohutusmeetmeid;

2) enne põllumajanduslinnu laadimist kontrollitakse veovahendi korrasolekut ning veovahend pitsseeritakse järelevalveametniku poolt või tema kontrolli all pärast laadimist ja veovahend jääb pitsseerituks kuni selle jõudmiseni tapamajja;

3) pärast põllumajanduslinnu mahalaadimist puhastatakse ja desinfitseeritakse

veovahend ja muu veol kasutatud inventar viivitamata § 27 kohaselt ning vedaja peab selle kohta dokumenteeritud arvestust;

4) põllumajanduslinna tapmisel tekkinud kõrvalsaadusi käideldakse loomsete kõrvalsaadustena.

§ 48. Taudipunktis kehtestatud kitsenduste lõpetamine

Madala patogeensusega lindude gripi diagnoosimisel taudipunktis kohaldatud kitsendused lõpetab Ameti kohaliku asutuse juht.

§ 49. Kontaktses ettevõttes madala patogeensusega lindude gripi diagnoosimise korral kohaldatavad kitsendused ja abinõud

(1) Kontaktses ettevõttes kohaldab Ameti kohaliku asutuse juht madala patogeensusega lindude gripi diagnoosimise korral §-des 13 ja 14 sätestatud kitsendusi ja abinõusid, kuni kinnitatakse või laboratoorse uurimise tulemusena välistatakse kontaktses ettevõttes lindude gripi esinemine.

(2) Ameti kohaliku asutuse juht võib kohaldada kontaktses ettevõttes §-s 45 sätestatud kitsendusi ja abinõusid, kui ta peab seda vajalikuks tulenevalt epidemioloogilisest olukorrast, eelkõige kui kontaktne ettevõtte asub piirkonnas, kus on põllumajanduslindude suur asustustihedus. Kontaktses ettevõttes linna hukkamise üle otsustamisel arvestatakse lisas 3 toodud kriteeriume ja riskitegureid.

(3) Kui Ameti kohaliku asutuse juht kohaldab kitsendusena kodulinna hukkamist, korraldab ta hukatud kodulinna proovide võtmise laboratoorseks uurimiseks diagnoosimise juhendi kohaselt, et kinnitada või välistada kontaktses ettevõttes lindude gripi esinemine.

(4) Madala patogeensusega lindude gripi ametliku diagnoosi kinnitamise korral puhastatakse ja desinfitseeritakse pärast põllumajandus- ja muu kodulinna hukkamiseks ning korjuse ja haudemunade loomsete kõrvalsaadustena käitlemiseks eemaldamist lindude pidamiseks kasutatud ehitis, karjamaa, seadmed, sööt, inventar, väljaheited, sõnnik, läga, kasutatud allapanu ja muu materjal ning lindude veoks kasutatud veovahend § 27 kohaselt.

§ 50. Ettevõtte taasasustamine

Ettevõtte taasasustatakse pärast madala patogeensusega lindude gripi puhangut §-s 29 sätestatud nõuete kohaselt.

§ 51. Ohustatud tsooni määramine madala patogeensusega lindude gripi esinemise korral

(1) Madala patogeensusega lindude gripi esinemise korral kehtestatakse ohustatud tsoon vähemalt ühe kilomeetri raadiuses taudipunkti. Ameti kohaliku asutuse juht võib maavanemale jätta tegemata ettepaneku kehtestada taudipunkti ümber ohustatud tsoon.

(2) Uue taudipunkti avastamise korral muudetakse ohustatud tsooni ulatust §-s 30 sätestatud korras.

§ 52. Ohustatud tsoonis madala patogeensusega lindude gripi esinemise korral kohaldatavad kitsendused ja abinõud

(1) Ameti kohaliku asutuse juht kohaldab ohustatud tsoonis madala patogeensusega lindude gripi esinemise korral järgmisi kitsendusi ja abinõusid:

1) Ameti kohaliku asutuse juht koostab viivitamata ohustatud tsoonis asuvate põllumajandusettevõtete nimekirja;

2) Ameti kohaliku asutuse juht korraldab taudipunkti vähemalt ühe kilomeetri raadiuses asuvas põllumajandusettevõttes diagnostilise uurimise diagnoosimise juhendi kohaselt;

3) Ameti kohaliku asutuse juht määrab korjuse hävitamise või kahjutustamise korra ja annab korralduse kohaldada asjakohaseid bio-ohutusmeetmeid;

- 4) ettevõttesse sisenev ja sealt väljuv isik järgib bio-ohutusmeetmeid;
 - 5) ettevõttesse sisenev ja sealt väljuv veovahend, samuti lindude, neilt pärinevate saaduste, sööda, allapanu ja muu võimalikult saastunud materjali veoks kasutatud veovahend ja materjal, mis võivad olla viirusega saastunud, puhastatakse ja desinfitseeritakse või töödeldakse § 27 kohaselt järelevalveametniku kontrolli all;
 - 6) korjused kahjutustatakse viivitamata või saadetakse loomsete kõrvalsaadustena käitlemiseks järelevalveametniku juhiste kohaselt;
 - 7) ettevõttesse on keelatud ilma Ameti kohaliku asutuse juhi kirjaliku loata põllumajanduslindu, muud kodulindu ja koduimetajat sisse tuua ja sealt välja viia, välja arvatud koduimetaja, keda peetakse üksnes eluruumis, kus puudub võimalus puutuda kokku põllumajandus- ja muu kodulinnuga ning kus puudub juurdepääs põllumajandus- ja muu kodulinnu puurile ja pidamise alale;
 - 8) ettevõttest allapanu, sõnnikut ja läga välja vedada on keelatud. Ameti kohaliku asutuse juht võib anda kirjaliku loa vedada ettevõttest sõnnikut ja läga välja asjakohaste bio-ohutusmeetmete kohaselt tema määratud ettevõttesse viivitamata loomsete kõrvalsaadustena käitlemiseks;
 - 9) turgu, laata, näitust ja muud üritust, kus on võimalik põllumajandus- ja muude kodulindude kokkupuutumine, korraldada on keelatud;
 - 10) uluklindude varude täiendamiseks peetavat lindu vabadusse lasta on keelatud;
 - 11) põllumajanduslinnu ja muu kodulinnu ning nende munade sissevedu ja vedu tsooni sees, välja arvatud nende vedu ilma vahepeatuseta ettevõttesisesel teel ja väljastpoolt ohustatud tsooni pärineva põllumajanduslinnu, kodulinnu, nende munade ja korjuste vedu ilma vahepeatuseta ja mahalaadimiseta ohustatud tsooni läbival maanteel või raudteel ilma Ameti kohaliku asutuse juhi kirjaliku loata on keelatud;
 - 12) põllumajanduslinnu, sealhulgas ööpäevase tibu, noorlinnu, ja muu kodulinnu ning neilt pärinevate munade vedu ohustatud tsoonist välja on keelatud.
- (2) Ameti kohaliku asutuse juht võib anda kirjaliku loa asjakohaste bio-ohutusmeetmete kohaldamise korral ohustatud tsoonist löike 1 punktis 12 nimetatud kodulinnu ja temalt pärinevate munade järgmiste vedude kohta:
- 1) põllumajanduslinnu vedu ilma vahepeatuseta Eestis asuvasse tapamajja tapmiseks;
 - 2) põllumajanduslinnu vedu Eestis asuvasse ettevõttesse, kus ei ole põllumajandus-ega muid kodulinde ning kus teda peetakse kõrgendatud järelevalve all vähemalt 21 päeva;
 - 3) ööpäevase tibu vedu Eestis asuvasse ettevõttesse, kus teda peetakse vähemalt 21 päeva. Ööpäevaste tibude saabumisest arvates võetakse ettevõtte kõrgendatud järelevalve alla;
 - 4) ööpäevase tibu vedu teise ettevõttesse, kui ta on hautatud väljaspool ohustatud tsooni pärinevast munast ning ööpäevase tibu haudejaama järelevalveametnik kinnitab haudejaama veo korralduse ja tööhügieeni kontrolli tulemuste põhjal, et haudemuna, milledest ööpäevane tibu on hautatud, ei ole ohustatud ja järelevalvetsoonist pärinevate munade ega ööpäevaste tibudega kokku puutunud;
 - 5) haudemunade vedu ohustatud tsoonis või sellest väljaspool asuvasse Ameti kohaliku asutuse juhi määratud haudejaama, kui haudemunad ja nende pakendid desinfitseeritakse enne väljavedu ning haudemunade päritolu on märgistuse järgi võimalik kindlaks teha;
 - 6) toidumunade vedu pakendamiskeskusse, kus nad pakendatakse ühekordselt kasutatavasse pakendisse;
 - 7) haude- ja toidumunade vedu munakäitlemisettevõttesse, kus neid töödeldakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 852/2004 II lisa XI peatükis

sätetand viisil;

8) haude- ja toidumunade vedu nende käitlemiseks loomsete kõrvalsaadustena.

(3) Ameti kohaliku asutuse juht võib lisaks selles paragrahvis sätestatud nõuetele kohaldada ohustatud tsoonis «Loomatauditõrje seaduse» § 45 alusel lisameetmeid, millest Amet teavitab viivitamata Euroopa Komisjoni.

§ 53. Ohustatud tsoonis madala patogeensusega lindude gripi esinemise korral kehtestatud kitsenduste lõpetamine

(1) Madala patogeensusega lindude gripi puhul ohustatud tsoonis kehtestatud kitsendused lõpetab Ameti kohaliku asutuse juht.

(2) Ohustatud tsoonis madala patogeensusega lindude gripi esinemise korral kehtestatud kitsendused võib lõpetada, kui on täidetud järgmised nõuded:

1) ohustatud tsoonis asuva viimase taudipunkti kodulinnud on hukatud või saadetud tapamajja tapmiseks ning lisa 2 toodud juhiste kohaselt esmase puhastuse ja desinfitseerimise lõpetamisest on möödunud 21 päeva;

2) ohustatud tsoonis on tehtud kodulindude uurimine diagnoosimise juhendi kohaselt ning Ameti kohaliku asutuse juht on diagnoosimise juhendi kohase uurimise ja riskianalüüsi tulemuste alusel kinnitanud, et madala patogeensusega lindude gripi leviku oht on väga väike.

(3) Kui lõikes 2 sätestatud nõuded ei ole täidetud, võib ohustatud tsoonis kehtestatud kitsendused lõpetada, kui on täidetud vähemalt järgmised nõuded:

1) ohustatud tsoonis kehtestatud kitsendusi on kohaldatud vähemalt 42 päeva;

2) ohustatud tsoonis on tehtud kodulindude uurimine diagnoosimise juhendi kohaselt ning Ameti kohaliku asutuse juht on diagnoosimise juhendi kohase uurimise ja riskianalüüsi tulemuste alusel kinnitanud, et madala patogeensusega lindude gripi leviku oht on väga väike.

(4) Ameti kohaliku asutuse juht võib ohustatud tsoonis kehtestatud kitsendused lõpetada ka Euroopa Komisjoni asjakohases otsuses sätestatud muude nõuete täitmise korral.

§ 54. Haudejaamas madala patogeensusega lindude gripi diagnoosimise korral kitsenduste ja abinõude kohaldamata jätmise nõuded

(1) Haudejaamas madala patogeensusega lindude gripi diagnoosimise korral võib Ameti kohaliku asutuse juhi kirjalikul loal:

1) jätta taudipunktis kohaldatavad tõrjemeetmed kohaldamata;

2) jätta ohustatud tsoonis §-s 52 toodud kitsendused ja abinõud kohaldamata.

(2) Haudejaamas madala patogeensusega lindude gripi diagnoosimise korral võib Ameti kohaliku asutuse juht maavanemale jätta tegemata ettepaneku kehtestada haudejaama ümber ohustatud tsoon.

§ 55. Kitsenduste ja abinõude kohaldamata jätmise teadusuuringus kasutamiseks või kaitsealuse või haruldase linnuliigi säilitamiseks peetaval linnul madala patogeensusega lindude gripi diagnoosimise korral

(1) Eramajapidamises, tsirkuses, loomaaias, lemmikloomakaupluses või loomapargis peetaval linnul või piiritletud alal teaduslikuks uuringuks peetaval linnul või kaitsealuse või haruldase linnuliigi säilitamiseks peetaval linnul madala patogeensusega lindude gripi diagnoosimise korral võib Ameti kohaliku asutuse juhi kirjalikul loal:

1) jätta kohaldamata § 45 lõike 1 punktis 1 sätestatud linnu tapmine ja hukkamine;

2) jätta kohaldamata § 45 lõike 1 punktis 7 sätestatud haudemunade loomsete kõrvalsaadustena käitlemine ja lubada selliste munade haudumist;

3) jätta kehtestamata ohustatud tsoon taudipunkti ümber;

4) jätta ohustatud tsoonis kohaldamata §-s 52 toodud kitsendused ja abinõud.

(2) Eramajapidamises, tsirkuses, loomaaias, lemmikloomakaupluses või loomapargis peetaval linnul või piiritletud alal teaduslikuks uuringuks peetaval linnul või kaitsealuse või haruldase linnuliigi säilitamiseks peetaval linnul madala patogeensusega lindude gripi diagnoosimise korral võib Ameti kohaliku asutuse juht maavanemale jätta tegemata ettepaneku kehtestada nende ümber ohustatud tsoon.

(3) Kui leitakse, et kodulind, keda Ameti kohaliku asutuse juhi kirjalikul loal ei hukatud ega tapetud, on taudi leviku seisukohalt ohtlik, on Ameti kohaliku asutuse juhil õigus kohaldada selle kodulinnu suhtes tapmist või hukkamist, kohaldada asjakohaseid §-s 45 sätestatud kitsendusi ja abinõusid, kehtestada taudipunkti ümber ohustatud tsoon ning kohaldada seal §-s 52 sätestatud kitsendusi ja abinõusid.

(4) Kui leitakse, et lõike 1 punktis 2 nimetatud haudemunad on taudi leviku seisukohalt ohtlikud, on Ameti kohaliku asutuse juhil õigus kohaldada nende suhtes loomsete kõrvalsaadustena käitlemiseks saatmist.

§ 56. Erinevate epidemioloogilise staatusega üksustega ettevõtte

(1) Ettevõttes, kus on vähemalt kaks erineva epidemioloogilise staatusega üksust, võib Ameti kohaliku asutuse juht pärast riskide hindamist ettevõtte madala patogeensusega lindude gripi nakatumata üksuses lubada jätta seal peetavad kodulinnud hukkamata ning §-s 45 sätestatud kitsendused ja abinõud kohaldamata, kui ettevõtte veterinaararst kinnitab, et:

1) selles erineva epidemioloogilise staatusega üksuses ei ole nakkuskahtlast ega nakatunud kodulindu;

2) ettevõtte struktuur, ruumide suurus ja töökorraldus võimaldavad üksuses kodulinde eraldi pidada ja ettevõtte ruume tuulutada;

3) erineva epidemioloogilise staatusega üksustes tehtavaid toiminguid, eelkõige lindlate hooldus, lindude söötmine ning väljajaidete, sõnniku ja allapanu eemaldamine, teevad erinevad isikud;

4) erineva epidemioloogilise staatusega üksuses kasutatavad masinad, seadmed, tööriistad ja desinfitseerimisseadmed ning seal peetavad koduimetajad on üksteisest eraldatud.

(2) Ameti kohaliku asutuse juht kohaldab erineva epidemioloogilise staatusega üksuses, kus tema kirjalikul loal kodulindu ei hukata, §-des 13 ja 14 nimetatud kitsendusi ja abinõusid.

(3) Kui leitakse, et erineva epidemioloogilise staatusega üksuses peetav kodulind, kes jäeti Ameti kirjalikul loal hukkamata, on taudi leviku seisukohalt ohtlik, võib Ameti kohaliku asutuse juht kohaldada selle kodulinnu suhtes hukkamist ning kohaldada §-s 45 sätestatud kitsendusi ja abinõusid.

4. peatükk

VAKTSINEERIMINE

1. jagu

Vaktsineerimise üldnõuded

§ 57. Lindude gripi vastase vaktsineerimise otsustamine

Lindude gripi vastase erakorralise või profülaktilise vaktsineerimise ja selle ulatuse otsustab põllumajandusminister riikliku loomatauditõrje komisjoni ettepanekul, mis põhineb riskianalüüsil.

§ 58. Kasutatav vaktsiin

(1) Amet teostab järelevalvet lindude gripi vastase vaktsiini käitlemise, sealhulgas tootmise, sisseveo, ladustamise, jaotamise, kasutamise, hävitamise ja müügi üle. Lindude gripi vastase vaktsiini käitlemine, kaasa arvatud tootmine, sissevedu, ladustamine, jaotamine, kasutamine, hävitamine ja müük toimub «Ravimiseaduse» ja selle alusel kehtestatud õigusaktide nõuete kohaselt.

(2) Lindude gripi vastasel vaksineerimisel kasutatakse «Ravimiseaduse» kohaselt eriloa saanud vaktsiini või Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 726/2004, milles sätestatakse ühenduse kord inim- ja veterinaarravimite lubade andmise ja järelevalve kohta ning millega asutatakse Euroopa ravimiamet (ELT L 136, 30/04/2004, lk 1–33), kohaselt Euroopa Liidus kasutamiseks loa saanud vaktsiini.

(3) Amet võib korraldada lindude gripi vastaseks vaksineerimiseks kasutatava vaktsiini varude moodustamise ja ladustamise, teavitades lindude gripi vastase vaktsiini varude liikidest ja kogustest Euroopa Komisjoni.

2. jagu

Erakorraline vaksineerimine

§ 59. Erakorraline vaksineerimine

Kui Eestis või Euroopa Liidu liikmesriigis, mis on Eesti naaberriik, esineb kõrge patogeensusega lindude gripi puhang või Eesti naaberriigis, mis ei ole Euroopa liidu liikmesriik, on põllumajandus- või muul kodulinnul diagnoositud lindude gripp ning riskianalüüsi tulemusena selgub tõsine oht taudi Eestisse levikuks, võib taudi leviku tõkestamise lühiajalise erakorralise meetmena kohaldada põllumajandus- ja muude kodulindude vaksineerimist lindude gripi vastu (edaspidi *erakorraline vaksineerimine*).

§ 60. Erakorralise vaksineerimise korraldamine

(1) Erakorralise vaksineerimise vajadusest teavitab Amet Euroopa Komisjoni, esitades Euroopa Komisjonile erakorralise vaksineerimise programmi, mille Euroopa Komisjon kinnitab oma otsusega.

(2) Erakorralise vaksineerimise tegemise korraldab Amet pärast Euroopa Komisjoni poolt erakorralise vaksineerimise programmi kinnitamist.

(3) Amet võib korraldada erakorralise vaksineerimise tegemise enne Euroopa Komisjoni asjakohase otsuse kehtestamist, kui riskianalüüsi tulemuste kohaselt ei ohusta erakorraline vaksineerimine tauditõrjet. Enne erakorralise vaksineerimise alustamist teavitab Amet Euroopa Komisjoni erakorralise vaksineerimise tegemise otsusest ja määrab geograafilise piirkonna, kus peetavaid põllumajandus- ja muid kodulinde kavatakse vaksineerida (edaspidi *vaksineerimispiirkond*).

(4) Kui Amet korraldab erakorralise vaksineerimise enne Euroopa Komisjoni poolt erakorralise vaksineerimise programmi kinnitamist, keelab Ameti peadirektor põllumajandus- ja muude kodulindude ning neilt pärinevate saaduste veo vaksineerimispiirkonnas ning sinna sisse ja sealt välja. Ameti kohaliku asutuse juht võib anda kirjaliku loa vedada põllumajandus- ja muud kodulindu ning neilt pärinevaid saadusi.

§ 61. Erakorralise vaksineerimise programm

(1) Amet kehtestab erakorralise vaksineerimise programmi, mille kohaselt vaksineeritud nakatumata looma on võimalik eristada vaksineeritud nakatumud loomast epideemilise e väliviiruse vastaste antikehade avastamise teel diagnoosimise teste ja vaksineerimata katselinde kasutades («*Differentiating Infected from Vaccinated Animal*» – edaspidi *DIVA põhimõte*). Erakorralise vaksineerimise programmis esitatakse järgmine teave:

- 1) erakorralise vaksineerimise vajaduse tinginud olukorra kirjeldus;
- 2) vaksineerimispiirkonna ulatus, seal asuvate ettevõtete arv ja nende ettevõtete arv, kus vaksineerimine kavatakse teha;
- 3) vaksineeritavad linnud liikide ja lindude pidamise eesmärkide (aretuskarja lind, munakarja lind, broiler jne) kaupa või linnukasvatusalad, kus vaksineerimine kavatakse teha;

- 4) vaksineeritavate põllumajandus- ja muude kodulindude ligikaudne arv;
- 5) kasutatava vaktsiini koostise ja omaduste kirjeldus;
- 6) erakorralise vaksineerimise kavandatav kestus;
- 7) nõuded vaksineeritavate põllumajandus- ja muude kodulindude veo kohta;
- 8) kriteeriumid, mida arvestatakse kontaktsetes ettevõttes erakorralise vaksineerimise tegemise otsustamisel;
- 9) nõuded vaksineeritud põllumajandus- ja muude kodulindude üle arvestuse pidamise ning andmete ajakohastamise ja säilitamise kohta;
- 10) kliinilised ja laboratoorsed uuringud, mis tehakse ettevõttes, kus kodulinde kavatakse vaksineerida, ning vaksineerimispiirkonnas asuvas muus ettevõttes, epidemioloogilise olukorra selgitamiseks ning erakorralise vaksineerimise tõhususe ning põllumajandus- ja muude kodulindude liikumise piirangute tõhususe kontrollimiseks.

§ 62. Nõuded vaksineerimispiirkonnas kodulindude ja neilt pärinevate saaduste veo kohta enne Euroopa Komisjoni poolt erakorralise vaksineerimise programmi kinnitamist kohaldatava vaksineerimise korral

- (1) Erakorralisel vaksineerimisel enne Euroopa Komisjoni poolt erakorralise vaksineerimise programmi kinnitamist Ameti peadirektori § 60 lõike 4 kohaselt kehtestatud veokeelu korral võib Ameti kohaliku asutuse juhi loal põllumajandus- ja muud kodulindu vedada vaksineerimispiirkonnas ning sinna sisse ja sealt välja selles paragrahvis sätestatud nõuete kohaselt. Veoks kasutatud veovahend puhastatakse ja desinfitseeritakse viivitamata pärast vedu § 27 kohaselt.
- (2) Vaksineerimispiirkonnast pärinevat kodulindu ja temalt pärinevaid saadusi liestist välja vedada on keelatud. Ameti kohaliku asutuse juhi kirjalikul loal võib vaksineerimispiirkonnast pärinevat kodulindu ja temalt pärinevaid loomseid saadusi liestist välja vedada, kui sihtkohariigi pädev asutus lubab sellise linnu ja temalt pärinevate saaduste sissevedu.
- (3) Ameti kohaliku asutuse juht võib anda kirjaliku loa vaksineerimispiirkonna sees põllumajandus- ja muu kodulinnu ning neilt pärinevate loomsete saaduste järgmistele vedudele:
 - 1) haudemunade vedu ilma vahepeatuseta haudejaama, kui nad pärinevad aretuskarjast, mille lindudel diagnoosimise juhendi kohaselt uurimisel ei ole diagnoositud lindude grippi, ning kui munad on enne äravedu desinfitseeritud Ameti kohaliku asutuse juhi määratud viisil. Selliste munade hautamine korraldatakse haudejaamas selliselt, et seal oleks võimalik kindlaks teha nende haudemunade asukoht;
 - 2) vaksineeritud või vaksineerimata lindude karjast, mida peetakse munatootmise eesmärgil (edaspidi *munatootmiskari*) ning mille lindudel ei ole diagnoosimise juhendi kohaste uuringute tulemusena diagnoositud lindude grippi, pärinevate munade vedu Ameti kohaliku asutuse juhi määratud pakendamiskeskusse, kus munad pakendatakse ühekordselt kasutatavasse pakendisse. Selliste munade veol järgitakse Ameti kohaliku asutuse juhi määratud bio-ohutusmeetmeid;
 - 3) vaksineeritud või vaksineerimata munatootmiskarjast, mille lindudel ei ole diagnoosimise juhendi kohaste uuringute tulemusena diagnoositud lindude grippi, pärinevate munade vedu munakäitlemisettevõttesse, kus mune käideldakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 852/2004 II lisa XI peatükis sätestatud nõuete kohaselt;
 - 4) punktis 1 nimetatud nõuete kohasest haudemunast hautatud õöpäevase tibu vedu lindlasse või varjualusesse, kus ei ole põllumajanduslinde;
 - 5) vaksineeritud või vaksineerimise programmi kohaselt vaksineerimata linnu vedu

lindlasse või varjualusesse, kus ei ole põllumajanduslinde, kui talle on tehtud diagnoosimise juhendi kohased uuringud ja nende tulemused on lindude gripi suhtes negatiivsed;

6) põllumajanduslinnu vedu ilma vahepeatuseta Ameti kohaliku asutuse juhi määratud tapamajja tapmiseks, kui enne tema laadimist veovahendile on talle tehtud diagnoosimise juhendi kohased uuringud ja nende tulemused on lindude gripi suhtes negatiivsed.

(4) Ameti kohaliku asutuse juht võib anda kirjaliku loa vaksineerimispiirkonnast väljaspool asuvast ettevõttest vaksineerimispiirkonnas asuvasse ettevõttesse kodulinnu, temalt pärinevate munade ja linnuliha järgmiste vedude kohta:

1) haudemunade vedu ilma vahepeatuseta vaksineerimispiirkonnas asuvasse haudejaama, kus nende munade hautamine korraldatakse selliselt, et seal oleks võimalik kindlaks teha nende haudemunade asukoht;

2) munade vedu vaksineerimispiirkonnas asuvasse Ameti kohaliku asutuse juhi määratud pakendamiskeskusse, kus need pakendatakse ühekordselt kasutatavasse pakendisse. Selliste munade veol järgitakse Ameti kohaliku asutuse juhi määratud bio-ohutusmeetmeid;

3) munade vedu munakäitlemisettevõttesse, kus neid käideldakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 852/2004 II lisa XI peatükis sätestatud nõuete kohaselt;

4) ööpäevase tibu vedu vaksineerimispiirkonnas asuvasse lindlasse või varjualusesse, kus ei ole põllumajanduslinde;

5) kodulinnu vedu vaksineerimispiirkonnas asuvasse lindlasse või ehitisse, kus ei ole põllumajanduslinde ning kus teda vajaduse korral vaksineeritakse;

6) põllumajanduslinnu vedu ilma vahepeatuseta vaksineerimispiirkonnas asuvasse tapamajja viivitamata tapmiseks.

(5) Ameti kohaliku asutuse juht võib anda kirjaliku loa vaksineerimispiirkonnast linnu või temalt pärinevate loomsete saaduste järgmiste vedude kohta:

1) haudemunade vedu ilma vahepeatuseta haudejaama, kui need munad pärinevad aretuskarja lindudelt, kellel diagnoosimise juhendi kohaste uuringute tulemusena ei ole diagnoositud lindude grippi, ning kui munad on enne äravedu desinfitseeritud Ameti kohaliku asutuse juhi määratud viisil. Selliste munade hautamine korraldatakse haudejaamas selliselt, et seal oleks võimalik kindlaks teha nende haudemunade asukoht;

2) vaksineeritud või vaksineerimata munatootmiskarjast, mille lindudel diagnoosimise juhendi kohaste uuringute tulemusena ei ole diagnoositud lindude grippi, pärinevate lindude munade vedu Ameti kohaliku asutuse juhi määratud pakendamiskeskusse, kus munad pakendatakse ühekordselt kasutatavasse pakendisse. Selliste munade veol järgitakse Ameti kohaliku asutuse juhi määratud bio-ohutusmeetmeid;

3) vaksineeritud või vaksineerimata munatootmiskarjast, mille diagnoosimise juhendi kohasel uuringute tulemusena ei ole leitud lindude grippi, pärinevate lindude munade vedu munakäitlemisettevõttesse, kus mune käideldakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 852/2004 II lisa XI peatükis sätestatud nõuete kohaselt;

4) lõike 3 punktis 1 või lõike 4 punktis 1 nimetatud nõuete kohasest haudemunast hautatud vaksineerimata ööpäevase tibu vedu lindlasse või varjualusesse, kus ei ole põllumajanduslinde;

5) vaksineerimata põllumajandus- ja muu kodulinnu, kellele on tehtud diagnoosimise juhendi kohased uuringud ja nende tulemused on lindude gripi suhtes negatiivsed, vedu lindlasse või varjualusesse, kus ei ole põllumajanduslinde;

6) põllumajanduslinnu vedu ilma vahepeatuseta Ameti kohaliku asutuse juhi määratud

tapamajja tapmiseks, kui enne tema laadimist veovahendile on talle tehtud diagnoosimise juhendi kohased uuringud ja nende tulemused on lindude gripi suhtes negatiivsed.

(6) Vaksineerimispiirkonnas peetavalt põllumajanduslinnult pärinevat linnuliha võib turustada ilma kitsendusteta, kui linnuliha pärineb lõike 3 punkti 6 või lõike 5 punkti 6 kohaselt tapamajja saadetud põllumajanduslinnult, kes vastab ühele järgmistest nõuetest:

1) põllumajanduslind on vaksineeritud DIVA põhimõtte kohase vaktsiiniga, teda on korrapäraselt uuritud diagnoosimise juhendi kohaselt, tal ei ole diagnoositud lindude grippi ja järelevalveametnik on ta 48 tunni jooksul enne veovahendile laadimist kliiniliselt läbi vaadanud. Vajaduse korral teeb järelevalveametnik sama ettevõtte vaksineerimata testlinnule kliinilise läbivaatuse 48 tunni jooksul enne põllumajanduslinnu laadimist veovahendile;

2) põllumajanduslind on vaksineerimata ning tal ei ole diagnoosimise juhendi kohaste uuringute tulemusena leitud lindude grippi.

(7) Ameti kohaliku asutuse juhi kirjalikul loal võib korjused ja munad ettevõttest saata nende käitlemiseks loomsete kõrvalsaadustena.

3. jagu

Profülaktiline vaksineerimine

§ 63. Profülaktiline vaksineerimine ja selle korraldamine

(1) Kui riskianalüüsi tulemusena selgub, et teatud piirkonna, linnukasvatusala, linnukasvatusviisi või põllumajandus- ja muu kodulinnu liigi puhul esineb suur lindude grippi nakatumise oht, võib lindude gripi leviku tõkestamise pikaajalise ennetava meetmena kasutada põllumajandus- ja muude kodulindude vaksineerimist lindude gripi vastu (edaspidi *profülaktiline vaksineerimine*).

(2) Profülaktilise vaksineerimise vajadusest teavitab Amet Euroopa Komisjoni, esitades Euroopa Komisjonile kinnitamiseks profülaktilise vaksineerimise programmi, mille Euroopa Komisjon kinnitab asjakohase Euroopa Liidu õigusaktiga.

(3) Amet korraldab profülaktilise vaksineerimise pärast profülaktilise vaksineerimise programmi kinnitamist.

§ 64. Profülaktilise vaksineerimise programm

Amet kehtestab DIVA põhimõtte kohase profülaktilise vaksineerimise programmi, milles esitatakse järgmine teave:

1) profülaktilise vaksineerimise tinginud olukorra üksikasjalik kirjeldus koos taudialase ajalooga;

2) piirkond või linnukasvatusala ja selle ulatus või linnukasvatuse tüüp lindude pidamise eesmärgi järgi, kus vaksineerimine kavandatakse teha;

3) vaksineerimispiirkonnas asuvate ettevõtete arv ja nende ettevõtete arv, kus vaksineerimine kavandatakse teha;

4) vaksineeritavad linnud liikide ja lindude pidamise eesmärkide (aretuskarja lind, munakarja lind, broiler jne) kaupa;

5) vaksineeritavate põllumajandus- ja muude kodulindude ligikaudne arv;

6) kasutatava vaktsiini koostise ja omaduste kirjeldus;

7) profülaktilise vaksineerimise kavandatav kestus;

8) nõuded vaksineeritavate põllumajandus- ja muude kodulindude veo kohta;

9) kriteeriumid, mida arvestatakse kontaktsetes ettevõttes erakorralise vaksineerimise tegemise otsustamisel;

10) nõuded vaksineeritud põllumajandus- ja muude kodulindude üle arvestuse pidamise ning andmete ajakohastamise ja säilitamise kohta;

11) diagnoosimise juhendi kohaselt tehtavad kliinilised ja laboratoorsed uuringud,

mida tehakse ettevõttes, kus vaksineeritakse kodulinde;

12) kliinilised ja laboratoorsed uuringud, mis tehakse ettevõttes, kus kodulinde kavatsetakse vaksineerida, ning muus vaksineerimispiirkonnas asuvas ettevõttes ja linnukasvatusalal, mille arv on asjakohane epidemioloogilise olukorra selgitamiseks ning erakorralise vaksineerimise tõhususe ja põllumajandus- ja muude kodulindude liikumise piirangute tõhususe kontrollimiseks.

5. peatikk

RAKENDUSSÄTE

§ 65. Määruse kehtetuks tunnistamine

Põllumajandusministri 11. aprilli 2003. a määrus nr 41 «Lindude gripi tõrje eeskiri» (RTL 2003, 51, 754) tunnistatakse kehtetuks.

§ 66. Määruse jõustumine

Määrus jõustub 15. juulil 2007. a.

¹ Nõukogu direktiiv 2005/94/EÜ linnugripi tõrjet käsitlevate ühenduse meetmete ning direktiivi 92/40/EMÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 10, 14.01.2006, lk 16–65).

**Minister Helir-Valdor
SEEDER**

**Toiduohutuse asekancler
kantsleri ülesannetes Toivo
NÕVANDI**

Põllumajandusministri 25. juuni
2007. a määruse nr 111 «Lindude
gripi tõrje eeskiri»
lisa 1

Lindude gripi esinemisest ja kohaldatud tauditõrjemetmetest

Euroopa Komisjoni ja liikmesriikide pädevate asutuste teavitamisel edastatavad andmed

1. Amet esitab 24 tunni jooksul pärast riigis uue esmase tauditõrjemeetme kinnitamist või tapamajas, veovahendis, piiripunktis või karantiinikeskuses lindude gripi viiruse kindlakstegemist Euroopa Komisjonile ja liikmesriikide pädevatele asutustele selleks ettenähtud Euroopa Liidu sisesel loomataudidest teavitamise süsteemi (*Animal Disease Notification System – ADNS*) kaudu järgmised andmed:

1.1. teavitamise kuupäev;

1.2. teavitamise kellaeg;

1.3. päritoluriik;

1.4. loomataudi nimetus;

1.5. tauditõrjemeetme või tapamajas või veovahendis lindude gripi kindlakstegemise järjekorranumber;

1.6. esimese taudikahtluse otsustamise kuupäev;

1.7. lindude gripi kinnitamise kuupäev ja kinnitamiseks kasutatud meetod;

1.8. lindude gripi avastamise koht (ettevõtte, tapamaja, veovahend või muu);

1.9. selle ettevõtte, tapamaja või veovahendi, kus lindude gripi esinemine on kindlaks tehtud, piirkond ja geograafiline asukoht;

1.10. kasutusele võetud tauditõrjemetmed.

2. Lisaks punktis 1 nimetatud andmetele tapamajas või veovahendis esitatakse lindude gripi diagnoosimise korral ka järgmised andmed:

2.1. kodulindude hinnanguline arv tapamajas või veovahendis linnuliigiti ja lindude

- pidamise eesmärkide (aretuskarja lind, munakarja lind, broiler jne) kaupa;
- 2.2. surnud kodulindude hinnanguline arv tapamajas või veovahendis linnuliigiti ja lindude pidamise eesmärkide (aretuskarja lind, munakarja lind, broiler jne) kaupa;
- 2.3. kodulindude haigestumuse protsent kodulindude pidamise eesmärkide kaupa (aretuskarja lind, munakarja lind, broiler jne) ja nende kodulindude hinnanguline arv, kellel on diagnoositud lindude gripp;
- 2.4. tapamajas või veovahendis hukatud või tapetud kodulindude hinnanguline arv;
- 2.5. loomse kõrvalsaadusena käitlemiseks saadetud kodulindude hinnanguline arv;
- 2.6. tapamaja kaugus lähimast ettevõttest, kus põllumajanduslindu või muud kodulindu peetakse turustamiseks või muul viisil tulu saamiseks;
- 2.7. selle ettevõtte, millest pärineb tapamajas või veovahendis olev nakatunud kodulind või tema korjus.
3. Teisese tauditõrjeharu esinemise korral esitatakse punktides 1 ja 2 nimetatud andmed Euroopa Komisjonile eelmise nädala kohta vähemalt iga nädala esimesel tööpäeval.
4. Tauditõrjeharu esinemise kinnitamise korral ning ettevõttes, tapamajas või veovahendis lindude gripi diagnoosimise korral esitab Amet viivitamata pärast punktide 1–3 kohast teavitamist Euroopa Komisjonile ja liikmesriikide pädevatele asutustele kirjaliku ettekanne, milles märgitakse vähemalt järgmised andmed:
- 4.1. kuupäev, millal ettevõttes, tapamajas või veovahendis olev kodulind tapeti või hukati ja tema korjus loomse kõrvalsaadusena käitlemiseks eemaldati;
- 4.2. andmed lindude gripi viiruse oletatava või kindlaksmääratud päritolu kohta;
- 4.3. tapamajas või veovahendis avastatud lindude gripi viiruse geneetiline alatiüp;
- 4.4. andmed loomade liikumise üle järelevalve teostamise korra kohta;
- 4.5. kui kontaktse ettevõttes või ettevõttes, kus kahtlustatakse nakatumist lindude grippi, peetavad kodulinnud hukati või tapeti, esitatakse järgmised andmed:
- 4.5.1. ettevõttes hukatud või tapetud kodulindude hinnanguline arv linnuliigiti ja lindude pidamise eesmärkide kaupa (aretuskarja lind, munakarja lind, broiler jne);
- 4.5.2. kontaktse ettevõtte epidemioloogilise seose kirjeldus nakkusallikaga või muu põhjus, mille alusel on ettevõttes kahtlustatud lindude gripi esinemist;
- 4.5.3. kui kontaktse ettevõttes on kodulind jäetud hukkamata või tapmata, siis sellise otsuse tegemise põhjused.
5. Piiripunktis või importi reguleerivate ühenduse õigusaktide kohaselt tegutsevas keskuses või karantiinikeskuses ühendusse sissetoodud või sisseveetaval elusal kodulinnul või temalt pärineval saadusel lindude gripi viiruse avastamisest ja kohaldatud tauditõrjemeetmetest teavitab Amet viivitamata Euroopa Komisjoni.
6. Järelevalve või seire tulemusena avastatud suurest ohust inimese tervisele teavitab Amet Euroopa Komisjoni ja liikmesriike 24 tunni jooksul.

**Toiduohutuse asekantsler
kantleri ülesannetes Toivo
NÕVANDI**

Põllumajandusministri 25. juuni
2007. a määruse nr 111 «Lindude
gripi tõrje eeskiri»
lisa 2

Puhastamise ja desinfitseerimise juhised

I. Puhastamine ja desinfitseerimine	1.1. Puhastamine ja desinfitseerimine või töötlemine ning vajaduse korral putukate ja näriliste tõrje toimub järelevalveametniku kontrolli all ning tema antud juhiseid järgides.
--	---

1.2. Kasutatav desinfitseerimisvahend ja selle kontsentratsioon peavad olema Veterinaar- ja Toiduameti poolt heakskiidetud. Desinfitseerimisvahend ja selle kasutamise kontsentratsioon peavad tagama viiruse hävirmise.

1.3. Desinfitseerimisvahendi ja töötlemisviisi valikul võetakse arvesse hoone, veovahendi ja muu töödeldava eseme iseloomu.

1.4. Desinfitseerimisvahendit ja rasvatustamiseks kasutatavat vahendit kasutatakse tootja etteantud juhiste kohaselt või nende puudumise korral järelevalveametniku või Ameti kohaliku asutuse juhi juhiste kohaselt.

1.5. Desinfitseerimisvahendi ja rasvatustamiseks kasutatava vahendi kasutamisel jälgitakse, et nende mõju koos teiste vahenditega ja omavahel kasutamisel ei vähene. Eriti tuleb jälgida tootja kehtestatud tehnilisi parameetreid, nagu rõhk, miinimumtemperatuur ja kokkupuuteaeg.

1.6. Puhastamisel ja desinfitseerimisel järgitakse järgmisi nõudeid:

1.6.1. allapanu ja väljaheidet immutatakse põhjalikult desinfitseerimisvahendiga;

1.6.2. kui puhastamist ja desinfitseerimist segav seade ja rajatis on võimaluse korral eemaldatud või demonteeritud, puhastatakse ja desinfitseeritakse harjates ja küürides tõenäoliselt saastunud pind, eelkõige põrand, lagi, ramp ja sein;

1.6.3. lõpp-puhastusel ja desinfitseerimisel kantakse pinnale desinfitseerimisvahend tootja soovitatud vähimaks kokkupuuteajaks.

1.7. Kui puhastatakse rõhu all oleva vedelikuga ja sellele järgneb desinfitseerimine, välditakse eelnevalt puhastatud osade ristisaastumist. Vältitakse desinfitseeritud osade ristisaastumist.

1.8. Seade, rajatis, ese või lattu, mis võib olla saastunud, puhastatakse ja desinfitseeritakse või hävitatakse.

1.9. Ettevõttes veoks kasutatud ja töötaja isiklik veovahend puhastatakse ja desinfitseeritakse.

1.10. Loomapidaja peab arvestust tehtud puhastus- ja desinfitseerimistööde kohta, sealhulgas sõidukite kohta, sõidupäevikus, mille vajaduse korral kinnitab järelevalveametnik.

2. Puhastamine ja desinfitseerimine taudipunktis

2.1. Esmane puhastamine ja desinfitseerimine taudipunktis toimub järgmiselt:

2.1.1. kodulinnu hukkamise ajal võetakse kasutusele asjakohased meetmed viiruse leviku vältimiseks või vähendamiseks. See hõlmab muu hulgas ka ajutise desinfitseerimisseadme paigaldamise, kaitseriietuse kasutamise ja duši paigaldamise, kasutatud seadme, vahendi ja rajatise saastatusest puhastamise ning ventilatsiooniseadme väljalülitamise;

2.1.2. hukatud kodulinnu korjus puhastatakse üle desinfitseerimisvahendiga ning veetakse töötlemiseks ja hävitamiseks ettevõttest välja kinnises ja lekkekindlas mahutis järelevalveametniku kontrolli all viisi, mis tõkestab viiruse leviku;

	<p>2.1.3. kui linnu korjus on loomse kõrvalsaadusena käitlemiseks ära veetud, pihustatakse ettevõtte osas, kus kodulindu peeti, ning hukkamise, tapmise või tapajärgse kontrolli ajal saastunud muu hoone, hoovi vms osas desinfitseerimisvahendit;</p> <p>2.1.4. kude või veri, mis võis tapmise või tapajärgse kontrolli ajal maha sattuda, ja hoonest, hoovist, tööriistadelt või mujalt pärit suurem mustus kogutakse kokku ning eemaldatakse koos korjustega loomsete kõrvalsaadustena käitlemiseks;</p> <p>2.1.5. kasutatud desinfitseerimisvahend jäetakse pinnale vähemalt 24 tunniks.</p> <p>2.2. Lõpp-puhastus ja desinfitseerimine toimub järgmiselt:</p> <p>2.2.1. sõnnik, läga ja kasutatud allapanu eemaldatakse ja neid töödeldakse punktis 3 kirjeldatud viisil;</p> <p>2.2.2. pinnalt eemaldatakse rasvatustamisvahendiga rasv ja mustus ning pind pestakse külma veega;</p> <p>2.2.3. pärast külma veega pesemist pihustatakse pinnale taas desinfitseerimisvahendit;</p> <p>2.2.4 seitsme päeva pärast töödeldakse ruumi rasvatustamisainega, pestakse külma veega, pihustatakse pinnale desinfitseerimisvahendit ning pestakse veelkord külma veega.</p>
<p>3. Saastunud allapanu, sõnniku ja läga desinfitseerimine</p>	<p>3.1. Tahke sõnnik ja kasutatud allapanu tuhastatakse või töödeldakse neid auruga +70 °C juures või maetakse pinnasekihi alla nii sügavale, et oleks välistatud loomade, sealhulgas näriliste ja metslindude ligipääs, või virmastatakse. Virmale pihustatakse desinfektsioonivahendit ja seejärel jäetakse virm vähemalt 42 päevaks seisma, kattes virma või virmastades selle ümber selliselt, et oleks tagatud kogu virmastatud sõnniku termiline töötlemine temperatuuril +70 °C.</p> <p>3.2. Vedel sõnnik ja läga ladustatakse vähemalt 60 päevaks pärast viimase koguse lindude gripi ohtliku sõnniku ja läga lisandumist. Järelevalveametnik võib seda ajavahemikku lühendada, kui vedelat sõnnikut ja läga on tõhusalt töödeldud järelevalveametniku juhiste kohaselt viisil, mis tagab viiruse hävimise.</p>
<p>4. Erijuhud</p>	<p>4.1. Kui tehnilistel põhjustel või ohutuse tagamise eesmärgil ei ole võimalik teha puhastamist ja desinfitseerimist punkti 1 ja 2 nõuete kohaselt, siis puhastatakse ja desinfitseeritakse hoonet ja ruumi nii palju kui võimalik, et vältida viiruse levikut, ning neisse ei tohi vähemalt ühe aasta jooksul arvates puhastamisest ja desinfitseerimisest paigutada kodulinde, muid loomi, esemeid ega muud materjali ning siana ei tohi siseneda inimene ega veovahend.</p> <p>4.2. Seadmed, esemed ja materjal, mida ei ole võimalik tõhusalt puhastada ja desinfitseerida või töödelda, hävitatakse järelevalveametniku kontrolli all tema antud juhiseid järgides viisil, mis välistab viiruse leviku.</p>

4.3. Amet võib ettevõtte puhul, kus peetakse loomi väljas, või muul juhul lubada teha puhastamist ja desinfitseerimist erinevalt punktides 1 ja 2 kirjeldatust, võttes arvesse ettevõtte liiki ja ilmastikutingimusi.

4.4. Amet võib erinevalt punktis 3 kirjeldatust lubada vedada saastunud sõnnik, läga ja allapanu kinnises ja lekkkindlas mahutis ettevõttesse või vaheladustuskohta viivitamata lõõstlemiseks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1774/2002 kohaselt võimaliku haigusetekiata hävitamiseks või komitoloogia menetluse kaudu vastu võetud eeskirjade kohaselt. Vedu toimub järelevalveametniku kontrolli all. Kasutatud veovahend puhastatakse ja desinfitseeritakse pärast vedu selle lisa kohaselt.

**Toiduohutuse asekantsler
kantsleri ülesannetes Toivo
NÕVANDI**

Põllumajandusministri 25. juuni
2007. a määruse nr 111 «Lindude
gripi tõrje eeskiri»
lisa 5

**Ennetava tauditõrjeprogrammi raames ja kontaktse ettevõttes
tauditõrjemeetmete kohaldamise otsustamise kriteeriumid**

Ettevõttes kodulinnu hukkamise või tapmise poolt	Ettevõttes kodulinnu hukkamise või tapmise vastu
Kodulinnul esinevad kliinilised tunnused, mis viitavad lindude gripi esinemisele, või ettevõttel on epidemioloogiline seos taudipunktiga.	Kodulinnul esinevad kliinilised tunnused ei viita lindude gripi esinemisele ja ettevõttel puudub epidemioloogiline seos taudipunktiga.
Enamik ettevõttes peetavatest lindudest kuuluvad lindude gripi suhtes suurema vastuvõtlikkusega linnuliiki.	Enamik ettevõttes peetavatest lindudest ei kuulu lindude gripi suhtes suurema vastuvõtlikkusega linnuliiki.
Kontaktne ettevõtte asub piirkonnas, kus on suur põllumajanduslindude asustustihedus.	Kontaktne ettevõtte ei asu piirkonnas, kus on suur põllumajanduslindude asustustihedus.
Lindude gripp on esinenud taudipunktis mõnda aega ja haigusetekiata on tõenäoliselt enne tauditõrjemeetmete kohaldamist taudipunktist ulatuslikult levinud.	Lindude gripp on taudipunktis diagnoositud, kuid haigusetekiata ei ole tõenäoliselt jõudnud enne tauditõrjemeetmete kohaldamist taudipunktist ulatuslikult levida.
Kontaktne ettevõtte asub taudipunktist kuni 500 meetri kaugusel. Suure põllumajanduslindude asustustihedusega piirkonnas võib see vahe suurem olla.	Kontaktne ettevõtte asub taudipunktist kaugemal kui 500 meetrit. Suure põllumajanduslindude asustustihedusega piirkonnas võib see vahe suurem olla.
Ettevõtte või eramajapidamise ja rohkem kui ühe taudipunkti vahel on epidemioloogiline seos.	Ettevõtte või eramajapidamise ja taudipunkti vahel puudub epidemioloogiline seos.
Taudi levik ei ole kontrolli all. Taudipunktide arv suureneb pidevalt.	Taudi levik on kontrolli all. Uusi taudipunkte ei avastata.

**Toiduohutuse asekanstler
kantsleri ülesannetes Toivo
NÕVANDI**

Põllumajandusministri 25. juuni
2007. a määruse nr 111 «Lindude
gripi tõrje ceskiri»
lisa 4

**Madala patogeensusega lindude gripi diagnoosiga kodulinnu hukkamise ning
kodulinnu ja temalt pärinevate munade veo
lubamise üle otsustamise kriteeriumid**

Madala patogeensusega lindude gripi diagnoosiga kodulinnu hukkamise ning
kodulinnu ja temalt pärinevate munade veo lubamise üle otsustamisel arvestab Ameti
kohaliku asutuse juht järgmisi kriteeriume:

- 1) põllumajandus- ja muu kodulinnu liik ning tema pidamise eesmärk;
- 2) ettevõtete arv maakonnas, kus asub sihtkohaettevõtte;
- 3) veo sihtkohaks määratud tapamaja, haudejaama või pakendamiskeskuse asukoht;
- 4) sihtkohaettevõttes või linnukasvatusalal, kuhu lindu või temalt pärinevaid saadusi
tahetakse vedada, ning veo ja tapmise käigus kohaldatavad bio-ohutusmeetmed;
- 5) veomarsruut;
- 6) lindude gripi leviku teed ja muu teave lindude gripi leviku kohta;
- 7) lindude gripist tulenev oht inimese tervisele või ohu puudumine;
- 8) veetavalt linnult pärinevate loomsete saaduste edasine käitlemine;
- 9) kodulinnu hukkamise ning kodulinnu ja temalt pärinevate munade veo lubamisega
kaasnev sotsiaalmajanduslik ja muu mõju elanikkonnale.

**Toiduohutuse asekanstler
kantsleri ülesannetes Toivo
NÕVANDI**

VETERINAAR- JA TOIDUAMET
PEADIREKTOR

KÄSKKIRI

TALLINN

10. jaanuar 2008 nr 40

2008.aasta riikliku loomatauditõrje programmi kinnitamine

Loomatauditõrje seaduse paragrahvi 43¹ lõike 2 alusel:

1. Kinnitan "Riikliku loomatauditõrje programm 2008 aastal" (lisatud)
2. Loomatervishoiu- ja loomakaitsesosakond koostab riikliku loomatauditõrje koondprogrammi alusel loomatauditõrje programmid maakondade veterinaarkeskustele ning edastab need e-maili teel.
3. Täiendavad uuringud tuleb eelnevalt kooskõlastada Veterinaar- ja Toiduametiga
4. Plaanilised proovid võetakse ja saadetakse laboratooriumi ajavahemikus 10. jaanuar 2008 kuni 30. november 2008.
5. Iga kord enne proovi(de) saatmist mikrobioloogiliseks või virooloogiliseks uurimiseks teavitab proovi võtja sellest Veterinaar- ja Toidulaboratooriumi üks tööpäev ette.
6. Proovide saatja vormistab ja saadab koos proovidega Veterinaar- ja Toidulaboratooriumile tema poolt allkirjastatud proovide kaaskirja. Proovide kaaskiri vormistatakse loetavalt Veterinaar- ja Toidulaboratooriumi või Veterinaar- ja Toiduameti ametlikul kaaskirja blanketil.
7. Proovid peavad olema identifitseeritavad ja seostatavad kaaskirjal oleva tähistusega.
8. Proovide saatmisel laboratooriumisse koondproovidena ei tohi ühte koondproovi koondada erinevate lautade ja majapidamiste proove. Kaaskirjal peab olema eristatavad laut (tootmisüksus) ja majand (majapidamine), kust proovid pärinevad
9. Proovid pakendatakse lekkekindlasse pakendisse ning saadetakse laboratooriumisse viisil, et oleks tagatud proovide säilimiseks vajalik temperatuur.

Katrin Reili
Peadirektori asetäitja

Teadmiseks: Maakondade veterinaarkeskused; Veterinaar- ja Toidulaboratoorium

RIIKLIK LOOMATAUDITÕRJE PROGRAMM 2008 AASTAL

I Diagnostilised uurimised

1. VEISED

1.1 Veiste tuberkuloos

- 1.1.1 Kõik üle 6 nädala vanused veised (v. a. nuumpullid eraldi asuvas epidemiooloogilistes üksustes, keda ei kasutata aretuses ning kes viiakse peale üleskasvatamist tapale) uuritakse intervalliga, mis ei ületa 12 kuud eelmisest uuringust. (uurimiste arv 223100)
- 1.1.2 Tuberkuliinile reageerinud veiste hulgast tehakse bakterioloogiline külv lümfisõlmedest tekitaja määramiseks (uurimiste arv: 30*)

1.2 Veiste brutselloos

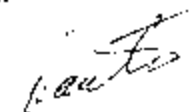
- 1.2.1 Uuritakse bakterioloogiliselt abortterunud looteid. (uurimiste arv: 30*)
- 1.2.2 Kõik üle 12 kuu vanused veised uuritakse seroloogiliselt (v.a. nuumpullid eraldi asuvas epidemiooloogilistes üksustes, keda ei kasutata aretuses ning kes viiakse peale üleskasvatamist tapale). intervalliga, mis ei ületa 12 kuud eelmisest uuringust. Lehmade uurimine viiakse läbi seroloogiliselt (ELISA) leukoosi uurimiseks saadetud piimaproovidest (uurimiste arv: 112435), ülejäänud veiseid uuritakse seroloogiliselt vereproovidest (ELISA) (uurimiste arv: 52649)
- 1.2.3 Kunstliku Seemenduse Keskuse (KSK) pullid uuritakse seroloogiliselt vereproovidest (ELISA) (uurimiste arv: on arvestatud vereproovide koondarvus)

1.3 Veiste enzootiline leukoos

- 1.3.1 Kõik üle 24 kuu vanused veised uuritakse seroloogiliselt intervalliga, mis ei ületa 12 kuud eelmisest uuringust. Lüksilehmad uuritakse seroloogiliselt piimaproovidest (ELISA) (uurimiste arv: 112435), ülejäänud veiseid uuritakse seroloogiliselt vereproovidest (ELISA) (uurimiste arv: 23400)
- 1.3.2 KSK pullid uuritakse seroloogiliselt vereproovidest (ELISA) (uurimiste arv: on arvestatud vereproovide koondarvus)

1.4 Leptospiroos

- KSK pullid uuritakse seroloogiliselt vereproovidest (mikroaglutinatsiooni reaktsiooniga (MAT)) kaks kord aastas (uurimiste arv: 500)

1.5 Trihhomonoos

KSK pullide spermat uuritakse üks korda aastas (mikrobioloogiline külv spermast tekitaja määramiseks) (uurimiste arv: 200)

1.6 Veiste kampülobakterioos

KSK pullide spermat uuritakse üks korda aastas (mikrobioloogiline külv spermast tekitaja määramiseks) (uurimiste arv: 200)

1.7 Klamüdiioos

KSK pullide spermat või prepuutsiumi nõret uuritakse üks kord aastas (tekitaja määramine spermast või prepuutsiaalnores). (uurimiste arv: 200)

1.8 Veiste viirusdiarröa

KSK pullid uuritakse seroloogiliselt vereproovidest üks kord aastas. (viiruse isoleerimine rakukultuuris (mikroperoksüdaas test) seerumist või viiruse antigeeni määramine leukotsüütides (Ag-ELISA) (uurimiste arv 200)

1.9 Veiste nakkav rinotracheiit

KSK pullide vereseerumi seroloogiline uuring (ELISA) üks kord aastas (uurimiste arv: 200)

1.10 Veiste paratuberkuloos

1.10.1 KSK pullid uuritakse seroloogiliselt (ELISA) üks kord aastas. (uurimiste arv: 250)

1.10.2 Kogutakse kudede proove ja koproproove bakterioloogilise külvi tegemiseks tekitaja määramiseks (diagnoosi täpsustamiseks) (uurimiste arv: 10*)

1.11 Veiste spongiformne entsefalopaatia

1.11.1 Aju proteaas-resistentse proteiini (PrP^{Res}) määramiseks uuritakse:

- a) kõigi üle 24 kuu vanuste lõpud või hädatapetud s.h. hädatapetud, kuid mitte inimtoiduna tarbimiseks mõeldud, haigena tapetud või BSE riskiriikidest pärinevate veiste piklikaju proovid (Bio-Rad TeSeE) Samuti kõik üle 24 kuu vanuseid terveid transpordil tapamajja või tapamajas trauma saanud või hukkunud veiseid.

- b) kõigi inimtoiduks tapetud üle 30 kuu vanuste veiste piklikaju proovid (Bio-Rad TeSeE) (punktides a ja b toodud uurimiste arv kokku: 37000)

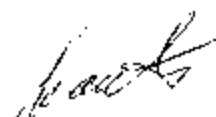
1.11.2 Järelevalvemetriku pooh looma kliiniliste tunnuste alusel BSE kahtlaseks tunnistatud veise aju uuritakse histopatoloogilise (uurimiste arv 20*) ja immunohistokeemilise meetoditega (uurimiste arv: 20*)

1.11.3 Esmase kiirtestiga kahtlaseks või positiivseks osutunud loomade aju uuritakse teist korda Prionics Western Blot testiga (uurimiste arv: 20*)

1.12 Salmonelloosid

Kogutakse koproproove bakterioloogiliseks külviks tekitaja määramiseks vastavalt Põllumajandusministri 29. märtsi 2007. a määruses nr 46 "Salmonellooside tõrje eeskiri" sätestatule (proovide arv: 1660)

1.13 Verotoksiline E. coli O157

1.13.1 Kogutakse koproproove bakterioloogiliseks külviks tekitaja määramiseks piima tootvatest loomakasvatustevõtetest, kus on üle 100 lehma, igast ettevõttest 4 proovi (**proovide arv: 231**)

1.13.2 Bakterioloogilise uuringu positiivsed tüved uuritakse PCR meetodiga (**uurimiste arv: 5***)

2.SEAD

2.1 Sigade tuberkuloos

Aretus- ja tõufarmide põhikarja sigu uuritakse allergiliselt vastavalt tabelis toodud skeemile (**uurimiste arv: 2347**)

Emiste arv üksuses	Uuritavate loomade arv
1 - 30	kõik
31 - 40	31
41 - 60	38
61 - 80	42
81 - 100	45
101 - 150	50
151 - 200	51
201 - 250	52

Antud skeemi kohaselt tuberkuliniseerides on 5%-ne haiguse levimus karjas avastatav 95% -se tõenäosusega.

2.1.1 KSK ja paarituses kasutatavad kuldid uuritakse allergiliselt üks kord aastas (**uurimiste arv: lisatud sigade (be üldarvule)**)

2.1.2 Tuberkulinile reageerinud sigade hulgast tehakse bakterioloogiline külv lümfisõlmedest tekitaja määramiseks (**uurimiste arv: 20***)

2.2 Brutselloos, leptospiroos, sigade klassikaline katk, sigade vesikulaarhaigus, Aujeszky haigus, viirus-(transmissivne) gastroenteriit, reproduktiiv-respiratoorne sündroom (PRRS), nakkav atroofiline riniit

2.2.1 Aretus- ja tõufarmide põhikarja sigu uuritakse seroloogiliselt, kogudes proove vastavalt tabelis toodud skeemile (**uurimiste arv: 1037**)

Emiste arv üksuses	Uuritavate loomade arv
10-14	7
15-20	10
21-30	11
31-60	12
61-100	13
100 ja rohkem	14

Antud skeemi kohaselt uurides on haiguse 20%-ne levimus karjas avastatav 95% -se tõenäosusega.

liivika

2.2.2 KSK ja paarituses kasutatavad kuldid uuritakse seroloogiliselt üks kord aastas (uurimiste arv: lisatud punktis 2.2.1)

2.2.3 1%-lt tapasigadelt kogutakse seroloogilised proovid punktis 2.2 loetletud haigustele (välja arvatud sigade vesikulaarhaigus, brutselloos, leptospiroos ning nakkav atroofiline riniit) (uurimiste arv: 4574)

2.3 Sigade katk

Lisaks punktis 2.2 toodud uuringutele testitakse seroloogiliselt (ELISA) sigade klassikalise katku suhtes 2% kütitud metssigadest (uurimiste arv: 100)

2.4 Sigade mükoplasmoos

Aretus- ja tõufarmide (kus ei vaktsineerita sigu mükoplasmoosi vastu) põhikarja sigu uuritakse seroloogiliselt (ELISA) (uurimiste arv: 204)

2.5 Salmonelloosid

Kogutakse koproproove bakterioloogiliseks külviks tekitaja määramiseks vastavalt Põllumajandusministri 29. märtsi 2007. a määruses nr 46 "Salmonellooside tõrje eeskiri" sätestatule (uurimiste arv: 880)

2.5.1 Alusuuring *Salmonella* spp. ja metitsilliiniresistentse *Staphylococcus aureus*-e levimuse kohta aretussigade hulgas vastavalt VTA peadirektori 11.01.2008.a käskkirjaga nr 4 kehtestatud korras. (uurimiste arv: 360)

3. HOBUSED

3.1 Infektsioosne aneemia

Sugutäkkud ja -märad uuritakse seroloogiliselt enne paaritushooaja algust (KSR) (uurimiste arv: 1096)

3.2 Mallens

Sugutäkkud ja -märad uuritakse seroloogiliselt enne paaritushooaja algust (KSR) (uurimiste arv: 1096)

3.3 Kargtaud

Sugutäkkud ja -märad uuritakse seroloogiliselt enne paaritushooaja algust (IDR) (uurimiste arv: 1096)

4. LAMBAD; KITSED

4.1 Nakkuslik epididümiit

Aretus- ja tõufarmide põhikarja jäärad uuritakse seroloogiliselt üks kord aastas (KSR) (uurimiste arv: 147).

4.2 Brutselloos

Aretus- ja tõufarmide põhikarja lambaid uuritakse seroloogiliselt vastavalt tabelis toodud skeemile (uurimiste arv: 1865)

Põhikarja lammaste arv	Uuritavate loomade arv
1 – 30	kõik

31 -40	31
41-60	38
61 - 80	42
81 - 100	45
101 -150	50
151 - 200	51
201 - 250	52
251 - 300	54
301 - 400	55
401 - 500	56

Antud tabeli kohaselt uurides on 5%-ne haiguse levimus karjas avastatav 95% -se tõenäosusega

4.3 Skreipi

4.3.1 Aju proteaas-resistentse proteiini (PrP^{Res}) määramiseks uuritakse: kõikide üle 18 kuu vanuste (või neil peab olema enam kui kaks igemest väljunud jäävlõikehammast) lõpnud või mitteinimtoiduks tapetud lammaste ja kitsede piklikaju, samuti üle 18 kuu vanuste tervete transpordil tapamajja või tapamajas trauma saanud või hukkunud lammaste ja kitsede piklikaju Bio-Rad TeSeEi rapid testiga. (uurimiste arv : 600)

4.3.2 Järelevalveametniku poolt looma kliiniliste tunnuste alusel skreipi kahtlaseks tunnistatud looma aju uuritakse histopatoloogilise (uurimiste arv 10*) ja immuunohistokeemilise meetoditega (uurimiste arv: 10*)

4.3.3 PrP geeni genotüüpide määramiseks võetakse vereproovid (täisveri?) jõudluskontrollis olevates lammaste aretuskarjade seni uurimata jääradelt enne paaritushooaja algust. Uurimisele kuuluvate loomade nimekirjad koostab ElaS. Uurimisi teostab EMÜ veterinaarmeditsiini ja loomakasvatuse instituudi geneetikalaboratoorium. (uurimiste arv: 375*)

4.4 Maedi-Visna

Aretus- ja tõufarmide põhikarja lambaid uuritakse seroloogiliselt (IDR) (uurimiste arv: 2200)

5. LINNUD

5.1 Tuberkuloos

5.1.1 Aretuskanalates uuritakse allergiliselt 10% üle kahe aasta vanustest sugulindudest aasta jooksul

5.1.2 Tuberkuliinile reageerinud lindude või järelevalveametniku/volitatud veterinaararsti poolt tuberkuloosikahtlaseks tunnistatud lindude muutustega siseorganitest tehakse bakterioloogiline külv tekitaja määramiseks (uurimiste arv: 10*)

5.2 Lindude salmonelloosid

5.2.1 Kogutakse kopro-, soki-, ja tolmuproove tekitaja määramiseks vastavalt Põllumajandusministri 29. märtsi 2007. a määruses nr 46 "Salmonellooside tõrje eeskiri" sätestatule
(uurimiste arv: 1960)

5.2.1 Pulloroosile uuritakse 10 % sugukarja lindudest veretilgaaglutinatsiooni meetodil (uurimiste arv: 2406)

5.3 Newcastle haigus

5.3.1 Uuritakse seroloogiliselt vereseerumist (HAI) kodu- ja metslinde (uurimiste arv: 400*)

5.3.2 Kogutakse organproove viiruse isoleerimiseks kanaembrüotes (uurimiste arv 50 *)

5.4 Lindude gripp

5.4.1 Teostatakse seroloogiline uuring munakanade tootmiskarjade ning muna- ja lihakanade sugukarjade lindude vereseerumist:

a) ELISA testiga (uurimiste arv: 995)

b) ELISA testiga positiivseks või kahtlaseks osutanud proove uuritaks HAI testiga (uurimiste arv: 70)

5.4.2 Kütitud või püütud metslindudelt kogutakse kloaagi –tampooniproove virooloogiliseks uurimiseks (eelistatavalt sügisel rändeperioodil, 70% proovidest veelindudelt, 20% kaldalindudelt 10% muudelt metslindudelt.) Ühe liigi ulatuses võib kokku koguda koondproovi kuni viielt linnult. (uurimiste arv: 143)

5.4.3 Kogutakse organproove viiruse isoleerimiseks kanaembrüotes (uurimiste arv: 50*)

6. Kalad

6.1 Lõhilaste infektsioosne aneemia (ISA)

Viiruse isoleerimine (6 koondproovi)

6.2 Viiruslik hemorraagiline septitseemia (VHS) ja kalade vereloomeorganite infektsioosne nekroos (IHN)

Viiruse isoleerimine (115 koondproovi)

6.3 Karpkala kevadvireemia (SVC)

Viiruse isoleerimine (13 koondproovi)

II Loomakasvatusevõtte kontroll

1. Kõik loomakasvatusevõtted (s.h. piima tootvad ettevõtted) kontrollitakse ja kontrolli tulemused fikseeritakse vastaval aktiivormil üks kord aastas.

III Sõötade uurimine

1. Salmonella spp.

Kogutakse söödaproove bakterioloogiliseks külviks ja tekitaja määramiseks:

a) söötade valdkonna spetsialistide poolt (proovide arv: 45)

b) volitatud veterinaararstide poolt (proovide arv: 115)

2. Loomne proteiin

2.1 Vastavalt VTA koostatud riskianalüüsile kogutakse pisteliselt proove uurimiseks loomse proteiini sisalduse suhtes:

2.1.2 Söötade valdkonna spetsialistide poolt (proovide arv: 75)

2.1.3 Volitatud veterinaararstide poolt (proovide arv: 200)

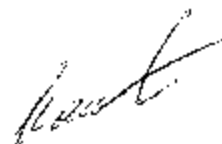
IV Vaktsineerimised

1. Marutaud

1.1. Profülaktiliselt kõik koerad ja kassid vastavalt Põllumajandusministri 20. novembri 2000. a määruses nr 67 "Marutaudi tõrje eeskiri" sätestatule.

1.2. Põllumajanduslooma(de) kohustuslik vaktsineerimine ohustatud loomakasvatustevõttes (ehitises) juhul, kui mõni loom antud ehitisel on olnud otseses kontaktis marutaudi haige või marutaudikahtlase loomaga.

*Uurimised tuleb eelnevalt kooskõlastada VTA ja VTI-ga

Teatamiskohustuslike ja registreerimiskohustuslike loomataudide loetelu kinnitamine

Vastu võetud põllumajandusministri 25. 11. 1999. a määrusega nr 34 (RTL 1999, 163, 2360), jõustunud 01. 01. 2000

Muudetud järgmiste määrustega (kuupäev, number, avaldamine Riigi Teatajas, jõustumise aeg):

10.07.2000/48 (RTL 2000, 86, 1280) 11.08.2000

01. 07.2003/67 (RTL 2003, 82, 1216) 19.07.2003

22.10.2003/102 (RTL 2003, 113, 1793) 01.11.2003

Loomatauditõrje seaduse (RT I 1999, 57, 598) paragrahvi 38 lõike 4 alusel ning kooskõlas Euroopa Liidu direktiividega 64/432/EMÜ, 82/894/EMÜ, 89/455/EMÜ, 90/539/EMÜ, 91/68/EMÜ, 92/119/EMÜ, 92/65/EMÜ, 98/12/EMÜ:

1. Kinnitan «Teatamiskohustuslike ja registreerimiskohustuslike loomataudide loetelu» (lisatud).

2. Käesolev määrus jõustub 1. jaanuaril 2000. a.

Kinnitatud
põllumajandusministri
25. novembri 1999. a
määrusega nr 34

TEATAMISKOHUSTUSLIKE JA REGISTREERIMISKOHUSTUSLIKE LOOMATAUDIDE LOETELU

I. TEATAMISKOHUSTUSLIKUD LOOMATAUDID, SEALHULGAS ZOOŌSSSED HAIGUSETEKITAJAD

1. Eriti ohtlikud loomataudid
 - 1) hobuste aafrika katk;
 - 2) hobuste viiruslik entsefalomüeliit;
 - 3) lammaste ja kitsede rõuged;
 - 4) lammaste kataarraalne palavik;
 - 5) lindude gripp e lindude klassikaline katk;
 - 6) [Kehtetu]

- 7) Newcastle'i haigus e lindude aasia katk;
 - 8) nodulaarne dermatiit;
 - 9) Rift Valley palavik;
 - 10) [Kehtetu]
 - 11) sigade aafrika katk;
 - 12) sigade klassikaline katk;
 - 13) sigade vesikulaarhaigus;
 - 14) [Kehtetu]
 - 15) suu- ja sõrataud;
 - 16) Teschen'i haigus e sigade enootiline entsefalomüeliit;
 - 17) veiste katk;
 - 18) veiste kontagioosne pleuropneumoonia;
 - 19) [Kehtetu]
 - 20) vesikulaarne stomatiit;
 - 21) väikemäletsejaliste katk.
- [RTI, 2000, 86, 1280 - jõust.11.08.2000]

2. Ohtlikud loomataudid

1. jagu

Zoonoosid ja mitut loomaliiki tabandavad loomataudid

- 1) Aujeszky haigus;
- 2) E. coli 0157 jt veretoksilised tüved;
- 3) hirvede epizootiline hemorraagia;
- 4) leishmanioos;
- 5) leptospiroos;
- 5¹) marutaud;
- 6) ornitoos;

7) salmonelloosne enteriit (*S. enteritidis*, *S. typhimurium*, *S. dublin*, *S. newport*, *S. choleraesuis*);

7¹) siberi katk;

8) trihhineelloos;

9) [Kehtetu]

10) tulareemia.

[RTL 2000, 86, 1280 - jõust.11.08.2000]

2. jagu

Veisetaudid

1) hemorraagiline septitseemia (*Pasteurella multocida*)

1¹) trihhomonoos;

2) veiste brutseelloos (*Brucella abortus*);

3) veiste enzootiline leukoos;

4) veiste genitaalne kampülobakterioos;

4¹) veiste spongiformne entsefalopaatia;

5) veiste tuberkuloos.

[RTL 2000, 86, 1280 - jõust.11.08.2000]

3. jagu

Seataudid

1) sigade brutselioos (*Brucella suis*);

2) sigade respiratoor-reprodutiivne sündroom (PRRS);

3) sigade enzootiline pleuropneumoonia;

4) sigade nakkav atroofiline riniit;

5) sigade viirus- (transmissiivne) gastroenteriit.

4. jagu

Hobuste taudid

1) hobuste gripp;

2) hobuste nakkav kehvveresus;

3) hobuste rinopneumoonia;

4) hobuste rõuged;

5) hobuste viirusarteriit;

6) kargtaud;

7) mallous;

8) määrade nakkav metriit;

9) määrade salmonelloosne abort;

10) nõlg.

[RTL 2000, 86, 1280 - jõust.11.08.2000]

5. jagu

Lammaste ja kitsede taudid

1) jäärade nakkuslik epididümiit (*Brucella ovis*);

2) [Kehtetu]

1¹) kaseosne tümfadeniit;

3) kitsede nakkav pleuropneumoonia;

4) lammaste brutselloos;

5) lammaste ja kitsede nakkav agalaktia;

6) lammaste kopsu adenomatoos;

7) lammaste salmonelloosne abort;

7¹) skrcipi;

8) ettode enzootiline abort (ovine chlamydiosis).

[RTI, 2000, 86, 1280 - jõust. 11.08.2000]

6. jagu

Linnutaudid

1) lindude nakkav larüngotrahheiit;

2) lindude rõuged;

3) lindude tüüfus (*Salmonella gallinarum*);

4) partide viirusenteriit;

5) partide viiruslik hepatiit;

6) pulloroos (*Salmonella pullorum*).

7. jagu

Mesilaste taudid

1) ameerika haudemädanik.

8. jagu

Kalataudid

1) viiruslik hemorraagiline septitseemia;

2) kalade vereioomeorganite infektsioosne nekroos;

3) karpkala kovad-vireemia;

4) lõnilaste infektsioosne aneemia.

[RTI, 2003, 82, 1216 - jõust. 19.07.2003]

9. jagu

Kõik muud eksotilised ja ebamäärase diagnoosiga loomataudid, mis kulgevad loomade massilise haigestumisega.

3. Zoonoossed haigusetekiitajad toiduainetes
- 1) Salmonella kõik liigid ja serotüübid;
 - 2) Escherichia coli O157 jt verotoksilised tüved
 - 3) Trichinella spp.;
 - 4) Echinococcus;
 - 5) tsüstitsergid.

B. REGISTREERIMISKOHUSTUSLIKUD LOOMATAUDID, SEALHULGAS ZONOOSSSED HAIGUSETEKITAJAD

1. Loomataudid

- 1) aktinomükoos;
- 2) babesioos;
- 3) botulism;
- 4) ehhinokokkoos;
- 5) eimerioos;
- 6) emfüsematoosne karbunkul;
- 7) euroopa haudmemädanik;
- 7²) kitsede artriit/entsefaliit;
- 8) koerte kalk;
- 9) küülikute müksomatoos;
- 10) küülikute viiruslik hemorraagia;
- 11) lindude leukoos;
- 12) lindude nakkav bronhiit;
- 13) lindude nakkav bursiit e Gumboro haigus;
- 14) lindude respiratoorne mükoplasmoos;
- 15) lindude tuberkuloos;
- 16) listerioos;
- 17) maedi-visna;
- 18) Mareki haigus;
- 19) mesilaste akarapidoos;
- 20) noseematoos;
- 21) paratuberkuloos;
- 22) pastõrelloosid;
- 23) Q-palavik;
- 24) sigade punataud;
- 25) tsüstitserkoo;
- 26) varroatoos;
- 27) veiste mukooshaigus e viirusdiarria;
- 28) veiste nakkav rinotrahheliit;
- 29) veiste pahaloomuline peataud.

2. Zoonoossed haigusetekiitajad toiduainetes

- 1) Yersinia enterocolitica;
- 2) Campylobacter jejuni;
- 3) Listeria monocytogenes.
- 4) Streptococcus agalactiae (toorpiimana lõpptarbijale turustatavas piimas);
- 5) Staphylococcus aureus (toorpiimana lõpptarbijale turustatavas piimas);
- 6) Clostridium botulinum;
- 7) Toxoplasma.

3. Teatamiskohustuslikud loomataudid ja zoonoossed haigusetekiitjad, mis on loetletud käesoleva loetelu esimeses osas

[RTL 2000, 86, 1280 - jõust. 11.08.2000]

Infectious Animal Disease Control Act

Passed 16 June 1999

(RT¹ I 1999, 57, 598),

entered into force 1 January 2000.

Chapter I

General Provisions

§ 1. Scope of application of Act

(1) This Act provides measures for infectious animal disease control and regulates the application of such measures and payment of compensation for damage caused by infectious animal diseases.

(2) The purpose of measures for infectious animal disease control is to prevent and eradicate infectious diseases of animals and protect humans against diseases which are common to both animals and humans or which are spread by animals.

§ 2. Animal

(1) For the purposes of this Act, the terms “animal”, “animal products”, “handling of animal products” and “animal waste” are used as defined in § 2 of the Veterinary Activities Organisation Act.

(2) The provisions of this Act concerning domestic animals apply to all animals living in artificial conditions (including wild animals kept in artificial conditions), and the provisions concerning wild animals apply to animals living freely in the wild.

(3) For the purposes of this Act, a slaughter animal is an animal designated for slaughter for the purposes of producing meat or meat products.

§ 3. Infectious animal disease

(1) An animal disease is deemed to be an infectious animal disease if it is caused by biological pathogens which, either directly or through the environment, may be transmitted from one animal to another or from an animal to a human or vice versa. For the purposes of this Act, widespread animal diseases which are caused by non-transmissible agents are also deemed to be infectious animal diseases.

¹ RT – Riigi Teataja – State Gazette

(2) The provisions concerning infectious animal diseases also apply to zoonoses. Any disease or infection which may be naturally transmitted from animals to humans is deemed to be a zoonosis.

(3) For the purposes of this Act, an infectious animal disease is deemed to be especially dangerous if it is caused by a pathogen which is likely to spread rapidly in animal populations, cause widespread outbreaks of disease and high mortality rates or may cause significant financial loss, or if the infectious animal disease constitutes a serious threat to human life or health.

§ 4. Keeper of animals

For the purposes of this Act, a keeper of animals is a person who owns an animal (the owner of an animal) or who on the basis of legal relationships with the owner of an animal is responsible for the animal belonging to the owner.

§ 5. Veterinary supervision

Compliance with the requirements arising from this Act or legislation established on the basis thereof shall be supervised pursuant to the procedure provided for in the Veterinary Activities Organisation Act, unless otherwise provided by this Act.

§ 6. Rights and obligations of persons engaged in veterinary practice

(1) Persons engaged in veterinary practice (veterinarians and veterinary laboratories holding an activity licence) are required to direct the attention of keepers of animals and handlers of animal products to violations of the requirements arising from this Act or legislation established on the basis thereof and make proposals for elimination of deficiencies.

(2) Upon the outbreak of an especially dangerous infectious animal disease, all persons engaged in veterinary practice are required to co-operate with supervisory officials in order to prevent the spread of and eradicate the infectious animal disease.

(3) Veterinarians holding activity licences have the right to apply for the right to participate in activities related to the prevention and control of infectious animal diseases. The heads of local offices of the Veterinary and Food Board shall decide on the satisfaction or denial of applications and determine the conditions for participation in such activities.

(4) Persons engaged in veterinary practice who are involved in activities related to the prevention and control of infectious animal diseases have the right to receive remuneration for such activities.

Chapter 2

Prevention of Infectious Animal Diseases

Division 1

Keeping of Animals

§ 7. Veterinary requirements for keeping of animals

- (1) The locations, designs, technology and microclimate of livestock buildings and constructions and of areas which are enclosed for the keeping of animals shall comply with veterinary requirements.
- (2) The veterinary requirements for livestock buildings and constructions and of areas which are enclosed for the keeping of animals shall be established by the Minister of Agriculture.
- (3) Keepers of animals are required to take measures to prevent free entry by unauthorised persons into livestock buildings and constructions.
- (4) Persons arriving from foreign states are not permitted to enter livestock buildings or constructions within forty-eight hours after arrival in Estonia.

§ 8. Medical examination of persons involved in keeping of farm animals or handling of animal products

- (1) A person who in the course of their duties comes into direct contact with farm animals or animal products shall undergo medical examination prior to the commencement of the employment relationship and regularly during the employment relationship in order to detect any infectious or parasitic diseases and to prevent the spread thereof and he or she shall hold a health certificate pursuant to the Public Health Act (RT I 1995, 57, 978; 1996, 3, 56; 49, 953; 1997, 37/38, 569; 1999, 30, 415) and legislation established on the basis thereof.
- (2) Owners of farm animals and handlers of animal products shall require persons who in the course of their duties come into direct contact with farm animals or animal products to perform the obligations specified in subsection (1) of this section.

(3) A person involved in the keeping of farm animals or handling of animal products shall inform the owner of farm animals or the handler of animal products or their representative of any health disorder or illness which the person has, of any contact which the person has with a person suffering from an infectious disease and of any other hazards which may cause the outbreak of a disease among farm animals or the contamination of animal products.

(4) A person who does not hold a valid health certificate, who may spread pathogens or parasites or who has another health disorder or illness which is dangerous to the health of farm animals or humans shall not be permitted to work in a position where he or she comes into direct contact with farm animals or animal products.

§ 9. Obligations of keepers of animals

In addition to the provisions of § 35 of the Veterinary Activities Organisation Act, a keeper of animals is required to:

- 1) inform a veterinarian immediately of the sudden death of an animal, a widespread outbreak of an animal disease or the widespread death of animals;
- 2) inform a supervisory official or authorised veterinarian if an animal belonging to the keeper is attacked by a wild animal;
- 3) comply with requirements arising from this Act and legislation established on the basis thereof for the prevention and control of infectious animal diseases and observe the restrictions established due to the occurrence of an animal disease.

Division 2

Identification and Registration of Animals

§ 10. Methods of identification

- (1) The methods of animal identification are the marking of animals, description of animals or determination of ownership of animals.
- (2) The marking of an animal is the marking thereof with a permanent and unique artificial feature which permits identification of the animal.
- (3) The description of animals for identification purposes is used for animals which it is impossible or impractical to mark.

(4) If it is impossible or impractical to mark animals and if a description cannot be prepared due to the close external similarity of the individuals of the animal species, animals shall be identified on the basis of ownership.

(5) For the purposes of identification on the basis of ownership, an animal is deemed to belong to the person in whose possession, including in whose enclosed territory, or in a structure or construction belonging to whom the animal is, unless a person interested in ownership of the animal proves otherwise.

§ 11. Identification and registration of domestic animals

(1) A keeper of animals is required to mark the domestic animals belonging to the keeper in accordance with this Act with a feature which permits identification of the animals and to register the animals in the state register of the given animal species pursuant to the procedure provided for in this Act and legislation established on the basis thereof.

(2) The list of species of domestic animals which are subject to marking, the method and procedure for the marking and registration of such animals, the procedure for the issue of registration certificates and the rules for the preparation of animal descriptions shall be established by the Minister of Agriculture.

(3) The register of farm animals is a state register founded pursuant to the Databases Act (RT I 1997, 28, 423; 1998, 36/37, 552; 1999, 10, 155) on the proposal of the Minister of Agriculture.

(4) The chief processor of the register of farm animals is the Minister of Agriculture and the authorised processor is the Agricultural Registers and Information Centre.

§ 12. Domestic animals without owner and loose domestic animals

(1) An unidentified domestic animal whose owner cannot be ascertained is deemed to be a domestic animal without an owner.

(2) An animal which, without the attendance of the owner or person responsible for the animal, is outside the territory which belongs to the keeper of the animal or is at the disposal thereof is deemed to be a loose domestic animal.

(3) Local governments are required to organise the capture, keeping and killing of domestic animals without an owner. The capture of loose domestic animals shall be organised by the keeper of the animals.

Division 3

Veterinary Requirements for Movement of Animals and for Organisation of Animal Exhibitions, Competitions, Fairs and Auctions

§ 13. Movement of farm animals

- (1) For the purposes of this Act, the movement of animals is the temporary or permanent change of the location of farm animals upon transfer, or due to another reason which causes animals to be taken from one herd to another.
- (2) It is prohibited to remove animals from an area or herd in which restrictions on the movement of animals have been established due to the occurrence of an infectious animal disease.
- (3) For the purposes of this Act, a herd is a group of farm animals of the same species which are kept in a common building or construction or outside on a common territory, or a group of animals which come into contact with each other in any other manner and which in terms of the spread of infections form a distinct unit. For the purposes of this Act, one animal also forms a herd.
- (4) Only clinically healthy animals which have been identified and registered pursuant to the procedure established on the basis of § 11 of this Act and which comply with the requirements provided for in this Act and legislation established on the basis thereof are permitted to be removed from a herd.
- (5) The veterinary requirements for animals which are transferred from one herd to another or sent to a slaughterhouse for slaughter shall be established by the Minister of Agriculture.
- (6) The compliance of an animal with veterinary requirements established in this Act and on the basis thereof shall be attested by an animal health certificate issued pursuant to the procedure provided for in § 28 of this Act.

§ 14. Veterinary requirements for organisation of animal exhibitions, competitions, fairs and auctions

- (1) In order to organise an animal exhibition, competition, fair or auction, the organiser must hold an operating permit approved by the local office of the Veterinary and Food Board in whose territory of supervision the event takes place.

- (2) The organisation of an animal exhibition, competition, fair or auction is permitted only at the place and on the date indicated on the operating permit.
- (3) For the purposes of participation in an exhibition or competition, animals are permitted to be conveyed into Estonia under the procedure of importation subject to re-exportation, in accordance with §§ 20, 21 and 23 of this Act.
- (4) Animals which are clinically healthy and which comply with the requirements provided for in this Act and legislation established on the basis thereof are permitted to be conveyed to animal exhibitions, competitions, fairs and auctions.
- (5) The organiser of an animal exhibition, competition, fair or auction is required to ensure verification of animal health certificates which attest the state of health of the animals and the compliance thereof with veterinary requirements, and of documents equivalent to animal health certificates.
- (6) Upon transportation of an animal from an animal exhibition, competition, fair or auction to its permanent location, the keeper of the animal shall ensure that preventive measures are applied in order to avoid the introduction of infectious diseases by the animal.

§ 15. Person trading in animals and veterinary requirements for trade in animals

- (1) A person trading in animals must be approved by the Veterinary and Food Board.
- (2) An animal which is the subject of trade shall be identified and registered pursuant to the procedure provided for in this Act and shall comply with the veterinary requirements provided for in this Act and legislation established on the basis thereof; compliance shall be attested by an animal health certificate or veterinary certificate provided for in § 28 or 29 of this Act.
- (3) The conditions and procedure for approval of persons trading in animals and the veterinary requirements, conditions and procedure for trade in animals shall be established by the Minister of Agriculture.

Division 4

Veterinary Requirements for Transportation of Animals or Animal Products

§ 16. Veterinary requirements for transportation

- (1) It is permitted to transport animals and animal products by means of transport prescribed or adapted therefor. Upon transportation of animals, pollution of the environment with animal droppings shall be avoided.
- (2) The veterinary requirements for transportation of animals and animal products and for means of transportation used therefor shall be established by the Minister of Agriculture.
- (3) If an animal becomes diseased during transportation, the person transporting the animal shall immediately inform a veterinarian thereof.

Division 5

Handling of Animal Products

§ 17. Obligations of handlers of animal products

- (1) In addition to the provisions of § 35 of the Veterinary Activities Organisation Act, a handler of animal products is required to ensure compliance with veterinary requirements in enterprises belonging to the handler.
- (2) The veterinary requirements for enterprises which handle animal products and the procedure for approval and registration of enterprises which handle animal products which are deemed to be neither food nor raw material for food shall be established by the Minister of Agriculture.

§ 18. Veterinary checks of slaughter animals and animal products

- (1) For the purposes of the production of animal products, animals may be slaughtered only in approved slaughterhouses.
- (2) A slaughterhouse is an enterprise engaged in the slaughtering of animals, or a part of an enterprise handling animal products which engages in the slaughtering of animals.
- (3) An animal which is sent to a slaughterhouse for slaughter must be clinically healthy and come from a herd or area in which no restrictions on the movement of animals have been established due to the occurrence or suspicion of an infectious animal disease.
- (4) Clinically diseased or suspected animals shall be slaughtered separately from healthy animals under the supervision of a supervisory official or an authorised veterinarian.

(5) Animal products which are meant for enterprises processing animal products or for wholesale or retail trade must originate from animals from herds or areas in which no restrictions on the movement of animals have been established due to the occurrence of an infectious animal disease.

(6) The veterinary requirements for animal products upon the handling thereof shall be established by the Minister of Agriculture.

(7) Veterinary requirements for the handling and use of products originating from diseased or suspected animals shall be provided for in the infectious animal disease control rules established on the basis of subsection 43 (2) of this Act.

(8) The compliance of slaughter animals and animal products with veterinary requirements established in this Act and on the basis thereof shall be attested by an animal health certificate issued pursuant to the procedure provided for in § 28 of this Act.

Division 6

Handling of Animal Waste

§ 19. Veterinary requirements for and organisation of handling of animal waste

(1) Animal waste shall be collected, transported, preserved, reprocessed, rendered harmless and used (hereinafter handling of animal waste) in a manner which precludes the spread of pathogens and other harmful substances.

(2) Local governments shall organise the administration of landfill sites for animal waste located within their administrative territories.

(3) The use of animal waste as animal feedingstuffs is permitted only on the basis of a permit issued by the Veterinary and Food Board. The requirements for handling and laboratory testing of feedingstuffs produced from animal waste and the conditions and procedure for the issue of permits for the use of animal waste shall be established by the Minister of Agriculture.

(4) The classification of animal waste, veterinary requirements for the handling of animal waste and the procedure for approval of enterprises which handle animal waste shall be established by the Minister of Agriculture.

(5) Enterprises which handle animal waste shall be approved by the Veterinary and Food Board and shall hold a waste permit or waste management licence issued on

the basis of the Waste Act (RT I 1998, 57, 861; 88. correction notice; 1999, 10, 155; 23, 353).

(6) Upon the outbreak of an infectious animal disease or liquidation of the consequences of an infectious animal disease, enterprises specified in subsection (5) of this section are required to participate in the handling of animal waste to the extent of their approved methods and volumes of handling pursuant to the orders of the Veterinary and Food Board.

(7) The costs of the handling of animal waste shall be borne by the possessor of the waste except in the cases provided for in § 57 of this Act.

Division 7

Export, Import and Transit of Animals and Animal Products

§ 20. Procedure for import

(1) Animals and animal products shall be imported through customs posts which are prescribed therefor and located on the border (hereinafter border checkpoints).

(2) Border checkpoints shall have the technical capability to perform the supervisory operations provided for in this Act and other legislation regulating veterinary activities.

(3) The requirements for border checkpoints prescribed for the import and export of animals and animal products and the list of such border checkpoints shall be established by the Government of the Republic.

(4) It is prohibited to import animals or animal products which do not comply with the requirements provided for in this Act and other legislation regulating veterinary activities.

(5) In order to attest the compliance of animals or animal products with the requirements, the importer shall submit a veterinary certificate issued by an authorised supervisory authority of the country of origin of the animals or products.

(6) The veterinary requirements for the import of animals and animal products shall be established by the Minister of Agriculture.

(7) An importer shall notify a border checkpoint of a planned import at least twenty-four hours in advance.

§ 21. Import permit

(1) It is permitted to import animals and animal products into Estonia only on the basis of an import permit and pursuant to the procedure provided for in this Act and other legislation regulating veterinary activities.

(2) An import permit for the import of animals or animal products shall be issued to an applicant by the Border Service of the Veterinary and Food Board.

(3) A single import permit shall be issued for the import of animals and the term of the permit shall be determined by the issuer.

(4) A multiple import permit with a term of up to one year may be issued to an applicant for an import permit whose permanent activity is the import of animal products.

(5) The conditions and procedure for the application for and issue of import permits and the requirements for the content and format of import permits shall be established by the Minister of Agriculture.

(6) In order to receive an import permit, an applicant shall submit the following data to the issuer of the permit:

1) the business name, seat and commercial registry code of the enterprise, or the name, residence and personal identification code of the natural person;

2) the country of origin;

3) the list and quantity of animal products;

4) the purpose of import;

5) the identification features of the animals;

6) the organiser and means of transport, and any transit countries;

7) in the case of farm animals, the place of prophylactic quarantine approved by the local office of the Veterinary and Food Board.

(7) A person who receives an import permit is deemed to be the person responsible for the import.

§ 22. Procedure for transit

(1) Transit shall be carried out through the border checkpoints prescribed for the import and export of animals and animal products and on the basis of the requirements for import provided for in this Act and legislation established on the basis thereof, taking into consideration the specifications for transit. In order to prevent infectious diseases, supervision over animals or animal products in transit

shall be exercised on the general bases provided for in this Act and other legislation regulating veterinary activities.

(2) A transit licence is required for transit. A transit licence shall be applied for and issued pursuant to the procedure for the application for and issue of import permits.

(3) In addition to data specified in clauses 21 (6) 1)–6) of this Act, data concerning the border checkpoints involved in the transit and the country of destination shall be submitted upon application for a transit licence.

§ 23. Importation subject to re-exportation

(1) Importation of animals or animal products subject to re-exportation shall be carried out through the border checkpoints prescribed for the import of animals and animal products and on the bases of the requirements for import provided for in this Act and legislation established on the basis thereof, taking into consideration the specifications of re-exportation.

(2) Upon the importation of animals or animal products subject to re-exportation, a term for the re-exportation of the animals or animal products set by the issuer of the import permit shall be indicated on the permit.

(3) If animals or animal products are not re-exported from Estonia to the same country from which they were imported, data concerning the country of destination of re-exportation and possible transit countries shall be submitted upon application for an import permit.

§ 24. Supervisory operations at border checkpoints

(1) Upon the arrival of animals or animal products at a border checkpoint, a supervisory official shall verify:

- 1) the existence of the required documents and compliance thereof with the requirements;
- 2) the compliance of the animals and animal products with the descriptions set out in the accompanying documents;
- 3) the state of health of the animals and the compliance of the animal products with the requirements.

(2) In the case of suspicion of an infectious animal disease or in order to verify the compliance of goods with the requirements, a supervisory official has the right to take

samples without charge from the imported animals or animal products in order to carry out laboratory tests.

(3) If import is permitted, a supervisory official shall issue a certificate under the conditions and pursuant to the procedure established on the basis of subsection (4) of this section.

(4) The conditions and procedure for verification of the compliance of imported animals or animal products with veterinary requirements and the list of goods subject to verification shall be established by the Minister of Agriculture.

§ 25. Prohibition of import

(1) A supervisory official may prohibit import:

- 1) in the case of suspicion of an infectious animal disease;
- 2) if the documents do not comply with the requirements;
- 3) if the animals or animal products being imported cannot be identified;
- 4) if the animals or animal products do not comply with veterinary requirements or if such non-compliance is suspected.

(2) If animals or animal products do not comply with the requirements, and depending on the harmfulness of the animals or animal products, a supervisory official shall designate the animals or animal products for reprocessing, return to the country of origin, or destruction.

(3) If animals or animal products are designated for reprocessing, the supervisory official shall make a corresponding notation in the certificate specified in subsection 24 (3) of this Act.

§ 26. Prophylactic quarantine

(1) An importer of farm animals is required to place the imported animals in prophylactic quarantine.

(2) Prophylactic quarantine is the keeping of new animals in a herd separately from the rest of the animals in the herd for a specified period of time during which the state of health of the animals is ascertained by diagnostic tests and preventive veterinary procedures are performed.

(3) An importer of farm animals is required to transport the animals directly from the border checkpoint to a quarantine station which complies with the requirements.

The conditions for the prophylactic quarantine of animals and the requirements for quarantine stations shall be established by the Minister of Agriculture.

- (4) An importer of animals is responsible for the compliance of prophylactic quarantine with the requirements.
- (5) In the case of epizootiological indications, the Veterinary and Food Board may require the importer to place the animals in additional prophylactic quarantine in the country of origin prior to import.

§ 27. Supervision of export of animals and animal products

If animals and animal products comply with the requirements of the country of destination, a veterinary certificate specified in § 29 of this Act shall be issued to the exporter of the animals or animal products.

Division 8

Animal Health Certificates

§ 28. Animal health certificate

- (1) An animal health certificate is a document which attests the compliance of an animal or animal product with the veterinary requirements provided for in this Act and legislation established on the basis thereof.
- (2) Supervisory officials and authorised veterinarians who have been granted the corresponding competence for control and in whose territory of supervision the animals or animal products are located have the right to issue animal health certificates.
- (3) The requirements for the content and format of animal health certificates and the conditions and procedure for the issue thereof shall be established by the Director General of the Veterinary and Food Board.
- (4) A fee shall be charged for the issue of an animal health certificate.

§ 29. Veterinary certificate

- (1) A veterinary certificate is a document which attests the compliance of imported or exported animals or animal products with the veterinary requirements provided for in this Act and legislation established on the basis thereof.

(2) The heads of the local offices of the Veterinary and Food Board and supervisory officials authorised by them have the right to issue veterinary certificates for export.

(3) The requirements for the content and format of veterinary certificates and the conditions and procedure for the issue thereof shall be established by the Director General of the Veterinary and Food Board.

(4) A fee shall be charged for the issue of a veterinary certificate.

Chapter 3

Laboratory Testing of Infectious Animal Diseases

§ 30. Agencies engaged in laboratory testing of infectious animal diseases

(1) Laboratory diagnosis of infectious animal diseases and testing of samples taken during veterinary supervision operations is permitted in laboratories specified in subsection 5 (5) of the Veterinary Activities Organisation Act.

(2) The Veterinary and Food Laboratory shall ensure that the laboratory tests prescribed in the National Infectious Animal Disease Control Programme are carried out to the extent and within the terms set out by the Veterinary and Food Board.

(3) In the case of suspicion or an outbreak of an infectious animal disease, the Veterinary and Food Laboratory shall, on the basis of an order of the Veterinary and Food Board, ensure that laboratory tests are carried out, and shall dispatch specialists.

§ 31. Scientific study

(1) Scientific study which requires the isolation or cultivation of pathogens which cause dangerous infectious animal diseases is permitted only in science laboratories which hold a special permit.

(2) The list of pathogens for the isolation and cultivation of which laboratories require a special permit, the requirements for laboratories which engage in scientific research of infectious animal diseases and the procedure for the issue of special permits shall be established by the Minister of Agriculture.

§ 32. Use of pathogens which cause infectious animal diseases

The use of pathogens which cause infectious animal diseases is permitted only in enterprises approved pursuant to the procedure established by the Government of the Republic.

Chapter 4

Prevention of Spread of Infectious Animal Diseases and Eradication of Outbreaks

Division 1

Measures in Event of Suspicion of Infectious Animal Disease

§ 33. Suspicion of infectious animal disease

Depending on the nature of a pathogen, suspicion of an infectious animal disease is deemed to have arisen if clinical symptoms characteristic to the disease occur in one or more animals, or on the basis of autopsy findings or the results of laboratory testing, or due to direct or indirect contact with an infected herd or animal. Suspicion of an infectious animal disease shall be decided by a supervisory official.

§ 34. Suspicion of occurrence of pathogens causing infectious animal diseases in animal products

Suspicion of the occurrence of pathogens causing infectious animal diseases in an animal product is deemed to have arisen on the basis of a decision of a supervisory official if, according to the data known to him or her, the product may contain or be contaminated by pathogens.

§ 35. Measures to be applied in event of suspicion of infectious animal disease

- (1) Measures to be applied in the event of suspicion of an infectious animal disease shall be established in the rules for the control of the infectious animal disease.
- (2) In the event of suspicion of an infectious animal disease, an authorised veterinarian or supervisory official servicing the area shall be promptly called in order to diagnose the disease clinically, take the necessary samples, carry out epizootiological tests and apply measures necessary to prevent the spread of the infectious animal disease.

(3) A supervisory official or authorised veterinarian who performs the ante or post mortem inspection of animals which are brought to a slaughterhouse upon suspicion of an infectious animal disease shall organise the isolation of suspected animals and products originating therefrom, suspend the processing of the animals or animal products and take measures to prevent the spread of the infectious animal disease.

(4) A veterinarian shall inform a keeper of animals or a handler of animal products of the dangers resulting from an infectious animal disease and provide guidelines for the prevention of the spread of a suspected infectious animal disease.

(5) After the head of a local office of the Veterinary and Food Board receives a notice concerning suspicion of an infectious animal disease, he or she shall, if necessary, establish restrictions on the herd, enterprise or area until the diagnosis is specified.

(6) A supervisory official shall notify a keeper of animals of the establishment of restrictions in writing.

(7) A supervisory official shall inform a keeper of animals or a handler of animal products of operations carried out with animals or animal products, in a livestock building or construction or in an enterprise handling animal products, which belong to the keeper or the handler.

§ 36. Withdrawal of suspicion of infectious animal disease

(1) A decision to remove restrictions established upon suspicion of an infectious animal disease shall be made by the head of a local office of the Veterinary and Food Board on the basis of the results of laboratory testing or a decision of the committee specified in subsection 37 (3) of this Act if these preclude the outbreak of the infectious animal disease.

(2) The head of a local office of the Veterinary and Food Board shall notify a keeper of animals or a handler of animal products of the withdrawal of suspicion of an infectious animal disease in writing within twenty-four hours after making the decision.

§ 37. Diagnosis of infectious animal disease

(1) An infectious animal disease shall be diagnosed by a veterinarian on the basis of the epizootiological situation, clinical symptoms, autopsy findings and the results of laboratory testing.

(2) If necessary, diagnostic slaughter of animals may be carried out for the purposes of taking samples. Heads of local offices of the Veterinary and Food Board and supervisory officials authorised by them have the right to designate animals for diagnostic slaughter. The head of a local office of the Veterinary and Food Board or a supervisory official authorised by him or her shall notify a keeper of animals in writing of a decision to designate an animal for diagnostic slaughter.

(3) An infectious animal disease shall be officially diagnosed by the head of a local office of the Veterinary and Food Board or a supervisory official authorised by him or her, on the basis of the clinical symptoms, autopsy findings, epizootiological data or the results of laboratory testing of the infectious animal disease, or by a committee of experts appointed by the Veterinary and Food Board, on the basis of clinical symptoms, autopsy findings and epizootiological data.

(4) In the case of an especially dangerous infectious animal disease, the official diagnosis of the disease shall be confirmed by the Veterinary and Food Board.

(5) In order to diagnose an infectious animal disease, the Veterinary and Food Board and the Veterinary and Food Laboratory have the right to send samples to the approved laboratories of foreign states or to international reference laboratories.

Division 2

Notification of Suspicion or Outbreak of Infectious Animal Disease

§ 38. Infectious animal diseases subject to notification or registration

(1) Supervisory officials, authorised veterinarians, veterinarians, veterinary laboratories and other persons shall promptly notify a local office of the Veterinary and Food Board of suspicion or a diagnosis of an infectious animal disease subject to notification.

(2) Cases of diagnosis of an infectious animal disease subject to registration shall be registered and a local office of the Veterinary and Food Board shall be notified thereof pursuant to the procedure for regular reporting unless otherwise provided by the rules for the control of the infectious animal disease.

(3) All especially dangerous infectious animal diseases, infectious animal diseases dangerous to humans and infectious animal diseases which have never been diagnosed in Estonian animal populations or which have not been diagnosed in

Estonia for an extended period of time are infectious animal diseases subject to notification.

(4) The list of infectious animal diseases which are subject to notification or registration shall be established by the Minister of Agriculture.

§ 39. Obligations of veterinarians upon notification of suspicion or diagnosis of infectious animal disease

(1) In the case of suspicion of an infectious animal disease subject to notification, a veterinarian is required to notify immediately a supervisory official or authorised veterinarian, and the keeper of the animals.

(2) The requirements for the content and format of a notice of an infectious animal disease to be submitted to the head of a local office of the Veterinary and Food Board and the procedure for submission of the notice shall be established by the Director General of the Veterinary and Food Board.

§ 40. Obligations of heads of local office of Veterinary and Food Board upon notification of suspicion or diagnosis of infectious animal disease

(1) The head of a local office of the Veterinary and Food Board is required to notify promptly the Director General of the Veterinary and Food Board, or in his or her absence the Deputy Director General, and the heads of the local offices of the Veterinary and Food Board in neighbouring areas of suspicion and a diagnosis of an infectious animal disease subject to notification.

(2) The head of a local office of the Veterinary and Food Board shall submit a report on the registration of infectious animal diseases within the territory under his or her supervision to the Veterinary and Food Board pursuant to the procedure established by the Director General of the Veterinary and Food Board.

§ 41. Tasks of laboratories upon notification of suspicion or diagnosis of infectious animal disease

(1) The laboratories listed in subsection 5 (5) of the Veterinary Activities Organisation Act are required to notify promptly the Director General of the Veterinary and Food Board, or in his or her absence the Deputy Director General, and the head of the local office of the Veterinary and Food Board in whose territory of supervision the tested material originated of suspicion or a diagnosis of an infectious

animal disease subject to notification. The requirements for the content and format of the notice to be submitted and the procedure for submission of the notice shall be established by the Minister of Agriculture.

(2) The notification obligation is in force regardless of whether the material was brought for testing within the framework of the National Infectious Animal Disease Control Programme, for diagnostic testing or for the self-checking of an enterprise.

(3) A veterinary laboratory shall notify the Veterinary and Food Board of a diagnosis of an infectious animal disease subject to registration, pursuant to the procedure for regular reporting unless otherwise prescribed by the rules for the control of the infectious animal disease. The requirements for the content and format of the notice to be submitted and the procedure for submission of the notice shall be established by the Minister of Agriculture.

(4) Laboratories inspecting the quality of the products of enterprises which handle animal products are required to notify the Veterinary and Food Board of the isolation of pathogens which cause infectious animal diseases subject to notification or registration or of suspicion of the occurrence of such pathogens in raw material or products, pursuant to subsections (1)–(3) of this section.

(5) Science laboratories which, in the course of research, diagnose an infectious animal disease subject to notification or registration shall notify the Veterinary and Food Board thereof pursuant to subsections (1)–(3) of this section.

§ 42. Obligations of Veterinary and Food Board upon notification of infectious animal diseases

(1) The Veterinary and Food Board shall notify international veterinary organisations and the veterinary services of neighbouring states of the outbreak of an infectious animal disease subject to international notification within twenty-four hours after the disease is officially diagnosed at the primary outbreak site, and of new outbreak sites not later than on the first working day of each week.

(2) The Veterinary and Food Board shall notify international veterinary organisations and the veterinary services of neighbouring states of the removal of restrictions related to the control of an infectious animal disease subject to international notification within twenty-four hours after the order specified in subsection 53 (3) of this Act is made public.

Division 3

Infectious Animal Disease Control

§ 43. Infectious animal disease control rules

- (1) The infectious animal disease control rules shall provide guidelines for the prevention and control of various infectious animal diseases and for the handling of products originating from suspected or infected animals. The infectious animal disease control rules are mandatory for all keepers of animals, handlers of animal products, persons present in infected areas, supervisory officials, authorised veterinarians, veterinarians and veterinary laboratories who hold activity licences, and other persons who in the course of their duties are involved in infectious animal disease control.
- (2) The infectious animal disease control rules shall be established by the Minister of Agriculture.

§ 44. Contingency plan for control of infectious animal diseases

- (1) The contingency plan for the control of infectious animal diseases (hereinafter contingency plan) is a detailed plan of control measures to be applied upon the outbreak of an infectious animal disease subject to notification in order to eradicate the disease quickly and efficiently.
- (2) The Veterinary and Food Board shall prepare the contingency plan and shall be responsible for the accuracy of the plan. The contingency plan shall be approved by the Director General of the Veterinary and Food Board and co-ordinated by the Minister of Agriculture.
- (3) The contingency plan shall contain the following parts:
 - 1) the formation of a national infectious animal disease control committee whose task is to conduct epizootiological testing and co-ordinate, organise and monitor the application of measures for infectious animal disease control;
 - 2) a list of local infectious animal disease control committees;
 - 3) detailed information concerning the persons involved in infectious animal disease control, including their qualifications and obligations;
 - 4) the possibilities for the local infectious animal disease control committees to contact persons involved in infectious animal disease control;

- 5) the equipment and materials necessary for proper application of measures for infectious animal disease control;
- 6) detailed instructions for action to be taken in the case of suspicion or an outbreak of an infectious animal disease, including methods of disposal of carcasses;
- 7) training programmes with a view to maintaining the practical and administrative skills necessary in infectious animal disease control;
- 8) the laboratories involved in infectious animal disease control and their facilities, measures to maintain the skills of the laboratories, and facilities for the rapid transportation of samples taken for laboratory testing;
- 9) the quantities of biological products necessary to control particular infectious animal diseases and the sources of supply of the products;
- 10) the principles of co-operation between different administrative agencies in eradication of infectious animal diseases.

§ 45. Competence of Veterinary and Food Board in prevention of spread of and eradication of infectious animal diseases

In the prevention and eradication of the spread of an infectious animal disease, the Veterinary and Food Board is competent, unless otherwise provided by the rules for the control of the infectious animal disease, to:

- 1) issue orders relating to infectious animal disease control which arise from this Act and are mandatory for the keepers of animals, persons engaged in the purchase, sale or transport of animals, organisers of animal exhibitions, competitions, fairs or auctions, handlers of animal products, and all persons present at the outbreak site or in the protection zone or surveillance zone;
- 2) require keepers of animals to mark the animals such that they can be identified and to demand that keepers of animals maintain a list of the animals;
- 3) require keepers of animals to permit diagnostic testing, immunisation or treatment of suspected or diseased animals, or to prohibit such activities;
- 4) demand changes to the organisation and conditions of keeping animals in an enterprise or livestock building or construction;
- 5) establish the procedure for the grazing of animals;
- 6) establish the procedure for the preservation and use of animal droppings;
- 7) establish additional veterinary requirements for the activities of an enterprise;

- 8) establish special requirements for trade in animals, for organisation of animal exhibitions and competitions and for the removal of animals from their permanent location for another reason, or to prohibit such activities;
- 9) demand that persons present at the outbreak site use protective clothing, and to determine the procedure for the use and disinfection of protective clothing and equipment;
- 10) issue orders for the maintenance and disinfection of livestock buildings and constructions and for the eradication of insect and rodent vermin therein;
- 11) issue orders for the rendering harmless of animal droppings and for the rendering harmless or destruction of polluted products or inventory;
- 12) restrict and prohibit the handling and transport of animals which are susceptible to or which may spread an infectious animal disease and of products originating from such animals;
- 13) designate animals for slaughter in order to conduct additional diagnostic tests or to prevent the spread of the infectious animal disease;
- 14) establish the procedure for slaughtering wild animals;
- 15) establish the procedure for the use, disposal and rendering harmless of animal products and animal waste;
- 16) involve a veterinarian who holds an activity licence in activities relating to the prevention or control of the infectious animal disease on the basis of an application from or the consent of the veterinarian, and shall indicate the extent and territory of activity in a written agreement.

§ 46. Measures in event of outbreak of especially dangerous infectious animal disease

- (1) In the event of an outbreak of an especially dangerous infectious animal disease:
 - 1) the outbreak site shall be quarantined;
 - 2) the protection zone around the outbreak site and the surveillance zone around the protection zone shall be determined;
 - 3) epizootiological testing shall be conducted in order to ascertain the potentially infected area;
 - 4) a national and local infectious animal disease control committee shall be formed which shall direct all activities relating to eradication of the outbreak and prevention of the spread of the infectious animal disease.

(2) In order to eradicate an especially dangerous infectious animal disease, the Veterinary and Food Board has the right, in addition to the provisions of § 45 of this Act, to:

- 1) require supervisory officials and authorised veterinarians to carry out disease control activities also outside their territory of work;
- 2) involve veterinarians who hold activity licences in proceedings;
- 3) carry out necessary disease control activities without the attendance of a keeper of animals or handler of animal products and without giving prior notice to the keeper or handler.

§ 47. Prevention and control of infectious animal diseases in wild animal populations

(1) The prevention and control of infectious animal diseases in wild animal populations shall be organised by the Veterinary and Food Board in co-operation with the Environmental Inspectorate and natural and legal persons who hold hunting or fishing rights.

(2) A veterinarian shall be immediately notified of a wild animal with symptoms of disease and of any attack by a wild animal.

(3) The capture of wild animals for the purposes of resettlement in other areas or keeping in artificial conditions, and the resettlement of wild animals in other areas is permitted only in compliance with the requirements provided for in this Act and legislation arising therefrom and with the approval of the Veterinary and Food Board.

§ 48. Local infectious animal disease control committees

(1) After an especially dangerous infectious animal disease is officially diagnosed, a local infectious animal disease control committee shall be formed by the county governor on the proposal of the head of the local office of the Veterinary and Food Board.

(2) A local infectious animal disease control committee shall consist of the head and supervisory officials of the local office of the Veterinary and Food Board, a representative of the Veterinary and Food Laboratory whose official ranking is at least that of chief specialist, an authorised veterinarian servicing the area of the outbreak site, and a representative of each of the Police Board and the Rescue Board whose official ranking is at least that of deputy head of a local office.

(3) The head of a local office of the Veterinary and Food Board shall direct the work of the local infectious animal disease control committee and the organisation of the work of the committee shall be established by the contingency plan for the control of infectious animal diseases.

(4) The tasks of a local infectious animal disease control committee are to:

- 1) conduct epizootiological testing on the basis of § 52 of this Act;
- 2) define protection zones and surveillance zones;
- 3) co-ordinate, organise and monitor the application of infectious animal disease control measures.

§ 49. National infectious animal disease control committee

(1) After an especially dangerous infectious animal disease is officially diagnosed, a national infectious animal disease control committee shall be formed by the Minister of Agriculture on the proposal of the Director General of the Veterinary and Food Board.

(2) A national infectious animal disease control committee shall consist of the Director General and supervisory officials of the Veterinary and Food Board, the head of the Border Service of the Veterinary and Food Board, a representative of the Veterinary and Food Laboratory whose official ranking is at least that of chief specialist, the head of the local office of the Veterinary and Food Board of the infected area and representatives of the Police Board and the Rescue Board whose official ranking is at least that of Deputy Director General.

(3) The tasks of the national infectious animal disease control committee are to:

- 1) co-ordinate the application of control measures and analyse the results thereof;
- 2) direct state resources allocated for the eradication of infectious animal diseases;
- 3) engage in international co-operation to prevent further spread of an infectious animal disease;
- 4) make proposals to the Minister of Agriculture for the resolution of issues to be resolved at the level of the Government of the Republic;
- 5) hear applications for compensation for damage caused by an infectious animal disease.

§ 50. Procedure for establishment of quarantine, protection zones and surveillance zones

- (1) Quarantine is a prohibition established for a certain period of time on the removal of animals, animal products, feedingstuffs, equipment and inventory from an outbreak site and a restriction on the movement of people at the outbreak site.
- (2) An outbreak site is a defined territory in which diseased or infected animals are present.
- (3) An enterprise or infected region shall be quarantined after the diagnosis of an especially dangerous infectious animal disease has been officially confirmed pursuant to § 37 of this Act.
- (4) On the proposal of the head of a local office of the Veterinary and Food Board, quarantine shall be established by a written order of the county governor which shall be served on the keeper of the animals or the owner of the enterprise against a signature; the public shall be notified of the order through the media.
- (5) On the proposal of the head of a local office of the Veterinary and Food Board, the protection zone and surveillance zone around an outbreak site shall be established by a written order of the county governor; the public shall be notified of the order through the media.
- (6) If necessary, the extent of a protection zone or surveillance zone shall be altered by a written order of the county governor pursuant to the procedure established in subsection (5) of this section.
- (7) A protection zone is a defined area around an outbreak site where restrictions on the movement of animals, animal products and people are established and where extended testing of animal species which are susceptible to the infectious animal disease is carried out in order to discover new outbreak sites in good time.
- (8) A surveillance zone is a defined area around a protection zone where restrictions on the movement of people and means of transport are established and where livestock is kept under increased veterinary supervision.
- (9) The requirements for quarantine, protection zones and surveillance zones shall be provided for in the rules for the control of the infectious animal disease or, in the absence thereof, in the requirements established by the Veterinary and Food Board.
- (10) Restrictions on an outbreak site apply as of the service of a written order on the keeper of animals.

(11) Restrictions on protection zones and surveillance zones apply as of notification through the media.

§ 51. Supervision of observance of restrictions established upon outbreak of infectious animal disease

(1) Supervision over compliance with measures established by quarantine shall be exercised by local offices of the Veterinary and Food Board.

(2) Supervision over observance of restrictions on the movement of means of transport, animals and people at an outbreak site and in the protection zone and surveillance zone shall be exercised by the Police Board.

§ 52. Determination of infected area

(1) Upon the outbreak of an especially dangerous infectious animal disease, the local infectious animal disease control committee shall conduct epizootiological testing in order to ascertain the possible causes of infection, the period between the time when the animal caught the infection and the time when the infection was discovered, the ways in which the infection is transmitted, contact herds and animals and, on the basis thereof, the potentially infected area.

(2) A contact herd or animal is a herd or animal which has been in direct or indirect contact with an infected animal or herd at or after the time the infection was probably transmitted. Contact herds and animals are deemed to be suspected herds or animals and samples shall be taken from such herds or animals for laboratory testing.

§ 53. Removal of quarantine and restrictions

(1) Quarantine and restrictions shall be removed after the infectious animal disease has been eradicated and the rules for the control of such infectious animal disease or the requirements established by the Veterinary and Food Board have been complied with.

(2) Restrictions shall be removed by the head of a local office of the Veterinary and Food Board.

(3) On the proposal of the head of a local office of the Veterinary and Food Board, quarantine shall be removed by a written order of the county governor; the public shall be notified of the order through the media.

§ 54. Infectious animal disease control in emergency situation

(1) If an especially dangerous or widespread infectious animal disease occurs, the Director General of the Veterinary and Food Board shall inform the Minister of Agriculture thereof and the Minister of Agriculture shall make a proposal to the Government of the Republic for the declaration of an emergency situation pursuant to the Emergency Situations Act (RT I 1996, 8, 164).

(2) In the case of declaration of an emergency situation, the Government of the Republic, taking into consideration the situation which has developed, shall, if necessary, establish:

- 1) guidelines for the prevention of the spread of the infectious animal disease and for the eradication of outbreaks;
- 2) restrictions on the movement of people and means of transport in the infected area;
- 3) restrictions and prohibitions on the movement of animals, including the import and export thereof.

(3) The Government of the Republic has the right to grant additional authority to the infectious animal disease control committees for the conduct of infectious animal disease control.

Chapter 5

Financing of Infectious Animal Disease Control from State Budget and Payment of Compensation for Damage Caused by Infectious Animal Diseases

§ 55. Costs relating to prevention and control of infectious animal diseases

The following are deemed to be costs relating to the prevention and control of an infectious animal disease:

- 1) costs relating to the taking of samples;
- 2) costs of diagnostic testing;
- 3) costs of vaccination and passive immunisation;
- 4) compensation for damage caused by the infectious animal disease, paid for animals subject to mandatory slaughter;
- 5) costs of slaughtering animals and of rendering harmless or reprocessing carcasses or animal products;

- 6) costs of disinfection of the outbreak site and of eradication of insect and rodent vermin at the site;
- 7) costs relating to the slaughter of diseased or suspected animals in a slaughterhouse and to the removal from handling and circulation of animal products which contain pathogens or are contaminated therewith or which are suspected of containing pathogens or being contaminated therewith;
- 8) compensation for damage caused by the infectious animal disease, paid for the inventory, feedingstuffs and products which are contaminated by pathogens and are subject to destruction;
- 9) costs borne by and remuneration paid to persons involved in activities related to the prevention and control of the infectious animal disease.

§ 56. Financing of infectious animal disease control from state budget

- (1) Costs related to the prevention and control of infectious animal diseases entered in the list of especially dangerous infectious animal diseases shall be covered from the state budget.
- (2) The conditions and procedure for payment of compensation for costs related to the list of especially dangerous infectious animal diseases and the prevention and control of infectious animal diseases shall be established by the Government of the Republic or a government agency appointed thereby.
- (3) The prevention and control of other infectious animal diseases shall be financed from the state budget pursuant to the procedure established by the Minister of Agriculture, which shall set out the costs subject to financing in the case of each particular infectious animal disease.

§ 57. Damage caused by infectious animal disease and payment of compensation therefor

- (1) The state shall pay compensation for damage caused to farm animals by an infectious animal disease.
- (2) The book value of farm animals slaughtered pursuant to a precept of the head, deputy head or supervisory official of a local office of the Veterinary and Food Board in the course of infectious animal disease control in order to detect an infectious animal disease or prevent the spread thereof shall be deemed to be damage caused to a person by an infectious animal disease.

(3) Compensation for the value of farm animals slaughtered pursuant to a precept of the head, deputy head or supervisory official of a local office of the Veterinary and Food Board in the course of infectious animal disease control in order to detect an infectious animal disease or prevent the spread thereof shall be paid to a person on the basis of an application from the person and according to the established book value. The procedure for calculation of the value of farm animals and the conditions and procedure for payment of compensation for damage caused by an infectious animal disease shall be established by the Minister of Agriculture.

(4) In addition to the provisions of subsections (2) and (3) of this section, compensation for damage caused by an infectious animal disease shall be paid for a farm animal which dies of an infectious animal disease after the issue of a precept concerning the slaughter of the animal.

(5) The following shall also be deemed to be damage caused by an infectious animal disease and compensation shall be paid therefor:

- 1) inventory, animal feedingstuffs and animal products contaminated by pathogens and destroyed pursuant to an order of the head, deputy head or supervisory official of a local office of the Veterinary and Food Board;
- 2) products subject to mandatory destruction in enterprises which handle animal products;
- 3) additional costs of slaughterhouses upon mandatory slaughter of diseased or suspected animals;
- 4) costs related to the disposal of carcasses of animals subject to mandatory slaughter.

§ 58. Damage caused by infectious animal diseases for which compensation is not paid

Compensation for damage caused by an infectious animal disease shall not be paid:

- 1) if animals which die of an infectious animal disease or are subject to emergency slaughter were used in animal experimentation for the scientific study of infectious animal diseases;
- 2) if the animals were unlawfully conveyed into Estonia;
- 3) if a person violates or complies inadequately with the requirements provided for in this Act and legislation established on the basis thereof or violates or complies inadequately with the precepts of a veterinarian or supervisory official;

- 4) for animals living freely in the wild;
- 5) for animals which die before suspicion of an infectious animal disease is raised.

Chapter 6

Liability

§ 59. Liability of natural persons

Natural persons bear liability pursuant to the procedure provided for in the Code of Administrative Offences (RT 1992, 29, 396; RT I 1999, 41, 496; 45, correction notice) and the Criminal Code (RT 1992, 20, 288; RT I 1999, 38, 485) for violation of this Act or legislation established on the basis thereof.

§ 60. Administrative liability of legal persons for violation of this Act

If a legal person:

- 1) violates the veterinary requirements established for livestock buildings and constructions, a fine of up to 40 000 kroons shall be imposed;
- 2) fails to comply or complies inadequately with the requirements for the marking of animals or the identification and registration requirements, a fine of up to 50 000 kroons shall be imposed;
- 3) fails to give notice of the sudden death of an animal, a widespread outbreak of an animal disease or widespread death of animals or of an attack by a wild animal, a fine of up to 40 000 kroons shall be imposed;
- 4) violates or complies inadequately with the requirements for the organisation of animal exhibitions, competitions, fairs and auctions, or if an organiser thereof fails to perform the duties of the organiser or performs such duties inadequately, a fine of up to 50 000 kroons shall be imposed;
- 5) violates or complies inadequately with the requirements for transportation of animals or animal products, a fine of up to 40 000 kroons shall be imposed;
- 6) violates or complies inadequately with the veterinary requirements for the handling of animal products, a fine of up to 50 000 kroons shall be imposed;
- 7) violates or complies inadequately with the requirements and conditions for import, transit and importation subject to exportation or violates or complies

inadequately with the requirements for prophylactic quarantine, a fine of up to 50 000 kroons shall be imposed;

8) fails to apply measures for infectious animal disease control or fails to adhere to the infectious animal disease control rules or adheres to such rules inadequately, a fine of up to 100 000 kroons shall be imposed;

9) violates or complies inadequately with other veterinary requirements arising from this Act, a fine of up to 40 000 kroons shall be imposed.

§ 61. Proceedings in matters concerning administrative offences of legal persons

(1) The Director General and Deputy Director General of the Veterinary and Food Board, heads of local offices of the Veterinary and Food Board and administrative court judges have the right to hear matters concerning administrative offences specified in § 60 of this Act and to impose punishments.

(2) The Director General and Deputy Director General of the Veterinary and Food Board and heads of local offices of the Veterinary and Food Board have the right to impose a fine of up to 15 000 kroons in matters concerning administrative offences specified in § 60 of this Act; only administrative court judges may impose larger fines.

(3) The Director General and Deputy Director General of the Veterinary and Food Board, heads of local offices of the Veterinary and Food Board and their deputies, and supervisory officials have the right to prepare reports on matters concerning administrative offences specified in § 60 of this Act.

(4) A report shall set out:

- 1) the date and place of preparation;
- 2) the name and address of the agency in whose name the report is prepared;
- 3) the given name, surname and official title of the person who prepares the report;
- 4) the name and address of the legal person who is the offender;
- 5) the given name, surname and position of the representative of the offender;
- 6) the place, time and description of the offence;
- 7) a reference to the provision of law which prescribes liability for the offence;
- 8) an explanation from the representative of the offender and a notation that the representative of the offender has been advised of the right to obtain legal assistance;
- 9) materials which substantiate commission of the offence;

10) other necessary information.

(5) The official who prepares the report and the representative of the offender shall sign the report. If the representative of the offender refuses to sign the report, a corresponding entry shall be made in the report. Written notations made by the representative of the offender concerning the report and refusal to sign the report shall be annexed to the report.

(6) If the offender is an official of a legal person, the administrative penalty for the offence may be imposed simultaneously on the natural person and the legal person pursuant to the procedure prescribed by law.

(7) Matters concerning offences committed by legal persons shall be heard pursuant to the procedure provided for in the Code of Administrative Offences, unless otherwise provided by this Act.

Chapter 7

Implementing Provisions

§ 62. International agreements

If the provisions of an international agreement differ from the veterinary requirements or requirements for co-operation and notification established in this Act or legislation arising therefrom, the provisions of the international agreement apply.

§ 63. Amendment of Criminal Code

Section 211 of the Criminal Code (RT I 1992, 20, 288; RT I 1999, 38, 485) is amended as follows:

- 1) in subsection (1), the words "and infectious animal diseases" are added after the words "other infectious diseases", and the words "or infectious animal disease" are added after the words "or dangerous infectious disease";
- 2) in subsection (2), the words "or infectious animal diseases" are added after the words "such diseases".

§ 64. Amendment of Emergency Situations Act

Clause 5 (1) of the Emergency Situations Act (RT I 1996, 8, 164) is amended by adding the words ", including as an infectious animal disease," after the word "epidemic".

§ 65. Entry into force of Act

This Act enters into force on 1 January 2000, except for subsection 15 (1) which enters into force on 1 January 2002.